

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ACCELERAREA
ÎNNOIRII ȘI
MODERNIZĂRII
PRODUSELOR

Biblioteca Jud. Huned. Deva
SALA DE LECTURA

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

s-a întâlnit, într-o consfătuire de lucru, cu cadre de conducere din agricultura județului Constanța



Organizată din inițiativa secretarului general al partidului, consfătuirea a avut loc la scurt timp după vizitele efectuate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în unități agricole din județul Constanța și se înscrie în cadrul dialogului de lucru permanent al conducătorului partidului și statului nostru cu toate categoriile de oameni ai muncii de pe întreg cuprinsul țării. Ea a oferit prilejul unei examinări multilaterale a activi-

tății din agricultura județului Constanța — zonă cu pondere importantă în ansamblul agriculturii românești — a rezultatelor obținute în acest an, a stadiului desfășurării lucrărilor în unitățile agricole de stat și cooperatiste și a perspectivei înlăptuirii integrale a obiectivelor stabilite pentru 1982 și pentru întregul cincinal.

*La invitația președintelui Nicolae Ceaușescu
și a tovarăsei Elena Ceaușescu*

**VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE ÎN ȚARA NOASTRĂ
A PREȘEDINTELUI REPUBLICII DEMOCRATICE SUDAN,
GAAFAR MOHAMED NIMEIRI, ȘI A DOAMNEI NIMEIRI**

**Un moment important în cronică relațiilor româno-sudaneze,
sub semnul voinței comune de a dezvolta în continuare colaborarea prietenească,
în interesul reciproc, al cauzei păcii și progresului în întreaga lume**





REPARTIZAREA RAȚIONALĂ A FORȚELOR DE PRODUCȚIE —

COMPONENTĂ A DEZVOLTĂRII INTENSIVE

PORNIND de la necesitatea și posibilitatea repartizării teritoriale raționale a forțelor de producție în socialism, formulând în acest cadru opțiunile în funcție de condițiile specifice de dezvoltare a economiei românești, partidul nostru, îndeosebi în anii de după Congresul al IX-lea, aduce importante contribuții la formularea principiilor care trebuie să călăuzească activitatea practică referitoare la dezvoltarea armonioasă, echilibrată a forțelor de producție în teritorii. Experiența României socialiste din ultimii 17 ani relevă încărcătura concret istorică a acestor principii în funcție de intensitatea acțiunii diferiților factori tehnici, economici, social-politici, interni sau externi, în funcție de condițiile istorice și cerințele perspectivei. În etapa actuală, de exemplu — probleme asupra cărora ne vom opri cu deosebire în cele ce urmează — analiza principiilor politicii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție trebuie să țină seama de creșterea rolului factorilor intensivi în dezvoltarea economico-socială, de prelungirea fenomenelor de criză economică pe plan mondial, de agravarea crizei în domeniul energiei, combustibililor, materiilor prime și alimentației etc.

Orientări în consens cu cerințele dezvoltării intensive

PREOCUPAREA constantă a partidului și statului nostru pe linia perfecționării mecanismului economico-financiar își găsește reflectare și în dezvoltarea principiilor politicii privind repartizarea teritorială a forțelor de producție. Soluționarea problemelor complexe pe care le ridică dezvoltarea economico-socială a diferitelor zone și localități, valorificarea superioară a potențialului economic existent în fiecare județ, asigurarea unor condiții de viață mai bune pentru întreaga populație au condus la statornicirea unor principii noi ale dezvoltării economico-sociale în profil teritorial cum ar fi: **autoconducerea, autogestiunea și autoaprovizionarea teritorială**. În spiritul acestor principii se asigură, în primul rînd, participarea mai largă a tuturor locuitorilor comunelor, orașelor și municipiilor la dezvoltarea problemelor privind dezvoltarea economico-socială a unităților teritorial-administrative. Pe această cale sînt atrase în circuitul economic noi rezerve de materii prime și materiale existente în diferite zone, ceea ce contribuie la dezvoltarea mai accelerată a județelor și localităților cu un potențial economic mai scăzut. De asemenea, autoconducerea teritorială presupune creșterea răspunderii consiliilor populare pentru conducerea unitară și eficientă a tuturor unităților economico-sociale din județul sau localitatea respectivă.

Principiul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale vizează, totodată, concentrarea în mai mare măsură a forțelor asupra dezvoltării și modernizării agriculturii în toate județele, pentru creșterea aportului acestei ramuri la satisfacerea nevoilor de produse agroalimentare ale populației, a industriei cu unele materii prime, precum și a altor cerințe ale economiei naționale. Principiul autoaprovizionării teritoriale presupune o concepție nouă de utilizare a producției agricole prin constituirea fondului de consum agroalimentar județean, pe lângă fondul de stat centralizat de produse agroalimentare. Principiul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale pune în evidență faptul că în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în etapa actuală, un rol mai mare capătă dezvoltarea agriculturii

și a altor ramuri producătoare de bunuri de larg consum. La fundamentarea acestui principiu, precum și la elaborarea Programului privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială pentru asigurarea populației cu produse agricole, animale și vegetale în perioada 1982—1985, a proiectului Programului de alimentație științifică a populației, s-a pornit de la necesitatea întăririi continue a sistemului democrației noastre socialiste, aplicării ferme a autoconducerii și autoaprovizionării, creșterii rolului organelor locale, participării maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate — procese care se concentrează, finalmente, în realizarea, în bune condițiuni, a planului național unic de dezvoltare economică și socială a țării.

Principiul autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale impune o rejudecare și a unor structuri ale populației ocupate pe ramuri și pe județe. În conformitate cu acest principiu, dezvoltarea și modernizarea agriculturii, înfăptuirea noii revoluții agrare, satisfacerea pe un plan superior a nevoilor de consum ale populației cu produse agroalimentare necesită eforturi — unele însemnate — pe linia însăși a asigurării forței de muncă pentru agricultură, atât sub raport cantitativ cit mai ales calitativ. De aceea, dezvoltarea liceelor agroindustriale, pregătirea tineretului pentru a participa la realizarea obiectivelor privind dezvoltarea și modernizarea agriculturii constituie sarcini majore ale etapei actuale, hotărîtoare pentru realizarea progresului economic și social în fiecare zonă a țării noastre.

Unul din principiile de bază ale politicii de repartizare teritorială rațională a forțelor de producție îl constituie **principiul asigurării unei eficiențe economice-sociale maxime**. În prima etapă a revoluției socialiste din țara noastră, acest principiu a călăuzit dezvoltarea unor noi centre industriale în zonele care dispuneau de resurse energetice și de materii prime. Transpus în practică, în special în sensul de atragere în circuitul economic a resurselor naturale, de exploatare a acestor resurse în mod rațional, evitîndu-se pierderile, principiul eficienței economice a condus la apariția unor noi și noi platforme industriale în Oltenia, Moldova, Dobrogea și în alte zone care au moștenit din trecut o slabă dezvoltare a industriei.

Criteriul eficienței economice în repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate capătă și el noi valențe. În prezent, criteriul eficienței economice este circumscris în cadrul obiectivului privind intensificarea eforturilor în toate județele pentru trecerea la o nouă calitate în activitatea economică, pe baza accelerării progresului tehnic și utilizării cu înaltă eficiență a resurselor materiale și de forță de muncă. În acest context, criteriul eficienței în repartizarea teritorială a forțelor de producție vizează asigurarea unor **produse de calitate superioară**, asimilarea de noi produse cu performanțe constructive și tehnico-funcționale ridicate, și consum de materii prime și energie mai scăzut. Această latură a criteriului eficienței economice în repartizarea teritorială a forțelor de producție presupune luarea în considerare — pe lângă posibilitățile de ordire material de care dispun diferite zone și localități pentru dezvoltarea produselor noi și de calitate superioară — și existența anumitor tradiții pentru dezvoltarea unor ramuri de vîrf al industriei, cultivarea acestor tradiții și dezvoltarea lor pe zone mai mari. Dezvoltarea industriei mici, în etapa actuală, ar menirea să asigure produse de calitate superioară în toate zonele țării, printr-o valorificare pe un plan superior nu numai a resurselor materiale, dar și a tradiției, a experienței practice existente în diferite zone și localități pentru producerea unor produse de utilitate socială.

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 23 a.c. al revistei

Componente ale criteriului eficienței economice

PENTRU etapa actuală, o componentă esențială a principiului eficienței economice în repartizarea teritorială a forțelor de producție o constituie **ridicarea gradului de valorificare a materiilor prime și energiei**. Dezvoltarea și modernizarea economiei fiecărui județ presupun introducerea în fabricație a produselor cu un înalt grad de prelucrare, mici consumatoare de materii prime și energie. Totodată, prin modernizarea structurii producției, în fiecare județ este necesar să se asigure economisirea combustibilului, energiei electrice, metalului, lemnului, produselor chimice, materiilor prime din industria ușoară, a tuturor resurselor materiale. Asigurarea bazei proprii de materii prime și energetice și valorificarea superioară a acestora constituie priorități esențiale și pentru repartizarea teritorială a forțelor de producție în etapa actuală. Dezvoltarea industriei, a diferitelor ramuri și subramuri ale acesteia în viitor sînt condiționate în mare măsură de baza de materii prime și energetice, de amplasarea acestora în teritoriu.

Aplicarea fermă a principiilor noului mecanism economico-financiar presupune luarea în considerare la repartizarea teritorială a forțelor de producție și a unei alte laturi a eficienței economice și anume: **reducerea mai accentuată a costurilor de producție și circulație, îndeosebi a cheltuielilor materiale**, în vederea sporirii rentabilității economice. Prin urmare, la amplasarea noilor obiective economice în teritoriu trebuie să se țină seama de criteriul rentabilității, de necesitatea acoperirii cheltuielilor de producție din veniturile proprii ale unităților și realizarea de beneficii. Numai în condițiile desfășurării unei activități rentabile de către fiecare unitate economică pot fi asigurate resursele necesare dezvoltării economiei fiecărui județ și ridicării bunăstării întregului popor.

Laturile noi ale criteriului eficienței economice în repartizarea teritorială a forțelor de producție au o **determinare obiectivă** în condițiile concret-istorice ale etapei actuale. Pe de o parte, unele fenomene din economia mondială, generate de criza economică prelungită, impun intensificarea preocupărilor pe planul eficienței economice, accentuarea unor laturi noi ale acesteia ca: valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor, economisirea combustibililor și energiei, ridicarea calității și accentuarea procesului de innoire a produselor, creșterea productivității muncii, reducerea cheltuielilor de producție, în special a cheltuielilor materiale și sporirea rentabilității etc. Pe de altă parte, accentuarea acestor laturi ale eficienței economice în etapa actuală are loc în condițiile afirmării unei largi revoluții științifice-tehnice. Astfel, promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii și intensificarea preocupărilor pe această linie în fiecare județ asigură desfășurarea unei activități rentabile și ridicarea calității producției în toate unitățile economice, valorificarea superioară a materiilor prime, economisirea acestora, a combustibililor și energiei, creșterea productivității muncii etc.

Economisirea combustibililor și energiei în etapa actuală ridică tot mai acut problema luării în considerare la aprecierea amplasării diferitelor obiective economice într-o zonă sau alta și a volumului **cheltuielilor de transport**, în vederea asigurării aprovizionării întreprinderilor în condițiile unor cheltuieli de transport minime. Optimizarea amplasării teritoriale a obiectivelor noi din industrie și din alte ramuri ale economiei naționale în funcție de criteriul minimizării cheltuielilor de transport necesită o revedere și a concepțiilor privind specializarea întreprinderilor aflate în localități diferite și la mare distanță. În funcție de cerințele cooperării în producție, pentru menținerea în limite raționale a cheltuielilor de transport, este necesară dezvoltarea acelor unități care contribuie la realizarea produselor complexe pentru care există tradiție și sînt pregătite condițiile de ordin material. Totodată, la îmbunătățirea profilului industrial al județelor se impune luarea în considerare și a volumului cheltuielilor de transport, pentru găsirea celor mai economice soluții de aprovizionare și desfacere a producției.

Finalitatea social-umană a dezvoltării

UN ALT PRINCIPIU care călăuzește activitatea practică de repartizare teritorială a forțelor de producție îl constituie **principiul de ordin social**. Acest principiu surprinde elemente de

ordin calitativ generate de relațiile de producție socialiste, de legile economice obiective ale noii orînduirii. Principiile de ordin social în repartizarea teritorială a forțelor de producție izvorăsc din scopul nemijlocit al producției socialiste: satisfacerea nevoilor materiale și spirituale mereu crescînde ale membrilor societății. Astfel, finalitatea socială a repartizării teritoriale a forțelor de producție constă în crearea, în ultima instanță, a unor condiții de viață și muncă tot mai bune pentru întreaga populație a țării. Acest obiectiv se realizează în practică în mod treptat și în raport de progresele ce se înregistrează în domeniul repartizării teritoriale a forțelor de producție. Prin repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție se urmărește și atragerea treptată în activitatea social-utilă a întregii populații apte de muncă și deci ridicarea gradului de ocupare a forței de muncă. Pe această cale se asigură sporirea veniturilor bănești ale populației și satisfacerea pe un plan superior a nevoilor materiale și spirituale ale tuturor membrilor societății. Așa cum s-a apreciat la Congresul al XII-lea al P.C.R., vastul program de investiții realizat în cursul ultimelor trei cincinale a dus la sporirea continuă a numărului locurilor de muncă, îndeosebi în județele rămase în urmă din punct de vedere economic, ceea ce a avut efecte pozitive directe pe planul emancipării sociale a întregului popor, al creșterii nivelului său de trai material și spiritual, al gradului general de civilizație.

Principiile de ordin social în repartizarea teritorială a forțelor de producție vizează, de asemenea, ridicarea gradului de **urbanizare a tuturor zonelor țării**. Numai în cincinalul 1981—1985, de exemplu, se vor transforma în orașe agroindustriale încă 140 centre comunale, ajungînd în 1985 la 505, iar populația urbană va însuma circa 12,9 milioane locuitori, ceea ce va reprezenta 54,5% din totalul populației. Pînă la sfîrșitul actualului cincinal, în fiecare județ vor exista cel puțin 9 centre urbane, asigurîndu-se astfel o repartizare echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării. Ridicarea gradului de urbanizare și sistematizare a teritoriului și localităților — desfășurată în contextul în care însuși satul, condițiile de viață și muncă respective trebuie să înregistreze considerabile progrese, deopotrivă menținîndu-se cele mai bune tradiții — asigură încă din etapa actuală reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, înflorirea economică și culturală a tuturor zonelor țării. Semnificativ în acest sens este și faptul că în actualul cincinal, în medie, pe un oraș, revin 4—5 comune înconjurătoare, pe o rază de 15—20 km, confirmînd astfel tendința de intensificare a legăturilor dintre oraș și sat. Ridicarea gradului de urbanizare în etapa actuală, prin dezvoltarea localităților urbane se va caracteriza și prin **sporirea rolului economic și social al orașelor mici și mijlocii**. Noile centre urbane care se vor crea în cincinalul 1981—1985 vor fi orașe agroindustriale. În cadrul acestor orașe și în comunele reședință ale consiliilor unice agroindustriale se vor realiza peste 700 unități cu caracter industrial, de interes republican și local.

Dezvoltarea rețelei de orașe și centre urbane și repartizarea echilibrată a acestora pe întreg teritoriul țării, concomitent cu intensificarea construcției de locuințe asigură îmbunătățirea substanțială a condițiilor de locuit și ridicarea pe această cale a nivelului de trai al populației. Construirea în cincinalul 1981—1985 a circa 1 100 000 apartamente, la care se adaugă încă aproximativ 100 000 locuințe ce se vor realiza de către populație în regie proprie, asigură soluționarea problemei locuințelor și satisfacerea la un grad ridicat de confort a necesităților populației în acest domeniu.

Repartizarea teritorială rațională a forțelor de producție în etapa făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate asigură, deci, reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre industrie și agricultură, dintre munca fizică și cea intelectuală; repartizarea rațională teritorială a forțelor de producție constituie temelia afirmării personalității oamenilor muncii, a egalității în drepturi a tuturor cetățenilor patriei noastre. Dezvoltarea economico-socială echilibrată a județelor țării, ridicarea generală a nivelului economic și a gradului de civilizație al tuturor zonelor corespunde pe deplin politicii sociale și naționale a partidului și statului nostru, de asigurare a unor condiții de muncă și de viață egale pentru întreaga populație a țării noastre.

prof. dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova



Producția fizică realizată ritmic, la toate sortimentele

ÎN ÎNTÎMPINAREA mării noastre sărbători ziua de 23 August, în întreprinderi, pe șantiere, în exploatarea miniere, în transporturi și agricultură oamenii muncii desfășoară larg întrecerea socialistă pentru realizarea ritmică, exemplară a planului pe 1982, punând în valoare noi și noi resurse disponibile. În prezent, mai mult ca oricând, eforturile celor ce muncesc sînt orientate spre valorificarea mai bună a resurselor materiale, a capacității lor creatoare pentru promovarea continuă a progresului tehnic, astfel ca, zi de zi, să se adauge la realizările obținute altele noi care să contribuie la sporirea cantităților de produse puse la dispoziția economiei cît și pentru export. Se are în vedere, tot odată, să se gospodărească cît mai rațional materiile prime energia și combustibilul, avînd în vedere că economisirea constituie cea mai bună sursă de aprovizionare tehnico-materială.

PRIMUL SEMESTRU al celui de-al doilea an al cincinalului a marcat pentru colectivul de oameni ai muncii de la întreprinderea de mecanică fină București un nou salt în activitatea productivă, în special pe linia realizării, în condiții de eficiență sporită, a prevederilor de plan (tabelul nr. 1). Realizările dobîndite sînt urmarea traducerii în viață a unor importante măsuri privitoare la mobilizarea mai activă a rezervelor disponibile ale întreprinderii, la organizarea temeinică a producției în fiecare secție și atelier, la urmărirea îndeaproape a modului de derulare a producției, introducerea de tehnologii avansate, asimilarea de produse noi și modernizarea celor aflate în fabricație.

Tabelul nr. 1

Dinamica principalilor indicatori la I.M.F. București

Indicatorul	Sem. I (+)		Sem. I
	1982	1982/1981	Realizat/Plan
Producția marfă	102,32	+16,9	120,22
Producția netă	103,79	+12,9	126,66
Producția fizică	114,94	+95,3	120,65
Export	103,29	+ 2,0	173,08
Productivitatea muncii (calculată la P.N.)	104,02	+20,9	122,01
Producția marfă vîndută și încasată	103,07	+20,7	117,48
Beneficii nete	132,32	+18,8	192,22
Investiții	112,35	+ 2,1	63,67

Pornind de la cunoașterea amănunțită a cerințelor beneficiarilor, de la tendințele pe plan mondial în producția de mecanică fină, au fost stabilite pentru acest an sarcini concrete de diversificare și înnoire a producției. Astfel, au fost introduse în producție peste 10 produse noi, ponderea acestora în valoarea producției marfă depășind cu trei procente sarcina planificată. În același timp, sporuri importante ale producției s-au realizat pe seama intrării în funcțiune a unor noi capacități de producție și perfecționarea tehnologiilor de fabricație. Numai prin devansarea punerii în funcțiune cu aproape un an a unei capacități pentru industria de mecanică fină s-au creat posibilități de obținere a unei producții suplimentare de peste 60 milioane lei. Pe de altă parte, asimilarea noilor tehnologii (turnarea de precizie a carcaselor de A.M.C. și debitarea barelor de aluminiu pentru discuri diamantate) a condus la obținerea unui spor de 3 la sută a producției fizice, paralel cu creșterea productivității muncii cu 2,4 la sută și reducerea consumului de metal cu 26,3 tone.

Un aport deosebit în realizarea ritmică a producției fizice și nete l-a avut și creșterea cointeresării materiale a personalului muncitor. Extinderea muncii în acord cu 2 procente față de anul anterior, măsurile întreprinse în organizarea producției și a muncii au dus la realizarea normelor de muncă în proporție de 106,7 la sută și a retribuției medii în proporție de 114,5 la sută. Toate acestea au făcut ca pe ansamblul întreprinderii producția fizică să prezinte o depășire de 14,94 la sută față de sarcinile planificate.

S-au înregistrat însă și rămîineri în urmă, îndeosebi la produse cu valori mai reduse. Ce a determinat, de fapt, aceste

Tabelul nr. 2

Nivelul realizării producției fizice pe sortimente

Sortimente și subsortimente	%
Prod. se ale industriei de mecanică fină din care :	
a) S.D.V.	116,33
b) A.M.C.	120,25
— aparate de măsurat lungimi	105,85
— aparate de măsură termotehnice	112,21
— aparate de orologie	119,22
Unelte și scule de mînă	65,73
Ansamble, accesorii mașini-unelte	101,86
Autoutilări	104,50
Piese de schimb	163,50
Piese forjate și matrițate	56,85
	100,00

stare de lucruri? La subsortimentul „aparate de orologie”, deși producția a fost parțial diminuată de întârzierea unor comenzi privind componentele electronice din import, nerealizările se datoresc în principal neajunsurilor manifestate în organizarea producției proprii. Astfel, dacă s-ar fi depus eforturi mai susținute pentru punerea la punct a tehnologiilor de fabricație la vitezografele auto, s-ar fi reușit să se diminueze nerealizările acestei poziții cu cel puțin 10—15%. Măsurile întreprinse au permis ca la acest sortiment producția să fie îndeplinită în proporție de 99,22% în primele două decade ale lunii iulie, fără însă a putea fi recuperate nerealizările anterioare. Pe de altă parte, analiza a reliefat că nu la toate locurile de muncă s-a înțeles să se lucreze în spiritul disciplinei tehnologice, că sînt produse ale căror tehnologii de fabricație necesită revizuire și îmbunătățiri, că la unele ateliere și formații de lucru înzestrarea cu A.M.C. și S.D.V. nu este corespunzătoare, că lipsește asistența tehnică necesară celor mai tineri dintre muncitori etc. În funcție de aceste constatări au fost stabilite măsuri astfel ca, la vitezografele auto, aparatele pentru măsurarea parametrilor roților dințate, raportorul cu cadran, să se îmbunătățească activitatea pe linie de programare a producției, aprovizionare ritmică cu materiale și asigurarea de asistență tehnică în toate schimburile. În același timp, neajunsurile ce apar în realizarea planului fizic sînt generate și de faptul că nu s-a reușit să se obțină aprobarea fabricației pe stoc de A.M.C. cu desfacere certă asigurată de M.I.M.U.E.E., ținînd seama de faptul că cererea de asemenea produse este periodică și se manifestă în special în a doua parte a anului. Considerăm că o asemenea măsură ar asigura condițiile necesare depășirii mai substanțiale a planului și la acest sortiment, iar pe de altă parte întreprinderea ar putea onora în mai mare măsură contractele încheiate cu beneficiarii interni și externi.

Prin măsurile stabilite în întîmpinarea mării sărbători, „Ziua de 23 August”, în perioada ce a trecut din prima lună a celui de-al doilea semestru din acest an s-au realizat ritmic toate sortimentele la nivelul planificat. Iată cîteva din măsurile luate, care își dovedesc pe deplin eficiența scontată: realizarea suplimentară a unui spor al productivității muncii de 1343 lei pe fiecare lucrător, ceea ce va asigura o creștere a producției fizice cu 3—4%. În acest scop au fost luate măsuri de perfecționare a tehnologiilor de fabricație, extinderea experienței înaintate și mecanizare a unor operațiuni etc.; reducerea consumului de metal cu cel puțin 15% prin revizuirea tehnologiei de execuție a produselor din fabricația curentă, generalizarea utilizării carcasi de termostat miniaturizată, turnarea în modele ușor fuzibile a corpurilor de la cuțitele cu reglaj micro-matic etc. Introducerea acestor tehnologii va conduce la o creștere de producție cu 1—2% față de realizările actuale; îmbunătățirea activității de aprovizionare tehnico-materială prin intensificarea legăturilor directe cu întreprinderile furnizoare, menținerea la cotele admise a stocurilor pentru a nu mai deroga bunul mers al activității de producție.

Teodor STEGARU

Întreprinderea mecanică fină București

Dezbateri „R.E.”

ACCELERAREA PROCESULUI DE DIVERSIFICARE, ÎNNOIRE ȘI MODERNIZARE A PRODUCȚIEI (I)

NIVELUL ACTUAL de dezvoltare al economiei românești, acumulările cantitative și mai ales salturile calitative sînt legate nemijlocit de promovarea largă a progresului tehnico-științific, în special de gradul de înnoire și modernizare a producției. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din iunie a.c., pentru industria noastră obiectivul principal, prioritar, a fost și continuă să fie accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a produselor fără de care nu putem să ținem pasul cu progresul tehnic contemporan, cu cerințele la export, nu putem să atingem un nivel ridicat al eficienței economice.

În acest cîncinal al calității și eficienței se prevăd sarcini importante pe linia creșterii gradului de diversificare, înnoire și modernizare a producției, de sporire a ponderii produselor noi de concepție românească. Se are în vedere în deosebi realizarea de mașini și instalații cu parametri ridicați, cu consumuri reduse de energie și combustibil, acoperirea mai bună a nevoilor interne, valorificarea mai intensă a concepției românești. Numai industria constructoare de ma-

șini trebuie să realizeze în acest cîncinal peste 10 000 produse noi și modernizate, din care 85% de concepție proprie.

Procesul înnoirii și modernizării produselor presupune o etapizare a funcțiilor și obiectivelor lui, de la cunoașterea cerințelor beneficiarilor și întîmpinarea acestora cu produse noi și competitive, de calitate superioară și pînă la reducerea timpului de la idee la materializarea ei, optimizarea circuitului cercetare-proiectare-produție și asigurarea unei continuități în promovarea progresului tehnico-științific. De strategia adoptată în fiecare întreprindere, de modul de organizare a acestei activități este strîns legată înfăptuirea la termen a programului de diversificare, asimilare și modernizare a producției, factor important în realizarea an de an a planului la producția fizică în sortimentajia prevăzută.

Pornind tocmai de la importanța majoră a acestei probleme, „Revista economică”, cu sprijinul Comitetului județean Brașov al P.C.R., a organizat recent o dezbateri pe tema: „Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției”, la care au participat specialiști și cadre de conducere din principalele întreprinderi industriale brașovene.

Adaptabilitate rapidă la cerințele progresului tehnic-științific

Ioan Ungur : — „Creșterea eficienței în întreprinderile industriale este de neconceput fără a asigura un nivel ridicat de competitivitate produselor realizate, fără ca acestea să răspundă comandamentelor actuale — parametri ridicați în condiții de consum minim de energie și carburanți. Iată de ce eforturile cercetătorilor, proiectanților, specialiștilor din diferite domenii sînt concentrate spre găsirea unor soluții cît mai economice de asimilare a tehnologiilor și produselor noi. În unitățile brașovene în acest an valoarea produselor noi și reproiectate va reprezenta cel puțin 21 la sută din valoarea producției marfă industrială, sarcini peste media pe județ revenind unor întreprinderi cu pondere cum sînt „Tractorul” (33,5 la sută), Autocamioane (23 la sută), „Mecanică” — Codlea (30 la sută), „Electroprecizia”-Săcele (27,2 la sută), Tricotaje (44,8 la sută), Stofe (34 la sută) și altele. Preocupările de diversificare și modernizare a producției sînt îndreptate spre realizarea unui număr de 360 produse noi și reproiectate care vor fi introduse în fabricație în cursul acestui an. În primul semestru din 1981 au fost asimilate 182 de produse noi, iar pregătirea fabricației s-a realizat la un număr de 56. Tot în acest interval de timp s-au realizat un număr de 45 noi sortimente de materii prime și materiale și 82 de bunuri de larg consum. Produsele noi și reproiectate în semestrul I au contribuit cu 5,6 miliarde lei, respectiv cu 27 la sută la realizarea producției marfă, depășindu-se

sarcina de înnoire a producției de 21 la sută prevăzută prin plan.

Investigarea îndeaproape a procesului diversificării, înnoirii și modernizării producției, studierea elementelor care concură în acest domeniu (planificare, finanțare, realizare, desfacere, eficiență etc.), reliefa factorilor care pot stimula activitatea de creație și materializarea sa operativă în produse și tehnologii competitive reprezintă cerin-

te fără de care nu se poate asigura, în adevăratul sens al cuvîntului, promovarea progresului tehnico-științific. Privind în acest context de idei activitatea din unitățile industriale ale județului nostru, trebuie să arătăm că, cu toate realizările obținute, există încă mari rezerve nevalorificate, întîzieri nejustificate în valorificarea unor idei prețioase. Avînd în vedere influența revoluției tehnico-științifice asupra duratei de „viață activă” a produselor și tehnologiilor, apare evidentă necesitatea reconsiderării ciclului cercetare-proiectare-produție, în sensul reducerii timpului afectat acestor etape. Nu puține sînt cazurile cînd de la cercetare la asimilarea unor produse (și nu din cele mai complexe) trece un timp îndelungat, ca urmare a neasigurării condițiilor necesare fie în faza de omologare, fie în aceea de testare în exploatare a parametrilor tehnico-funcționali.

Activitatea de cercetare, proiectare și inginerie tehnologică se cere permanent orientată spre revizuirea concepției fiecărui produs, a fiecărei tehnologii, astfel încît să se asigure reducerea consumurilor de materii prime și materiale, de combustibil și energie. Și în această privință există în fiecare unitate loc pentru mai bine. Situațiile ce se mai întîlnesc, de pildă, la Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești — unde nu se valorifică resurse importante (coajă de lemn), la Combinatul chimic Făgăraș care eșapează în aer bioxidul de carbon în loc să-l valorifice în substanțe utile sau să-l utilizeze ca înlocuitor de gaz metan etc., dovedesc insuficienta participare a cercetării, a specialiștilor în găsirea de soluții pentru asimilarea de produse și tehnologii noi, mai economicoase.

Participanți la dezbateri: Ioan Ungur — secretar al Comitetului județean Brașov al P.C.R.; Constantin David — director tehnic, întreprinderea „Tractorul”; Ion-Sergiu Șerbănoșu — director, întreprinderea de radiatoare; Alexandru Flueraș — director, Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autovehicule; Marcel Peca — inginer șef, întreprinderea „Rulmentul”; Mihail Chimescu — inginer șef pregătirea fabricației, întreprinderea „Mistrom”; Gheorghe Matei — șef secție cercetare, proiectare și inginerie uzinală, „Electroprecizia”-Săcele; Rudi Katz — șef atelier proiectare și Ioan Popescu — președinte C.O.M., întreprinderea nr. 2; Ioan Moiceanu — director, întreprinderea de materiale de construcții; Ion Lima — director, Combinatul de celuloză și hîrtie Zărnești; Aurel Popa — director, Combinatul de prelucrare lemnului; Dorin Gageonea — inginer șef, întreprinderea de coloranți „Colorom”-Codlea; Nicolae Burtan — director tehnic, Centrala industrială pentru produse refractare; Iuliu Skezely — vicepreședinte, Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești; Ioan Ciocan — maestru principal, secretarul comitetului de partid, Combinatul chimic Victoria; Elena Gavrilă — tehnician principal în atelierul proiectării prototipurilor, secretar al comitetului de partid, întreprinderea de tricotaje; Lucian Voineag — inginer principal proiectant, atelierul de proiectare „Carpatex”; Ioan Sasu — vicepreședinte, Consiliul județean de control muncitoresc Brașov; Alexandru Popa — instructor de specialitate pentru construcția de mașini, Comitetul județean Brașov al P.C.R.

O atenție sporită trebuie acordată **reducerii greutateii produselor** care se execută în secțiile proprii de autodotare, redimensionării principalelor subansamble și piese. Progresele înregistrate în acest domeniu, deși însemnate, nu pot ascunde rezervele existente. Problema este valabilă pentru unele tipuri de tractoare, motoare, piese turnate și forjate etc. În egală măsură însă se ridică necesitatea reducerii consumurilor de materii prime, energie și combustibil convențional pe tonă de produs la unitățile de industrie chimică, deosebi la producerea coloranților, a foliei de polietilenă, a unor produse macromoleculare de bază. Se cer depuse eforturi mai mari încă din faza de concepție pentru găsirea de soluții adecvate, în vederea reducerii consumurilor, a valorificării superioare și eficiente a materiilor prime. Similar se pun lucrurile și pentru întreprinderile din industria ușoară unde, în acest an, trebuie diminuate consumurile cu 30 la sută la coloranți.

Pornind de la orientările și sarcinile stabilite de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Consfătuirea din 14—15 mai a.c. de la C.C. al P.C.R., organele și organizațiile de partid, consiliile oamenilor muncii trebuie să-și mărească preocupările pentru soluționarea acestor probleme, pentru valorificarea mai deplină a condițiilor materiale de care dispun, în vederea îndeplinirii programelor de diversificare, înnoire și modernizare a producției, pentru ridicarea gradului de competitivitate și eficiență.

Prin tipizare și modernizare — termene scurte în realizarea a noi produse

Constantin David : — „Promovarea produselor este astăzi, înainte de toate, o problemă de marketing, de cunoaștere a tendințelor și evoluțiilor pe piața internă și externă și de adaptare rapidă a producției la aceste cerințe. Periodicitatea mult mai scurtă de apariție a unor noi produse, diversitatea tot mai mare a cerințelor beneficiarilor fac necesară testarea permanentă a pieței în scopul adaptării fabricației la aceste solicitări, preluând experiența și rezultatele de vîrf obținute în diferite domenii pe plan mondial.

Ținînd seama de timpul relativ lung și procesul complicat de asimilare a unui nou produs — în cazul nostru tipuri și familii de tractoare — **acordăm o atenție prioritară prospectării permanente a pieței, solicitărilor beneficiarilor interni și externi.** Datorită faptului că centrala noastră și principalele sale întreprinderi dispun de reprezentanțe în foarte multe țări, prospectarea este făcută cu ocazia diferitelor manifestări și expoziții internaționale, a târgurilor la care participăm și unde ne întâlnim cu reprezentanții diferitelor firme străine. Pe baza cunoașterii solicitărilor beneficiarilor ne stabilim și planurile anuale de producție.

Eforturile depuse în ultimii 5 ani pentru tipizarea și modularizarea producției ne-au creat în prezent condiții să **asimilăm sau să modernizăm tipurile de tractoare în termene mai scurte cu pînă la 1—2 ani,** utilizînd elementele de bază ale tractorului, tipizate și modularizate în procent de pînă la 80 la

sută (la variantele noi de tractoare); restul de pînă la 20 la sută, care formează partea nouă, se realizează — datorită condițiilor de care dispun unitățile noastre — în perioade foarte scurte. Bunăoară, pentru continuarea diversificării producției de tractoare, s-a pregătit intrarea în producția de serie, începînd cu semestrul II 1982, a noii familii de tractoare agricole pe roți de 85 și 100 CP (U 850 ; U 850 DT ; U 1010 ; U 1010 DT). Motorul cu care sînt echipate aceste tractoare face parte din familia de motoare cu 2-3-4-6 cilindri, ceea ce asigură un important grad de unificare, aplicarea unei tehnologii de grup și o eficiență tehnico-economică ridicată. Motorul nou de 6 cilindri se execută în două variante : cu alezaj $\varnothing 95$ pentru tractoarele U 850 — U 850 DT și $\varnothing 102$ pentru tractoarele U 1010 — U 1010 DT, cu un consum și greutate specifice reduse.

Tractoarele U 850 și U 1010 completează gama de tractoare în domeniul 80—100 CP solicitată tot mai mult pe piața externă. Această familie de tractoare prezintă caracteristici tehnico-funcționale superioare tractorului de 65—80 CP, aflat în prezent în fabricația de serie. Principalele caracteristici sînt comparabile cu cele ale unor tractoare similare străine, produse de firme cunoscute ca, Jon, Decre, Ford, Fiat etc. Prin modernizarea acestor tractoare și încadrarea lor în aceeași linie de capotaje se va realiza în anul 1983 gama tipizată de tractoare U-452, U-532, U-642, U-702 care împreună cu U-850 și U-1010 se execută cu simplă și dublă tracțiune. Cabinele de echipare a gama de tractoare de 26—100 CP au un grad de unificare de 90 la sută. În vederea modernizării produselor din fabricația de serie, în prezent se află în pregătire familia de tractoare agricole pe roți de 45—62 CP, cărora li se asigură caracteristici tehnico-funcționale superioare, la nivelul produselor similare fabricate de producători de renume de pe piața mondială.

Al. Flueraș : — „Preocupări multiple pentru scurtarea perioadei de diversificare, înnoire și modernizare a producției sînt și în producția de autovehicule. Este adevărat însă că aici lucrurile nu s-au desfășurat întotdeauna cu aceeași viteză ca în producția de tractoare și mașini agricole. Dar condițiile create, mai ales în ultimii ani, au permis obținerea de progrese remarcabile, **timpul de asimilare a noi tipuri de autovehicule reducîndu-se cu mai bine de 6—8 luni.** În această privință eforturile au fost îndreptate spre tipizarea și modularizarea producției în unitățile de bază și la colaboratori, prin care s-a urmărit: a) stabilirea unei game raționale de familii, tipuri de bază și tipodimensiuni de autovehicule; b) posibilitatea realizării unei diversificări funcționale cît mai mari a produselor pentru a se acoperi gama de servicii necesare în economie.

Acțiunea de tipizare s-a concretizat în stabilirea a 6 familii principale de produse care acoperă gama de autocamioane de la 6 la 32 tone masă totală cu 112 tipuri de autocamioane și derivate (autospeciale). Reducerea numărului tipodimensiunilor în cadrul primei etape a acțiunii este de circa 40 la sută. În scopul modularizării subansamblelor și componentelor auto, preocuparea a fost orientată spre realiza-

rea unor familii de componente care să asigure un înalt grad de tipizare și modernizare a acestora și parametri tehnico-economici ridicați. În cadrul programului de asimilare de produse noi și de modernizare acțiunea s-a extins la toate subansamblele autovehiculelor. Rezultate semnificative s-au obținut la unele subansamble principale. Astfel, la familia de cutii viteză, sînt în program patru grupe de cutii și anume : cutie cu 5 trepte — tip 5S90 (100 și 110), cutie cu 8 trepte — tip 8S90 (100 și 110), cutie de viteză — 9S125 P, cutie de viteză — 16S125 P. Aceste produse sînt realizate în sistem modular, respectiv cutiile cu 9 și 16 trepte sînt derivate din cutiile cu 5 și, respectiv 8 trepte la care se adaugă cite un reductor planetar. Și la cele două familii de 5 și 8 trepte s-au unificat și s-au tipizat principalele elemente : carcasă, axe, pinioane, rulmenți, elemente comandă etc. S-a asigurat, de asemenea un grad mare de tipizare tehnologică, pentru familiile de elemente. La punțile motoare, de pildă, s-au tipizat trei tipuri de punți de 8, 10 și 13 tone. La ambreaje s-au concretizat 6 tipuri cu diametre între $\varnothing 225$ — $\varnothing 420$ care acoperă cuplurile de la 18 daNm—150 daNm și care au circa 30 la sută repere comune și aproape 90 la sută tipizare tehnologică. Se poate menționa, de asemenea, modularizarea și tipizarea instalațiilor de frinare, care conțin între 13 și 30 aparate sau elemente componente tipizate cu care se realizează toate instalațiile de frinare ale autovehiculelor și remorcilor.

Aș dori în continuare să ridic o problemă pe care o consider de mare actualitate : este vorba de **raportul dintre cererea de produse și elasticitatea planului, în special a celui tehnic.** Centrul nostru de cercetări are misiunea de a reinnoi produsele din punct de vedere conceptual, de a asimila în producție noi tipuri de mașini. În acest sens acționăm pe baza planului tehnic întocmit anual, în care sînt cuprinse principalele teme de cercetare solicitate de beneficiari. Pe parcurs, însă, apar noi cereri care, de regulă, nu sînt cuprinse în planul tehnic ; ele sînt însă absolut necesare pentru colaboratorii noștri. Or, noi nu putem introduce în planul tehnic aceste teme, întrucît nu dispunem de capacitatea necesară. Și aceasta întrucît, la elaborarea planului, se urmărește acoperirea integrală a capacităților de cercetare. Noi susținem necesitatea de a asigura, de la o perioadă la alta, un disponibil de capacități care să permită introducerea imediată în plan a unor noi teme care apar pe parcurs.

Ion Șerbănescu : — „Întreprinderea în care îmi desfășor activitatea are sarcina de a asigura cu radiatoare industria de tractoare, autocamioane, autoturisme, locomotive, excavatoare etc. Pînă cu numai 2—3 ani în urmă colectivul nostru asimila în producție anual doar cîteva tipuri de radiatoare și schimbătoare de căldură. Pentru unitatea noastră nu se punea problema testării pieței, studiului de marketing etc., întrucît comenzile acopereau capacitățile de producție. În 1980 s-au pus însă o serie de probleme deosebite : pe de o parte renunțarea la importuri de materiale neferoase, iar pe de altă parte ridicarea accentuată a performanțelor radiatoarelor. De ase-

menea, începînd cu 1981 asistăm la creșterea masivă a cererilor de tipuri noi de radiatoare cu schimbător de căldură pentru care nu aveam pregătire nici tehnologia, nici cercetarea, nici aprovizionarea cu materialele necesare.

Pentru a satisface noile cerințe s-a impus trecerea la aplicarea unor măsuri de anvergură care să permită realizarea unui ritm rapid de diversificare, înnoire și modernizare a producției. Specialiștii întreprinderii au trebuit să depună mari eforturi pentru a determina cotitura necesară, pentru a valorifica materiile prime indigene în condițiile asimilării unor tipuri de produse mult mai pretențioase.

Strădanțiile noastre au permis obținerea unor realizări de seamă. Paralel cu creșterea ponderii produselor noi, progrese însemnate au fost făcute și în privința tipizării și modularizării unei părți importante din produse. Acțiunea continuă și în prezent — astfel că la finele acestui an vom atinge un procent de cel puțin 60 la sută produse tipizate și modularizate.

În prezent ne mai confruntăm cu unele greutăți: industria noastră siderurgică nu a asimilat încă gama de țevi din neferoase cu grosimi minime (de câțiva centimetri), fapt ce ne determină să utilizăm, cu consumuri mai mari, table subțiri care — roluite și sudate — înlocuiesc țevile respective. Ar fi de dorit ca unitățile siderurgice să urgenceze asimilarea țevilor solicitate de unitatea noastră, a căror cantitate este destul de mare.

Marcel Peca: — „Ce a însemnat pentru întreprinderea noastră organizarea unei activități permanente pentru găsirea de soluții cât mai eficiente pentru diversificarea și asimilarea de produse noi? În primul rînd realizarea numai a acelor produse care erau solicitate. În perioada cincinalului 1976—1980, datorită preocupărilor existente, au fost introduse în fabricație un număr de 680 de tipuri noi de produse din care 519 tipuri rulmenți și 139 tipuri

cuzineți. Eficiența acestei asimilări rezultă fie și numai din faptul că la sfîrșitul perioadei cererea de rulmenți la export s-a dublat de la 6 la 12 milioane bucăți. Așa a reușit întreprinderea noastră să se impună treptat pe mai multe piețe, să cîștige în concurența cu alte firme și, în același timp, să-și asigure o continuitate în producție. În momentul de față producția de export a crescut cu încă 50 la sută față de cincinalul trecut. **Exportăm rulmenți în 73 de țări, din care multe cu grad înalt de industrializare.**

Avem asemenea rezultate deoarece am înțeles că **viabilitatea activității noastre economice este strîns legată de promovarea produselor.** Dispunem de un colectiv specializat în domeniul cercetare-omologare-modernizare a producției. Ne-am creat un sistem propriu pentru cunoașterea pieței, pentru informații asupra tendințelor de viitor. În momentul cînd un produs nou a intrat în producția de serie, altul se află în curs de pregătire fie pe planșetele proiectanților, fie în diferite faze de asimilare. Totodată, am reușit să ne creșim relații de colaborare pe termen lung cu numeroși beneficiari, fapt ce ne ajută și la perfectarea de contracte privind livrările de produse pe perioade lungi.

Gheorghe Matei: — „S-a vorbit în cadrul dezbaterii de importanța studierii pieței pentru a putea ține pasul cu tot ceea ce este nou pe plan mondial. În ceea ce ne privește, pînă acum n-am făcut studii de marketing. Singurele informații de care am dispus au fost celea primite din partea întreprinderilor de comerț exterior, dar și acestea de multe ori incomplete sau depășite ca actualitate. Trebuie să recunoaștem că nu de puține ori am materializat unele idei cuprinse în aceste informații, după care ne-am dat seama că piața n-a fost bine cercetată, că produsele nu sînt solicitate sau nu ating performanțele celor similare pe plan mondial.

Pornind de la aceste considerente, începînd cu anul trecut, am luat pe cont propriu această acțiune de cercetare a pieței. Facem dese deplasări la beneficiarii noștri, purtăm discuții cu specialiștii acestora, verificăm în exploatare produsele noastre. În acest fel am reușit să venim în întîmpinarea cererilor cu produse noi sau modernizate care să conducă la sporirea parametrilor tehnico-funcționali ai mașinilor și utilajelor și, în același timp, să eliminăm acele produse care nu mai sînt solicitate pe piață (de exemplu motoarele asincrone).

Aceasta nu înseamnă că am rezolvat integral problema. Nu am atins încă acea capacitate de adaptare, de flexibilitate a producției față de cerere și modificările în structura ei. Ideal ar fi să avem oricînd la dispoziție două-trei produse pe care să le asimilăm în producția de serie. Dar în multe cazuri ne izbim de o serie de probleme mărunte, care ne răpesc din timpul afectat cercetării, creației. Dau în acest sens un singur exemplu. De la începutul anului, o parte din specialiștii din compartimentul de cercetare-proiectare au consumat peste 50 la sută din timp exclusiv pentru rezolvarea unor probleme de aprovizionare ale întreprinderii cu materii prime și materiale. Printr-o bună organizare, această problemă ar putea fi mai bine rezolvată de cei ce au răspunderea în această direcție. De aici necesitatea ca **fiecare compartiment din întreprindere să răspundă de rezolvarea unor probleme pe specifice de activități**, înțelegîndu-se că fără o muncă de perspectivă nu se poate asigura realizarea și promovarea de produse noi, competitive, care să asigure întreprinderii continuitatea producției, eficiența necesară.

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

NOTE

O soluție pentru creșterea randamentului centralelor termice

CREȘTEREA randamentului termoenergetic în instalațiile industriale necesită, în primul rînd, cunoașterea canalelor prin care se pierde căldura și apoi adoptarea și punerea în practică a unor măsuri capabile să determine evitarea pierderilor.

Din studiile efectuate s-a ajuns la concluzia că cele mai mari pierderi de energie și, de aici, consumul excesiv de combustibil, sînt provocate de temperatura scăzută a aerului insuflat pentru întreținerea arderii, a combustibilului care se introduce în focar și a apei de completare în cazan. Pe de altă parte, însemnate pierderi energetice — care ar putea fi evitate în mare măsură — se înregistrează prin radiația căldurii în mediul ambiant (din cauza izolațiilor termice insuficiente), prin nerecuperarea resurselor energetice re folosibile din gazele arse care se eșapează în atmosferă, prin profilarea centralelor termice pentru obținerea unui singur produs (energie electrică sau energie termică).

Întreprinderea mecanică Gheorghieni și unitatea de prelucrare a lemnului Gălăuțaș au în patrimoniu cite o centrală termică. Ambele funcționează pe lignit (circa 50 mii t/an, și respectiv 30 mii t/an) și produc energia termică și apa caldă necesară locuințelor din blocurile racordate acestora. Cele două centrale sînt amplasate într-o zonă geografică cu temperaturile cele mai scăzute din țară (circa 3 luni sub -25°C și alte 2 luni sub -10°C).

Aerul necesar arderii se preia, desigur, din exterior, dar fără să fie preîncălzit. De asemenea, lignitul din depozite se introduce în focare la temperatura mediului înconjurător și, în unele cazuri, chiar înghețat. În această situație o parte — chiar o mare parte din căldura rezultată din ardere — se consumă numai pentru aducerea cărbunelui și a aerului de combustie la temperatura de aprindere și de ardere. În același timp, gazele rezultate din acest proces, avînd la baza coșului o temperatură în jur de 460°C sînt evacuate direct în atmosferă, fără nici un fel de utilitate.

Este lesne de înțeles că acestora li s-ar putea da o destinație mai rațională, mai economică. Pentru aceasta însă întreprinderile respective, centralele industriale și ministerele tutelar ar trebui să studieze, să proiecteze și să pună în funcțiune la baza coșului instalații de captare a căldurii din gazele evacuate spre a putea fi folosite pentru preîncălzirea aerului de combustie, a apei de completare în cazan și a lignitului ce se introduce în focar. Transpunerea în practică a unor astfel de măsuri poate să conducă la creșterea randamentului termo-energetic al centralelor, reducîndu-se în felul acesta consumul de lignit cu $10-15\%$.

Mai concret, prin realizarea instalațiilor de recuperare a căldurii și reintroducerea acesteia în procesul de producere a energiei termice se poate face o economie anuală la consumul de lignit de aproximativ 6 000 t în echivalent a 1,5 mil. lei la I.M. Gheorghieni și respectiv 3 000 t valorind 750 mii lei la Unitatea de prelucrare a lemnului Gălăuțaș.

Să conchidem că aplicarea tuturor măsurilor de creștere a randamentului termo-energetic al centralelor termice constituie o sarcină obligatorie pentru deținătorii de astfel de instalații și că asemenea îndatoriri decurg din normele de raționalizare care implică modernizarea instalațiilor existente la toți consumatorii și producătorii de energie.

C. Năstase-URSU

CERINȚE ALE AGRICULTURII ZONEI MONTANE NECOOPERATIVIZATE

ASGURAREA MATERIALULUI BIOLOGIC — animale de prăsilă și semințe ameliorate — prezintă o verigă în cadrul procesului creșterii economice în agricultura montană din zonele necooperativizate. În producția animală se relevă faptul că statul — prin rețeaua centrelor județene de reproducție și selecție — asigură în mare parte ameliorarea efectivelor de animale prin material biologic din rasele superioare. Numai că, în timp ce centrele respective orientează activitatea de reproducție și selecție pe linia extinderii raselor celor mai productive, gospodăriile agricole individuale promovează dezvoltarea efectivelor de animale din rasele cu un potențial biologic mai redus, dar mai rezistente la condițiile grele ale mediului natural și la boli. Exemplificăm acest aspect al problemei pe fondul activității Centrului de reproducție și selecție Năsăud din județul Bistrița și a tendinței manifestate de creșterii de animale din această zonă. Astfel, la taurine, centrul menționat folosește reproducători din rasele Bălțată și Brună, în timp ce în comunele necooperativizate din raza de activitate a acestui centru predomină rasa Pinzgau — scoasă din schema de reproducție și selecție, fiind considerată primitivă, de talie mică și cu producție de lapte și carne redusă, greu pretabilă la îngrășat, dar care este promovată în proporții mari de producătorii agricoli din motivele la care ne-am referit mai înainte. La specia ovine, centrul de reproducție menționat asigură reproducători din rasele autohtone — Turcană de Rodna și Singiorz și din rasa Turcană de Sibiu, aceasta din urmă superioară sub aspectul taliei, a cantității de lână și carne și a calității lînei. Producătorii solicită ameliorarea efectivelor de ovine locale cu Turcana de Sibiu, care se dovedește a fi mai rezistentă la condițiile naturale, neprielnice și promovează mai ales infuzia rasei Turcană Românească cu Turcană de Sibiu. La cabaline rețeaua de stat asigură reproducători din rasele Lipițeană, Ghidran, Furioso. Cel mai preferat de locuitori este Lipițeanul. Hufuliu nu este acceptat de către centrul amintit pe motivul că are talia redusă. Totuși, fiind mai rezistent și foarte bine adaptat pentru munte, producătorii agricoli îl promovează.

În concluzie, problema raselor celor mai indicate de animale rămîne deschisă.

Livrarea către gospodăriile agricole individuale, de cooperativă de consum, a materialului de prăsilă și pentru îngrășat din crescătoriile proprii sau prin cooperare reprezintă una dintre formele prin care se exercită relațiile de producție și economice dintre organizațiile specializate de stat și cooperatiste cu țărani individuali. În vederea dezvoltării producției animale. Or, la efectivele de ovine și porcine de ordinul milioanele din gospodăriile țărănești din zonele necooperativizate, cele câteva zeci de mii de ovine și porcine pe care le livrează cooperativa de consum nu constituie o participare suficientă. Și la pășări situația este asemănătoare. Se poate spune, deci, că se resimte insuficiența livrării de către unitățile agricole de stat și cooperatiste și de cooperativă de consum a materialului biologic, de prăsilă și îngrășare, în special la porcine. Date fiind dificultățile gospodăriilor individuale în obținerea prăsilii necesare, cu un fond biologic superior și la prețuri convenabile, propunem organizarea unui sistem integrat de producere a materialului biologic animal, în cadrul unor ferme de înmulțire, de care să beneficieze toate sectoarele agriculturii, inclusiv gospodăriile montane din zonele necooperativizate, după exemplul Complexului pentru producerea și industrializarea cărnii de porc Beregsău (Timiș), care furnizează porci atât pentru sectorul socialist al agriculturii, cât și pentru gospodăriile populației. În acest context menționăm prevederea Hotărârii Plenarei C.C. al P.C.R. din aprilie 1982 privind realizarea programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială a populației care se referă la vânzarea către gospodăriile populației a peste un milion de porci și asigurarea necesarului de pui pentru acest sector al agriculturii de către unitățile cooperative de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor.

Procurarea de material săditor și semințe cu o înaltă valoare productivă din rețeaua de producție și comercială de stat constituie componenta cea mai funcțională din cadrul activităților de sprijinire de către stat a agriculturii practice de țărani individuali. Cu toate acestea, participarea acestor unități specializate la aprovizionarea gospodăriilor agricole individuale cu semințe din soiurile valoroase este redusă. Investigarea

acestei probleme la nivelul ansamblului zonei necooperativizate din județul Bistrița-Năsăud în anul 1980 invederează folosirea preponderentă a soiurilor și populațiilor locale degenerate, fapt care explică în mare parte nivelul scăzut al producției la planțele de cultură. În oarecare măsură se asigură semințe de soi la grâu, porumb și în pentru fibră, mai puțin la cartofi, legume și plante furajere. În mod deosebit se resimte lipsa de trifoi, ghizdei și sparceță.

CHIMIZAREA agriculturii montane continuă să rămînă problema cea mai controversată în literatura de specialitate și una dintre activitățile puțin susținute în activitatea practică. În această problemă nu subscriem la opțiunea apologetilor tipului strict de agricultură biologică, care, vizînd evitarea contaminării produselor agricole de către materiile chimice, neagă orice intervenție a mijloacelor de chimizare. Or, cum fără aportul îngrășămintelor chimice și pesticidelor nu s-ar putea face față dinamicii raportului demo-alimentar, optăm pentru un tip mixt de agricultură biologică și chimizată, în ideea că îngrășămintele organice constituie fertilizantul de bază și cel mai complex, îngrășămintele chimice avînd doar un rol auxiliar, pentru completarea substanțelor nutritive din sol, fiind administrate fazial pe parcursul dezvoltării plantelor.

Această teză își menține actualitatea mai ales în prezent în condițiile dificultăților în asigurarea energiei și materiilor prime. Pe fondul acestei optici, cercetări efectuate ne-au condus la concluzia că în gospodăriile agricole montane din zona necooperativizată fertilizarea se efectuează aproape exclusiv cu îngrășăminte organice, transportate cu animalele și de multe ori manual și administrate în totalitate manual. Nivelul de fertilizare cu îngrășăminte chimice în gospodăriile individuale este de 17 ori mai redus decît pe total agricultură, administrîndu-se, în medie, la nivelul republican al sectorului necooperativizat al agriculturii doar 6 kg s.a./ha, decît sub plafonul de utilizare a anilor 1960 (tabel). Lipsa de mijloace de transport ca și a drumurilor de acces fac ca și îngrășămintele organice existente să nu fie folosite decît parțial. Exemplificăm acest aspect cu datele privind balanța gunoierului de grajd pentru zona necooperativizată din județul Bistrița-Năsăud, pe baza căreia rezultă că se utilizează doar 27% din cantitatea de gunoi produsă și 32% din cea necesară. În ceea ce privește tehnologia de fertilizare, în condițiile terenurilor situate pe pante mari și foarte mari, a lipsei drumurilor de acces și a animalelor de muncă, îngrășămintele naturale se transportă și se administrează manual. Și în localitățile necooperativizate din județul Brașov se practică aceeași tehnologie de fertilizare rudimentară.

Pe ansamblul activității de chimizare a agriculturii montane devine strict necesar să se repartizeze o cantitate mai mare de îngrășăminte chimice, îndeosebi de îngrășăminte complexe. În condițiile terenurilor acide din zonele montane, propunem să se reglementeze livrarea și incorporarea în sol a nitrocalcului și a amendamentelor. Dat fiind lipsa de drumuri de acces pentru pășunile alpine și de mijloace de transport, se consideră necesară fertilizarea cu îngrășăminte chimice și efectuarea lucrărilor de protecția plantelor cu mijloace aviatice.

Acțiunea de protecția plantelor se desfășoară pe un front mai larg și cu o mai mare funcționalitate, resimțîndu-se însă o slabă cuprindere a întregului teritoriu și a ansamblului integral al lucrărilor de protecție necesare, astfel încît există permanent premisele invadării de către boli și dăunători și a perimetrelor tratate. Din investigația efectuată în localitățile din zona necooperativizată a județului Bistrița-Năsăud a rezultat că în cele 25 de comune necooperativizate, față de necesarul de 50 de echipe, nu s-au organizat decît 5 echipe în 4 comune. În ceea ce privește dimensiunile de cuprindere a acțiunii de protecția plantelor, se constată că numai la cultura cartofului s-au efectuat tratamentele necesare pe întreaga suprafață. La celelalte culturi și la pomii suprafețele tratate și numărul de tratamente efectuate la pomii sînt într-o proporție redusă față de suprafețele afectate și numărul de tratamente necesare. De reținut faptul că, în general, se asigură materialele de tratat, dar lipsesc utilajele necesare.

Tabel
Dimensiunile economice ale bazei tehnico-materiale în gospodăriile agricole individuale

Zona	Județul	U.V.M. la 100 ha pajiște	Ingrășăminte chimice (kg/ha-arabil)	Lucrări S.M.A. (tel/ha arabil)	Teren agricol la o pereche de animale muncă (ha)
Carpații Meridionali ai Olteniei și Munteniei	Mehedinți	67,0	15,9	—	30
	Gori	54,3	6,7	150	37
	Vilcea	63,7	6,7	554	28
	Argeș	42,4	14,6	204	12
	Dimbovița	34,4	17,5	355	30
	Prahova	17,5	16,8	233	47
	Buzău	57,0	6,1	96	26
Total zonă		46,0	11,4	223	—
Carpații Meridionali ai Transilvaniei	Caras-Severin	36,2	2,2	14	18
	Hunedoara	21,6	7,2	22	69
	Alba	39,6	5,7	28	33
	Sibiu	71,7	5,8	71	26
	Brașov	35,5	11,2	545	31
	Total zonă		34,2	5,5	30
Carpații Orientali ai Moldovei	Vrancea	104,2	0,6	259	16
	Bacău	18,2	4,6	311	49
	Neamț	27,9	2,3	13	46
	Suceava	57,1	4,5	145	43
Total zonă		49,2	3,3	217	—
Carpații Orientali ai Transilvaniei	Covasna	60,3	31,1	83	19
	Harghita	44,3	13,0	178	31
	Bistrița-Năsăud	59,4	2,5	39	22
	Maramureș	56,0	6,7	82	30
	Total zonă		54,1	9,9	91
Podișul Transilvaniei	Mureș	51,6	5,4	840	23
	Cluj	40,9	6,6	52	21
	Sălaj	125,5	18,6	11	25
	Total zonă		49,7	9,1	184
Podișul Moldovei	Vaslui	—	—	—	9
	Iaiși	—	2,1	—	8
	Botoșani	—	0,4	—	13
Total zonă		—	0,9	—	—
Podișul Dobrogei	Constanța	—	—	—	25
	Tulcea	—	—	—	4
Total zonă		—	—	—	—
Cîmpia Tisei	Timiș	85,8	3,8	25	14
	Arad	71,8	4,2	56	12
	Bihor	81,4	6,6	113	14
	Satu Mare	129,1	7,6	63	13
	Total zonă		90,4	5,8	71
Cîmpia Română	Dolj	—	3,9	—	12
	Olt	—	5,8	—	17
	Teleorman	—	—	—	2
	Ifov	—	4,8	—	6
	Mun. București	—	—	—	20
	Lalomița	—	—	—	2
	Brăila	—	—	—	3
	Galați	—	1,0	—	6
Total zonă		—	2,8	—	—
Total țară		—	6,1	112	27

Ținându-se seama de numărul mare de tratamente necesar, costul scump al acestora și de pericolul infestării unor mari teritorii, propunem ca activitatea de protecția plantelor în gospodăriile agricole individuale să se facă obligatoriu prin rețeaua de stat specializată, beneficiarii achitând numai costul pesticidelor, iar tratamentul pomilor fructiferi să fie inclus în epifitii.

MECANIZAREA LUCRARILOR ÎN AGRICULTURA MONTANĂ din zona necooperativizată constituie o problemă deosebit de complexă și cu particularități distincte, determinate de specificul cadrului natural, economic și social al acestor zone, incluzând unele aspecte contradictorii. Astfel, gradul de parcelare imprimând dimensiunile terenului gospodăriilor agricole individuale din zona de munte și nivelul pantei creează de la început premise puțin favorabile activității de mecanizare, la nivelul parcului actual de mașini și tractoare pretabil doar agriculturii de șes. În acest sens, menționăm că suprafața medie a parcelelor de teren din gospodăriile agricole individuale din județul Brașov variază între 0,10 ha la vie și 0,47 ha la finețe. Dimensiunea medie a parcelelor din terenul arabil este de 0,27 ha, iar minimă de 0,08 ha. În județul Bistrița-Năsăud, suprafețele minime variază între 0,01 ha la arabil și 0,07 ha la finețe. În același județ, 82,7% din terenul arabil și 100% din terenul gospodăriilor agricole individuale se situează pe teritorii cu panta

de 19—26%, iar aproape 10% și pe terenurile cu înclinația pantei de peste 26%.

Pe de altă parte, situația forței de muncă, într-o continuă involuție, solicită cu multă pregnanță activitatea de mecanizare. Evoluția procesului migratoriu relevă un raport tot mai nefavorabil între persoanele sosite și plecate; la nivelul totalului rural, soldul migratoriu fiind mai nesatisfăcător în zona necooperativizată și indicind o pondere deosebit de mare a celor plecați în ultimii patru ani.

Pe fondul acestor parametri, cu tendințe contradictorii privind oportunitatea mecanizării, analizându-se pretabilitatea terenului arabil, pentru mecanizare în sectorul necooperativizat, a rezultat că pe ansamblul acestui sector al agriculturii doar 34,4% este mecanizabil. Pe teritoriul, ponderea terenului arabil mecanizabil în cadrul ruralului montan necooperativizat este deosebit de scăzută: în județele Mureș — 7,5%, Maramureș — 14,5%, Alba — 15,6%, Bihor — 18,5%, Sălaj — 18,7%, Sibiu — 18,9%, Hunedoara — 19,7%, Covasna — 26,6%.

La nivel republican, S.M.A. a efectuat lucrări sub nivelul accesibilității mecanizării, cuprinzând numai 66,9% din terenul arabil mecanizabil (tabel). În unele județe această proporție este și mai redusă (11,9% în Mureș, 13% în Bistrița-Năsăud, 18% în Vilcea, 21,8% în Brașov, 28,5% în Suceava, 31,2% în Maramureș). Valorile scăzute ale acestui indicator relevă rezervele mari care există în activitatea de mecanizare în zona montană necooperativizată. Lipsa unei sisteme specifice de mașini pentru terenurile în pantă și atitudinea evazivă a S.M.A. în activitatea de mecanizare pe aceste terenuri, datorită costurilor mari ale lucrărilor efectuate în condițiile terenurilor cu mare înclinare și fragmentare, explică această proporție redusă de participare a S.M.A.

În prezent există întocmit un nomenclator al sistemului de unelte manuale și utilaje cu tracțiune animală sau acționate cu motoare mici destinate agriculturii montane. Până la asigurarea cit de cit satisfăcătoare a acestei game de unelte și utilaje, agricultura din zonele necooperativizate ar trebui aprovizionată cel puțin cu cositori tractate de animale, cositori mecanice, pluguri, grape, polidiscuri pentru tracțiunea mecanică, tractoare, dovindându-se insuficiente plugurile reversibile, secerătorile cu tracțiune animală, țirăcoapele, coasele, furcile, greblele, cuțitele de plug, foarfecile pentru pomi. Până și calelele și potcoavele nu se găsesc în rețeaua comercială în ultimii patru ani în cantități suficiente. Chiar și uneltele existente nu sînt deplin corespunzătoare. În acest sens, de exemplu, în comunele necooperativizate Zagna, Saț, Tîrlișina, Telciu, Josenii Birgăului, Feldru, Ilva Mică, se întîlnesc unelte grele și nereizistente. Producătorii agricoli cumpără sape și le aduc la fierari să le refacă. Locuitorii zonelor montane fac neconținut demersuri să fie aprovizionați cu semănători și prășitori animale, cu tractoare cu remorci pentru transportul finului și a gunoiului, cu motocositori.

Până la elaborarea și introducerea în activitatea practică a sistemelor de tractoare pentru zona de munte, animalele de muncă (și de cele mai multe ori și vacile și bivolițele destinate producției de lapte) constituie principala forță de tracțiune în zonele montane. Or, și densitatea animalelor de muncă este foarte scăzută în gospodăriile agricole individuale, revenind la nivel republican 26,7 ha la o pereche de animale, iar în profilul teritorial valorile acestui indicator fiind și mai mari și anume: 43,0 ha în județul Suceava, 46,1 ha în județul Neamț, 48,9 ha în județul Bacău și 69,2 ha în județul Hunedoara (tabel).

În ultimii ani se organizează pe teritoriile necooperativizate secții de mecanizare și grupe de tractoare dimensionate în raport cu gradul pantei și de parcelare a pămîntului, cu situația forței de muncă și a forței de tracțiune animală, însă la un nivel de cuprindere deosebit de redus, în unele localități activitatea de mecanizare fiind inexistentă. Pe fondul acestui aspect al problemei, cu titlu de exemplu se poate menționa că în comuna necooperativizată Vama Buzăului din județul Brașov, se constată o lipsă totală de participare a S.M.A. în procesul de mecanizare. În comuna Tîrlișina din județul Bistrița-Năsăud situația este asemănătoare. În aceste condiții, în multe din localitățile montane din zona necooperativizată vacile sînt utilizate și la tracțiune. Asociem în acest cadru al problemei faptul că în contextul general al involuției forței de muncă activă din lumea satelor montane se resimte cel mai mult lipsa coșaiilor. Astfel, în zona montană Bran-Fundata din județul Brașov în ultimii ani numărul coșaiilor a scăzut de cîteva ori.

Îmbunătățirea bazei tehnico-materiale și în sectorul micii producții de mărfuri a gospodăriilor agricole individuale constituie o necesitate stringentă, în condițiile dezvoltării agriculturii pe principiul autoconducerii și autoaprovizionării, cînd și agricultura necooperativizată este marcată de sarcini mari în producția animală și vegetală.

dr. N. BRAȘOVEANU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNȚEPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

STIMULAREA PRIN PREȚ A REDUCERII CONSUMULUI DE METAL

ÎN CONDIȚIILE actualului mecanism economico-financiar, care asigură o cointeresare sporită a întreprinderilor în reducerea consumurilor de metal și a costurilor în general, un rol însemnat revine sistemului de prețuri. O preocupare permanentă în acest sens a fost ca prețurile de producție și de livrare stabilite pentru piesele brute, turnate din fontă, oțel și aliaje neferoase să stimuleze producătorii în reducerea greutății acestora, ceea ce permite realizarea unor însemnate economii de metal și energie, iar în final a unui cost redus atât pentru aceste piese, cât și pentru produsele finale în care sînt încorporate.

Sistemul de prețuri practicat și direcții de perfecționare

DIN ANALIZELE efectuate de către colective de specialiști din Comitetul de Stat pentru Prețuri și din Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini la 19 întreprinderi mari producătoare și beneficiare de piese brute turnate au rezultat o serie de neajunsuri în ce privește modul de formare a prețurilor. Astfel, în documentațiile tehnice nu sînt înscrise greutățile brute și nete ale pieselor ce se execută, prețurile determinîndu-se în funcție de greutățile efectiv realizate, fapt care nu-l stimulează pe producătorii în reducerea greutăților acestora, ci dimpotrivă. Diferențele dintre greutatea brută și netă a unor piese turnate sînt încă destul de mari — 46% la fontă, 66% la oțel și 42% la metale neferoase.

Sistemul de prețuri pentru piesele brute turnate care în linii mari se practică și în prezent, se caracterizează prin aceea că prețurile se determină pe baza unor bareme de prețuri. Aceste bareme sînt redată în lei/kg pe piesă brută turnată și au la bază: calitatea materialului, gradul de complexitate al pieselor, numărul de miezuri și greutatea brută a piesei efectiv realizată de diverși producători. Baremele de prețuri pentru piesele brute turnate nu prevăd criterii precise de încadrare a reperelor în gradele de complexitate. Pe de altă parte, gradele de complexitate prevăzute în actualele bareme sînt insuficiente (doar 3 grade de complexitate) pentru a putea încadra o diversitate largă de repere existente. Determinarea prețurilor la piesele brute turnate în funcție de greutatea efectiv realizată, prin aplicarea prețurilor unitare în lei/kg din bareme, nu-l stimulează pe producătorii să execute piese cu adaosuri tehnologice și de prelucrare cît mai mici și astfel nici la reducerea consumului de metal lichid pe tone de piese brute turnate. În întreprinderi nu se cunosc costurile pe fiecare reper, întrucît nu se ține o astfel de evidență, aceasta ținîndu-se doar pe total piese brute turnate, fapt ce nu dă posibilitatea producătorilor să acționeze asupra reducerii costurilor la acele produse și în acele locuri de muncă unde costurile sînt mari. În același timp, actualul sistem de planificare, în valori și tone, poate încuraja pe producătorii să execute piese cu greutăți mari și nu-l stimulează suficient în executarea de piese complexe, care de regulă au greutăți mici pe unitate de volum.

În vederea eliminării neajunsurilor menționate, ministerul producător împreună cu Comitetul de Stat pentru Prețuri au stabilit următoarele măsuri:

- la proiectarea pieselor brute turnate, proiectanții să aibă

în vedere ca acestea să fie concepute la greutăți minime, să folosească materiale ieftine, fără să afecteze caracteristicile tehnico-funcționale, iar documentațiile tehnice să cuprindă obligatoriu greutatea netă a fiecărei piese;

- piesele brute turnate să nu fie introduse în fabricația de serie înainte de omologare. În momentul omologării piesei brute turnate, producătorul — împreună cu proiectantul și beneficiarul — să înscrie pe documentația tehnică atât greutatea brută, cît și volumul gabaritic al acesteia;

- greutatea omologată să stea la baza stabilirii prețului, în sensul că facturarea să se facă în funcție de greutatea omologată — stabilită de comun acord de producător, beneficiar și proiectant și nu în funcție de greutatea efectiv realizată (ca în prezent);

- îmbunătățirea baremelor de prețuri existente;

- determinarea de prețuri fixe în lei/buc. pentru fiecare piesă brută turnată pornind de la greutatea brută omologată și de la prețurile în lei/kg de piesă omologată din baremele îmbunătățite. Prețurile fixe astfel determinate să fie înscrise în cataloage cu ocazia primei livrări, urmînd ca la livrările ulterioare să se aplice prețul fix din catalog, fără a mai fi necesară utilizarea baremului. În situația în care producătorul execută piesa cu o greutate efectivă mai mică sau mai mare decît greutatea omologată, prețul fiind fix, economia sau depășirea consumului de metal se va reflecta în rezultatele financiare ale întreprinderii producătoare;

- în cadrul controlului prețurilor, să se verifice — pe lângă legalitatea prețurilor — dacă în documentațiile tehnice au fost înscrise greutatea netă, greutatea brută omologată și volumul gabaritic al piesei brute turnate. De asemenea, să se verifice cu ce greutate se realizează aceeași piesă de la o etapă la alta comparativ cu greutatea brută omologată. În echipele de control să fie atrase și organele tehnice din cadrul ministerelor care să constate dacă la proiectare s-au avut în vedere materialele cele mai ieftine și greutățile optime ale reperelor respective;

- anual întreprinderile să primească sarcinile de plan exprimate atât valoric cît și fizic, dar planul fizic să fie exprimat și în tone echivalente, care să țină seama, pe lângă greutatea omologată, și de gradul de complexitate al pieselor, prin utilizarea unor coeficienți de echivalență. Acești coeficienți să fie aprobați odată cu baremele îmbunătățite, considerînd ca bază una din complexitățile medii. Coeficientul acestei complexități să fie egal cu 1,000, adică o tonă echivalentă să fie egală cu o tonă fizică. Coeficienții pentru gradele superioare de complexitate să fie mai mari decît unitatea, iar pentru gradele inferioare de complexitate mai mici decît unitatea, în așa fel încît pe total barem greutatea în tone echivalente să fie egală cu greutatea în tone fizice;

- baremele de prețuri îmbunătățite să servească și pentru orientare la normarea timpului de execuție (manoperei) pentru piesele turnate, prin eliminarea din preț a venitului net, a cheltuielilor indirecte și a cheltuielilor materiale

Rezultatele experimentării

PREGĂTIRILE de îmbunătățire, potrivit direcțiilor enunțate, au început încă din anul 1979. În acest sens, la întreprinderea mecanică Alba Iulia, pe baza analizei reperelor din pro-

gramul de fabricație pe anul 1979, s-au determinat volumul gabaritic al tuturor reperelor, greutatea brută omologată ale acestor reperi și a fost elaborat un nou barem de prețuri îmbunătățit, valabil numai pentru piesele brute turnate de I.M. Alba Iulia. Pe baza greutăților omologate și a prețurilor unitare în lei/kg de piesă omologată au fost stabilite prețuri fixe în lei/buc., care s-au practicat numai la I.M. Alba Iulia în tot cursul anului 1980. Baremul a avut un caracter experimental la nivel de economie națională, dar a avut un caracter obligatoriu pentru I.M. Alba Iulia.

Rezultatele aplicării noului sistem de prețuri la I.M. Alba Iulia au fost mulțumitoare, fapt pentru care în cursul trimestrului III 1980 acest sistem a fost experimentat (dar nu cu caracter obligatoriu) la întreprinderea „23 August” — București și la I.M. Roman. În urma aplicării experimentale la întreprinderea „23 August” și I.M. Roman a baremului pentru I.M. Alba Iulia a rezultat că pentru piesele brute turnate din fontă FCX pentru mașini-unelte trebuie constituit un barem nou, pe aceleași principii ca cel de la I.M. Alba Iulia, dar care să satisfacă condițiile de fabricație de la celelalte întreprinderi. Baremul nou cuprinde 6 (șase) grade de complexitate delimitate de greutatea pe unitatea de volum (tone/m³) a pieselor. Parametrul „greutate pe unitate de volum” notat cu „K” asigură încadrarea precisă a tuturor reperelor în gradele de complexitate corespunzătoare. Cele 6 (șase) grade de complexitate au fost notate cu A, B, C, D, E, F, iar delimitarea lor este în funcție de valorile parametrului K, astfel :

Complexitatea	A	B	C	D	E	F
Valorile parametrului K corespunzătoare fiecărei complexități (tone/m ³)	K > 3,50	2,75 < K ≤ 3,50	2,00 < K ≤ 2,75	1,50 < K ≤ 2,00	1,00 < K ≤ 1,50	K ≤ 1,00

Prin aceasta s-a urmărit ca la complexitatea cea mai mare (F) să corespundă greutatea pe unitatea de volum cea mai mică (sub 1,00), iar la complexitatea cea mai mică (A) să corespundă greutatea pe unitatea de volum cea mai mare (peste 3,50). Pentru complexitățile intermediare, valorile parametrului K sînt descrescătoare de la B spre E. Fiecare grad de complexitate a fost împărțit într-un număr de intervale în funcție de numărul de miezuri care corespund situației reale a reperelor din programul de fabricație al întreprinderilor. La determinarea prețurilor unitare din baremul îmbunătățit s-a ținut seama și de greutatea reperelor, întrucît costul unui kg de piesă turnată variază în funcție de greutatea acesteia. Noul barem asigură prețuri unitare în lei/kg de piesă omologată mai mari pentru complexitățile superioare și mai mici pentru cele inferioare.

Pentru exemplificare redăm comparativ prețurile unitare în lei/kg corespunzătoare complexității A (complexitatea inferioară) și complexității F (complexitatea maximă), prețurile pentru complexitățile B, C, D și E fiind cuprinse între acestea și ordonate pe complexități.

Modul concret de determinare a prețurilor fixe cu ajutorul baremului :

● O piesă turnată are greutatea omologată de 13,0 tone, volumul gabaritic de 33 m³ și este executată cu 3 miezuri. Se calculează parametrul $K = 13,0 : 3,3 = 3,94$, ceea ce înseamnă că piesa este de complexitatea A. Se caută în barem prețul unitar în cadrul complexității A, în prima coloană (întrucît piesa are 3 miezuri) și pe rîndul corespunzător intervalului de greutate (intervalul 10 001—15 000, deoarece piesa are 13 000 kg). Prețul unitar este de 8,70 lei/kg de piesă omologată. Prețul fix al piesei turnate va fi de : $8,70 \times 13 000 = 113 100$ lei/bucată.

● O altă piesă turnată are aceeași greutate omologată de 13,0

tone, volumul gabaritic de 14,5 m³ și este executată cu 85 miezuri. Prin același procedeu ca mai sus se determină parametrul $K = 0,897$, care arată că piesa este de complexitate F, iar prețul unitar corespunzător de 13,95 lei/kg. Prețul fix al piesei este : $13,95 \times 13 000 = 181 350$ lei/bucată.

Aceste exemple arată că baremul asigură prețuri fixe mai mari pentru piesele de complexitate ridicată — la o piesă de 13,0 tone — 181 350 lei cînd este de mare complexitate și doar 113 100 lei cînd este de complexitate inferioară.

Baremul îmbunătățit s-a aplicat începînd cu 1 ianuarie 1981 de către toți producătorii de piese turnate din fontă marca FCX pentru mașini-unelte. Cu ajutorul acestuia s-au determinat prețuri fixe pentru aceste piese. Începînd cu 1 iulie 1982 atît baremul, cît și prețurile fixe au fost recalculat conform Decretului nr. 232/1982, în sensul că toate aceste prețuri au fost majorate cu 17%, păstrîndu-se toate principiile constructive ale baremului.

Ce a rezultat în urma aplicării acestui barem ?

● Piesele au fost încadrate în complexitățile corespunzătoare mult mai corect decît înainte. Datorită acestui fapt nu s-au mai realizat reperi cu pierderi. De exemplu, o piesă numită suport executată de I.M. Alba Iulia, după vechiul barem era de complexitatea I și se realiza cu o rentabilitate de 27%, iar o masă pentru o mașină de frezat era de complexitatea III și se realiza cu o rentabilitate de 2%. După așezarea corectă în noul barem suportul este de complexitatea A, iar masa de complexitatea F realizîndu-se cu rentabilitățile de 12% și respectiv 15%. Aceasta a rezultat numai din așezarea corectă a prețurilor unitare pe complexități, costurile rămînînd aceleași.

● Producătorii sînt stimulați în executarea pieselor de mare complexitate, datorită faptului că noul barem asigură prețuri unitare mai mari pentru complexitățile superioare.

● S-a realizat o reducere a greutății pieselor executate, datorită faptului că prețul fix — în lei/piesă — este format pe baza prețului unitar din baremul nou și a greutății omologate a piesei turnate.

Avînd în vedere avantajele pe care le oferă noul sistem de prețuri aplicat la piesele turnate din fontă marca FCX pentru mașini-unelte, se impune pentru viitor extinderea acestui sistem la toate piesele turnate din fontă, oțel și metale neferoase. Această extindere va avea în vedere particularitățile reperelor și condițiile concrete de fabricație, urmînd a fi preluat numai modelul pieselor turnate din fontă FCX. Ministerul producător împreună cu Comitetul de Stat al Planificării ar trebui să experimenteze și sistemul de planificare al producției fizice în

— lei/kg —

Intervalul de greutate (kg)	Complexitatea									
	A	...B C D E...					F			
	K > 3,50					K ≤ 1,00				
	Număr de miezuri					Număr de miezuri				
	Pînă	Peste			Pînă	Peste				
	la 5	6—30	31—80	80	la 5	6—30	31—80	80	
501— 750	11,00	11,25	11,50	11,75	15,50	15,75	16,00	16,25	
751— 1 000	10,50	10,75	11,00	11,25	15,00	15,25	15,50	15,75	
10 001— 15 000	8,70	8,95	9,20	9,45	13,20	13,45	13,70	13,95	
40 001— 60 000	13,0	13,25	13,50	13,75	17,50	17,75	18,00	18,25	
60 001—100 000	13,75	14,00	14,25	14,50	18,25	18,50	18,75	19,00	

tone echivalente, care va orienta producătorii spre piese cît mai complexe, care sînt de regulă mai ușoare, ceea ce va conduce la economie de metal și în același timp la reducerea cheltuielilor materiale la beneficiari.

C. PRIGOREANU

Comitetul de Stat pentru Prețuri

În curînd



A 8-A EDIȚIE A TÎRGULUI INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

Premise favorabile pentru intensificarea schimburilor și
lărgirea cooperării economice internaționale

TÎRGUL internațional București și-a consolidat pe deplin prestigiul de importanță manifestare economică internațională. Această caracterizare este atestată atât de numărul mare al participanților, în creștere de la an la an, de gama largă a expozitelor, de suprafața expozițională ocupată, cât mai ales de faptul că această formă complexă de propagandă comercială devine tot mai eficientă, atît sub aspectul rezultatelor economice directe — de autogestiuine — dar mai cu seamă prin prisma rezultatelor comerciale, a volumului mare al tranzacțiilor a căror încheiere o prilejuiește.

Acționînd nemijlocit în sprijinul comerțului exterior, activitatea expozițională — desfășurată de întreprinderea de tîrguri și expoziții — prin creșterea gradului de internaționalizare, care constituie unul din factorii cei mai importanți ai intensificării și diversificării schimburilor, își propune să lărgescă considerabil contribuția sa la sporirea accentuată a exportului, în deplină concordanță cu mărirea puterii economice a țării.

Pornind de la caracterul universal al interdependențelor din economia mondială, participarea tot mai activă a țării noastre, în perioada ultimilor ani, la diviziunea internațională a muncii a determinat o majorare a părții din venitul național care se realizează pe seama activității de comerț exterior, hotărîtoare pentru stabilitatea creșterii economice. Potrivit programelor de dezvoltare economică, folosirea avantajelor participării țării noastre la diviziunea internațională a muncii trebuie să aibă loc în deplină concordanță cu criteriile unei maxime eficiențe economice, în scopul gospodăririi raționale a resurselor valutare, aducînd o contribuție cit mai însemnată la dezvoltarea multilaterală a economiei noastre naționale.

Faptul că astăzi țara noastră întreprinde relații economice cu peste 150 de state, că participă la peste 300 de acțiuni de cooperare și specializare în producție, precum și la realizarea a peste 100 de obiective economice în

străinătate relevă convingător creșterea puterii noastre economice, în special în perioada ultimilor 17 ani. Disponind de o industrie modernă și diversificată, de un potențial științific și uman de înalt nivel, România se prezintă astăzi cu o amplă și competitivă ofertă de export.

Cea de-a 8-a ediție a Tîrgului internațional București, care va avea loc în perioada 7—14 octombrie, va oferi o elocventă imagine, de sinteză, a acestor oferte, aliniată la cerințele cele mai exigente ale partenerilor străini, la programele științei și tehnicii contemporane. În gama vastă a expozitelor românești la TIB '82, la care vor fi reprezentate peste 450 de întreprinderi de comerț exterior, centrale și combinate industriale, produsele noi și modernizate vor deține o pondere de circa 80%, reflectînd efortul stăruitor pentru promovarea progresului tehnic, pentru creșterea performanțelor, pentru dezvoltarea ramurilor de vîrf ale industriei.

Astfel, vor fi prezentați în premieră diverși roboți industriali (între care RIC-25 cu acționare electrică, RIS-63 cu acționare hidraulică — produse ale Institutului de cercetări, studii și inginerie tehnologică de profil), centrul de prelucrare cu ax orizontal C.P.A.D. — 150 (produs de I.M.U.A. București), o noutate în industria mașinilor unelte — celule flexibile concepute și realizate în țară (între care: celulă flexibilă pentru prelucrarea carcaselor mici — în componența căreia intră o mașină de găurit cu cap revolver și comandă numerică, furnizată de „Înfrățirea“ Oradea, precum și un robot industrial tip RIC-25; celulă flexibilă pentru prelucrarea carcaselor mijlocii, compusă din centrul de prelucrare cu magazie de scule și freza FH-500, produs de aceeași uzină; celulă flexibilă pentru prelucrat piese disc, în componența căreia intră și două strunguri frontale SF-400 NCC cu comandă numerică, produse de întreprinderea de strunguri din Arad; celulă flexibilă pentru prelucrarea arborilor mici, cuprinzînd două strunguri de copiat SP-125 CC ș.a.).

Industria de mașini unelte va mai fi

reprezentată de mașina de honuit verticală MHV-1 000 (fabricată la I.M.U.A.S. Baia Mare), mașina de rectificat fără centre tip RFC-125 T (produs al F.M.R.E.H. Cluj-Napoca), mașina de rectificat profile (furnizor — I.C.S.I.T. București), foarfecă-ghilotină FG-2 530 (producător I.M.U.G.D.P. Drohobi), presă de îndoit tablă PIT-160 (executată de I.M.U.P.F. — Tîrgu Jiu). Chiar și din această enumerare pur exemplificativă se remarcă contribuția semnificativă a cercetării științifice proprii și a unor întreprinderi noi, dotate cu echipamente și tehnologii moderne.

Pentru industria lemnului, constructorii de mașini-unelte vor prezenta: prese hidraulice tip PHM-400 și PH-6-B, (produse de I.U.G. Craiova), strungul de prelucrat SAC-900 și mașina de șlefuit (furnizate de I.S. Arad) — care, realizate în concepție proprie, se situează la nivelul mașinilor similare din import.

Producția de autoturisme, autobuze, microbuze, autocamioane, autobasculante și autospeciale va apare cu unele noutăți, printre care: Dacia 1310 diesel, 1320 berlină și break, 1310 sport și 1304, autoturismul de teren ARO 322 diesel ș.a. Vor mai fi expuse: locomotivele diesel electrice LDE 1500 CP cu motor ALCO și LDE 1 100 CP cu motor M 820 SR, automacarale, autostivuitoare, tractoare, mașini agricole.

Fiind un tîrg cu caracter general, TIB '82 va include, alături de mașini, instalații și alte echipamente, studii, proiecte, licențe pentru diverse ramuri ale industriei: producția, transportul, distribuția și controlul energiei electrice, tehnica nucleară, industria minieră, a petrolului și gazelor, prelucrarea metalelor, industria electronică și electrotehnică, industria chimică și petrochimică, farmaceutică, cosmetică, a maselor plastice și cauciucului, industria alimentară, industria lemnului,

Nicolae SUCIU
directorul întreprinderii
de tîrguri și expoziții

(Continuare în pag. 29)

ALIMENTAȚIA POPULAȚIEI PE COORDONATELE ÎMBUNĂȚĂȚIRII STRUCTURALE

ABORDAREA structurii consumului este posibilă din mai multe puncte de vedere. În cele prezentate anterior*) ne-am referit la structura unei alimentații științifice sub raportul conținutului în substanțe nutritive. Nu mai puțin importantă este însă realizarea unei alimentații raționale sub aspectul grupelor de produse menite să asigure în diferite proporții satisfacerea cerințelor nutritive științific determinate. Proiectul Programului de alimentație științifică a populației oferă un răspuns clar în această privință, stabilind o dimensiune cantitativă a necesarului de consum alimentar științific fundamentat, la realizarea căruia participă principalele grupe de produse care, în mod obișnuit, alcătuiesc alimentația populației din țara noastră. Potrivit prevederilor înscrise în program, aceste grupe de produse sînt redată în tabelul nr. 4.

În stabilirea nivelurilor respective se ține seama de: cerințele fiziologice științific determinate; însușirile nutritive ale produselor; părțile comestibile și necomestibile ale alimentelor; particularitățile producției agricole din țara noastră; deprinderile alimentare ale populației. Respectarea acestor parametri va duce, în perspectivă, la o îmbunătățire a structurii consumului alimentar al populației din țara noastră. Se are, astfel, în vedere creșterea aportului în consum al produselor de origine animală cu un conținut superior în proteine, atribuirea unui loc mai important consumului de legume și fructe, concomitent cu diminuarea în consum a grăsimilor de origine animală, a zahărului și produselor din zahăr, precum și — mai cu seamă — a produselor din cereale. În cifre, aceste tendințe obiectiv necesare, care vor determina mutații favorabile în structura consumului populației din țara noastră, se prezintă după cum urmează (tabelul nr. 5). De remarcă diminuarea semnificativă a participării în consum a produselor din cereale, comparativ cu ponderea lor actuală.

Așa cum cerințele nutritive fiziologice prezintă diferențieri pe grupe de populație, tot astfel și necesarul de consum exprimat în produse se înscrie în limite variabile destul de largi, în

Tabelul nr. 4

Necesarul de consum mediu anual pe locuitor la principalele grupe de produse

Grupa de produse	U/M	Cantități medii pe o persoană
Carne și produse din carne	kg	60—70
Pește și produse din pește	kg	8—10
Lapte și produse din lapte (exclusiv unt)	litri	210—230
Ouă	bucăți	260—280
Grăsimi — total — (ulei, margarină, unt, untură)	kg	16—18
Legume și produse din legume	kg	170—185
Leguminoase — boabe	kg	3—4
Fructe și produse din fructe	kg	85—95
Zahăr (inclusiv produsele cu zahăr)	kg	22—26
Cartofi	kg	70—90
Produse din cereale (făină, mălai, orez)	kg	140—120

strînsă dependență de caracteristicile grupei respective de populație. De exemplu, pentru copiii mici (0—3 ani) necesarul mediu anual de carne și produse din carne este estimat la 10—22 kg, în timp ce la bărbații din grupa de efort fizic foarte mare acest necesar este de 76—90 kg. În ce privește produsele din cereale, necesarul mediu anual este de 130—110 kg pentru femeile din grupa de efort mic și de 230—195 kg la bărbații cu efort foarte mare.

De altfel, în viziunea Programului, cerințele nutritive fiziologice, determinate științific, asigură posibilitatea ca fiecare cetățean să-și alcătuiască o alimentație corespunzătoare sub aspect caloric și structural, corelat cu caracteristicile biologice, cu condițiile de viață, de muncă, de climă în care trăiește, cu gusturile și preferințele sale. În final, îndeplinirea programului de alimentație științifică a populației depinde, în modul cel mai direct, de fiecare cetățean, care trebuie să fie conștient că a se alimenta echilibrat înseamnă a asigura condiții favorabile pentru menținerea sănătății sale și a puterii sale de muncă, pentru dezvoltarea armonioasă din punct de vedere fizic și psihic.

Un valoros instrument de acțiune

CONSTITUIND un îndreptar, riguros fundamentat științific, pentru orientarea consumului cetățenilor în funcție de vîrstă, sex, activitate, stare de sănătate etc., proiectul de Program are și un important rol practic, operativ. Acest din urmă atribut este atestat de faptul că cerințele de consum stabilite sînt considerate drept elemente de fundamentare a necesarului de produse agricole — deci a producției agricole, atît sub aspect cantitativ cît și ca structură —, de dimensionare a comerțului cu produse alimentare, de precizare a sarcinilor ce revin pe aceste planuri fiecărui județ, fiecărei localități, precum și colectivelor de cercetare științifică specializate. Iar chezașia traducerii în viață a prevederilor Programului o constituie faptul că în perioada cincinalului 1981—1985, prin Planul național unic de dezvoltare economico-socială și prin Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare sînt stabilite sarcini a căror realizare va crea condiții mult îmbunătățite pentru a se asigura o alimentație într-o structură optimă, științific determinată pentru fiecare om al muncii.

În domeniul agriculturii și industriei alimentare — sector cu un aport decisiv în asigurarea resurselor materiale necesare unei alimentații științifice — se prevăd o serie de măsuri între care: introducerea în producție de noi materii prime agroalimentare — concentrate proteice, produse de biosinteză, concentrate de vitamine naturale și de sinteză, fructe din flora spontană; ridicarea valorii alimentare a produselor; extinderea și diversificarea gamei sortimentale de semipreparate și produse gata preparate, pentru ușurarea muncii de pregătire a meniurilor din gospodărie și, totodată, pentru promovarea în consum a unor produse echilibrate nutrițional; asigurarea unei producții mai mari și mai diversificate de alimente dietetice, pen-

*) Prima parte a articolului a apărut în nr. 28 al revistei.

Tabelul nr. 5

Structura necesarului de consum alimentar științific fundamentat

— în procente* —

	Calorii	Proteine
Total	100—106	100—100
Produse de origine animală de bază (lapte, carne, pește, ouă)	22— 25	48— 53
Legume, leguminoase boabe, cartofi și fructe	15— 17	12— 14
Produse din cereale	42— 34	39— 32
Alte produse (ulei, untură, margarină, unt, zahăr)	21— 24	1— 1

* Pentru fiecare grupă de produse, valorile coloanelor sînt calculate în funcție de limitele indicate în tabelul 4.

tru a răspunde mai bine unor regimuri alimentare recomandate în cazul unor afecțiuni și specificului de consum al diferitelor vârste; mărirea gradului de stabilitate a produselor agroalimentare; extinderea preambalării; îmbunătățirea calității ambalajelor, inclusiv sub aspectul asigurării unor condiții de maximă igienă, precum și al unei mai bune informări a consumatorilor.

Dat fiind rolul de prim ordin pe care îl exercită materiile prime în asigurarea unei oferte de produse agroalimentare corespunzătoare, în Program sînt precizate măsurile menite să conducă la sporirea producției de carne și produse din carne, de lapte și derivate din lapte, de pește și produse din pește etc. Astfel, în industria laptelui, pentru a ne referi la un singur exemplu, este stabilită sarcina de a se asigura prelucrarea superioară a materiei prime, pentru a pune la dispoziția populației lapte, brînzeturi și produse lactate proaspete, urmînd, totodată, să se introducă în fabricație și în comerț sortimente noi de lapte cu conținut diferențiat de grăsimi, de preparate de lapte în amestec cu fructe, de creme, budinci și înghețate.

Comerțul exercită funcții importante în orientarea de ansamblu a consumului populației. Tocmai de aceea în proiectul Programului alimentar se stabilesc ca sarcini prioritare: asigurarea unui fond de marfă într-o gamă de produse care să permită realizarea echilibrului nutrițional pentru întreaga populație; dimensionarea și structurarea fondului de mărfuri agroalimentare pe baza cerințelor științifice determinate și a structurilor de populație din diferite zone ale țării; dezvoltarea, profilarea și amplasarea rețelei comerțului cu mărfuri alimentare în raport cu tendințele în evoluția structurii consumului științific fundamentat; realizarea de acțiuni sistematice pentru promovarea în consum a produselor noi, dietetice, a celor pentru copii și alte categorii de consumatori; adaptarea operativă a rețelei de desfacere la cerințele extinderii comercializării produselor agroalimentare în stare proaspătă preambalate și porționate diversificate etc.

În condițiile vieții moderne, alimentația publică și unitățile de consum colectiv sînt tot mai intens solicitate. În acord cu această realitate, în Program sînt stabilite sarcini importante care vizează deopotrivă, asigurarea unui consum rațional, sănătos și mijloace tot mai civilizate de servire a cetățenilor. Între cele mai importante sînt: dezvoltarea rețelei de cantine, microcantine și bufete — unități concepute să asigure condiții tot mai bune pentru alimentația la locul de muncă; extinderea servirii zilnice a meselor calde pentru preșcolari, școlari și studenți; realizarea de preparate culinare bazate pe respectarea cerințelor alimentației științifice; diferențierea meniurilor pe tipuri de unități și pe categorii de populație, în raport de vîrstă, efort fizic, sezon etc.; folosirea unor mijloace variate și eficiente de informare a consumatorilor privind structura nutrițională a preparatelor culinare realizate și puse în vânzare.

Cercetarea științifică : atribuții variate

AȘA CUM SE desprinde din prevederile Programului, un rol deosebit de însemnat în realizarea unui consum alimentar judicios echilibrat revine cercetării științifice. Chemată să cunoască tot mai bine procesele ce au loc în organismul uman, să descopere diversele componente ale alimentației, să asigure o cît mai bună dozare a acestora în funcție de caracteristicile demo-eco-

nomice și sociale proprii fiecărei colectivități, cercetarea științifică se află angajată într-o activitate permanentă și de lungă durată. În formularea obiectivelor pentru cercetarea științifică s-a pornit de la caracterul dinamic, în continuă schimbare, al nevoilor de consum alimentar al populației. În primul rînd s-au stabilit direcții de acțiune ale cercetării științifice în domeniul nutriției, respectiv: intensificarea cercetărilor inter- și pluri-disciplinare pe zone geografice, categorii de vîrstă și profesii privind nivelul și structura alimentației, pentru a determina starea de nutriție pe diferite grupe de populație și a fundamenta măsuri de influențare favorabilă a comportamentului de consum al populației; perfecționarea metodelor și tehnicilor de depistare precoce a tulburărilor de nutriție; determinarea științifică a valorii nutritive a produselor alimentare obținute din surse de materii prime sau prin aplicarea de tehnologii noi; adaptarea permanentă a cerințelor de alimentație determinate științific la evoluția și mutațiile demografice și socio-profesionale din țara noastră, în relație strînsă cu resursele agroalimentare; elaborarea de modalități noi pentru educația sanitară și influențarea favorabilă a comportamentului alimentar al populației.

În domeniul cercetării agricole și de industrie alimentară direcțiile de acțiune stabilite în cadrul Programului vizează, cu precădere, amplificarea și aprofundarea cercetărilor pentru crearea de noi soiuri de hibrizi de cereale, plante tehnice, legume și fructe, cu un conținut ridicat în substanțe nutritive; dezvoltarea cercetărilor care să permită obținerea de rase de animale cu producție superioară, extinderea cercetărilor cu privire la reducerea efectelor poluante ale chimizării agriculturii asupra calității produselor agroalimentare; crearea de noi produse alimentare cu conținut nutritiv echilibrat, în concordanță cu cerințele diversificate ale populației, precum și cu reducerea efortului de pregătire pentru consum a alimentelor; crearea de tehnologii pentru producerea de alimente din noi surse de materii prime din flora și fauna țării noastre; realizarea de noi tehnologii de evitare a poluării chimice și biologice; perfecționarea sistemului de indicatori nutriționali și calitativi ai produselor alimentare.

Pentru a veni mai mult în sprijinul dezvoltării și perfecționării alimentației publice și a consumurilor colective, cercetarea științifică din acest domeniu va trebui să se concentreze asupra unor obiective cum sînt: conceperea de noi preparate culinare cu o pondere corespunzătoare pentru legume, produse lactate, ouă, pește, paste făinoase, orez și fructe; perfecționarea tehnologiilor de preparare a produselor culinare, astfel încît să se asigure menținerea valorii nutritive a materiilor prime; realizarea de noi utilaje și ustensile de lucru specifice, cu efecte nemijlocite asupra îmbunătățirii calității preparatelor culinare.

Personalul muncitor din agricultură, industria alimentară, comerț, alime: tație publică și din domeniul sănătății publice fiind implicat în modul cel mai direct în punerea în aplicare a principiilor și regulilor de alimentație științifică, a formelor concrete de materializare a acestora, de o deosebită importanță este asigurarea pregătirii și perfecționării sale profesionale, în concordanță cu cerințele alimentației științifice a populației. În acest scop, în Program sînt stabilite sarcinile ce revin în procesul de învățămînt — profesional, mediu și superior — precum și în activitatea de perfecționare și reciclare a cadrelor, astfel încît să se asigure o largă și competentă difuzare a cunoștințelor referitoare la alimentația științifică a populației.

DAT FIIND CĂ GENERALIZAREA alimentației științifice a populației, practicarea ei cotidiană depinde de fiecare cetățean, intensificarea educării populației pe această linie apare ca o cerință de primă actualitate și, totodată de lungă perspectivă. În acest scop în Program sînt precizate căile prin care diversele organizații angajate în această amplă acțiune de educare a maselor vor acționa în mod concertat și sistematic. În esență, se are în vedere ca, sub îndrumarea și cu sprijinul Ministerului Sănătății, să se acționeze, conjugat, pe un front larg pentru formarea și dezvoltarea la nivelul întregii populații a țării noastre a deprinderilor de alimentație științifică, rațională, echilibrată. Prin aplicarea integrală a prevederilor Programului de alimentație științifică a populației se creează cele mai favorabile premise pentru îmbunătățirea structurală a alimentației oamenilor muncii, în concordanță cu cerințele unui trai civilizată cu posibilitățile oferite de economia națională.

dr. Aurel VAINEȘ

CITITORII AU CUVINTUL

Credite

DUPĂ părerea noastră sînt unele neconcordanțe între Normele metodologice nr. 3 emise de B.A.I.A. privind creditarea pe termen scurt a unităților din industria alimentară și Normele metodologice nr. 1/1980 emise de B.N.R.S.R. privind creditarea pe termen scurt. Conform prevederilor cuprinse în indicațiile pentru întocmirea anexei nr. 9 la Normele metodologice nr. 1/1980 emise de B.N.R.S.R. (pag. 154), sumele provenite din decontări din operații „în curs de lămurire” (cont 495) se consideră imobilizări de mijloace circulante și se reflectă în credite nerambursate la scadență, pentru care se percep dobînzii majorate (12%) numai în măsura în care sînt mai vechi de 60 de zile. În același timp, Normele metodologice nr. 3 emise de B.A.I.A. privind creditarea pe termen scurt a unităților din industria alimentară nu fac referiri exprese asupra modului de creditare a decontărilor din operațiuni „în curs de lămurire”.

Cu ocazia verificării garanției creditelor, Sucursala județeană B.A.I.A. Brăila creditează aceste sume provenite din operațiuni în curs de lămurire cu dobîndă majorată, înregistrîndu-le în credite nerambursate la scadență din momentul înregistrării lor în contul 495 „Decontări din operațiuni în curs de lămurire”, fără a lăsa să treacă termenul de 60 zile la care am făcut referire mai sus.

Considerăm că modul în care procedează Banca Națională sancționînd prin înregistrarea acestor sume în credite nerambursate la scadență după 60 zile de la reflectarea în evidența contabilă este just, practica dovînd că, în mod frecvent, în cadrul termenului de 60 zile, decontările respective se soluționează în favoarea unităților la care apare inițial imobilizarea.

În afara acestor raționamente, nu înțelegem de ce organele bancare teritoriale acționează diferențiat în funcție de băncile la care își au deschise conturile unitățile economice, în condițiile în care alți unitățile deservite de B.N.R.S.R. cit și cele deservite de B.A.I.A. își organizează și desfășoară activitatea economică financiară după aceleași principii prevăzute de Legea Finanțelor nr. 9/1972, modificată și completată prin Legea nr. 2/1979.

T. PRODAN

contabil șef la Intreprinderea pentru producerea și industrializarea legumelor și fructelor din Vădeni, Brăila

Apă

MAI multe publicații s-au referit în ultima vreme la situația și perspectivele consumului de apă în țara noastră. Și revista dumneavoastră a publicat un interesant „dosar” pe această temă (nr. 23/1981). După părerea mea, pentru realizarea unui raport cit mai favorabil între resursele și consumul de apă există încă o importantă rezervă de reducere a consumului: nu se poate vorbi în mod serios de o criză de apă, cîtă vreme o cantitate considerabilă din această prețioasă resursă (și implicit și de energie) se irosește actualmente datorită slabei calități a bateriilor de robinete și a garniturilor de cauciuc, care se găesc în comerț, precum și lipsei din magazine a ventilelor și altor asemenea „amănun-

te” care împiedică închiderea etanșă a robinetelor. În același sens pledează și reacția uneori extrem de lentă a întreprinderii de resort în a repara conductele sparte în diverse cartiere ale Capitalei, situație despre care de asemenea s-a relatat chiar de curînd în presa centrală.

Dorina PANAITE
București

ECOURI

Energie

ÎN articolul intitulat „Cum se acționează pentru reducerea consumului de energie pe unitatea de produs”, publicat în „R.E.” nr. 7, se subliniază importanța noii tehnologii de obținere a aluminiului prin electroliza clorurii de aluminiu și se arată necesitatea de a urgenta experimentările în stațiile pilot de la Borzești și Brănești. Cercetările în stațiile pilot arătate vor fi încheiate pînă în trim. IV 1983, după care se va face analiza economicității procedurii în baza datelor de experimentare și se vor stabili etapele următoare de lucru.

Remarcăm faptul că procedul de electroliză a clorurii de aluminiu nu se poate aplica pe instalațiile întreprinderii de aluminiu din Slatina, ci numai în cadrul unui obiectiv nou, care nu se prevede a se realiza pînă în anul 1985. Pentru a reduce în continuare consumurile energetice de la Slatina, se desfășoară lucrări de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare, care au scop realizarea de tehnologii și utilaje cu un consum specific de energie electrică sub 14 200 kWh/t (în curent alternativ), ceea ce va conduce la o economie față de anul 1981 de 27 200 MWh/an. Aceste lucrări se desfășoară în baza unui program prioritar ce cuprinde atât ciberneticizarea, cit și modernizarea utilajelor și subsansamblelor acestora.

C. BUIGOI

Institutul de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare și producție pentru industria anorganică și metale neferoase

Centre agrochimice

ÎN nota intitulată „Livrări”, apărută la rubrica „Cititorii au cuvîntul” din nr. 5 al „R.E.”, se arată că sînt necesare linii separate de CFR, platforme de descărcare speciale pentru îngrășămintele chimice. În legătură cu această opinie trebuie să arătăm că, fiind preocupați pentru o cit mai bună gospodărire a îngrășămintelor chimice, am prevăzut în planul cincinal 1981-1985 construirea a 15 centre agrochimice. Unul a fost dat în funcțiune, nouă sînt în curs de execuție cu termen de punere în funcțiune în anul 1983, restul urmînd a fi puse în funcțiune în anii 1984-1985.

Pentru descărcarea din vagoane s-a asimilat un echipament specializat, fiind însă necesar să se realizeze platforme în unele stații de cale ferată, de către Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, urmînd eventual ca Ministerul Agri-

culturii și Industriei Alimentare să participe cu fonduri, ca investiții conexe. Totodată, pentru manipularea îngrășămintelor chimice este necesar să se prevadă și containerizarea acestora, evitîndu-se astfel pierderile din manipulare.

P. CHITILA

director în Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare

Contracte

ÎN legătură cu articolul intitulat „Punerea la termen în exploatare a noilor capacități - la baza realizării planului de extracție a țiteiului”, apărut în nr. 6 al „R.E.”, subliniem că unitățile noastre s-au confruntat cu unele greutăți în realizarea producției de laminate și țevi ca urmare a dificultăților întâmpinate în aprovizionarea cu cărbuni cocsificabili, cocs metalurgic, electrozi siderurgici și alte materii prime și materiale, ceea ce a condus la neonorarea unor contracte încheiate cu unitățile din cadrul M.I.C.M. pentru metal.

În ce privește datoria neachitată la scadență de 5200 tone oțel arc pentru vagoane și autovehicule de la combinatul din Tîrgoviște și 100 tone țevi pentru utilaje nelivrate de la „Republica”, s-au stabilit programe de fabricație pe sortotipodimensiuni, astfel încît obligațiile să fie onorate eșalonat.

Pentru realizarea sarcinilor de plan a întreprinderilor din cadrul M.I.C.M. au fost luate măsuri de emiteră a repartițiilor și încheierea contractelor pentru metal.

Gh. DELIU

adjunct al ministrului industriei metalurgice

Valorificare

ÎN legătură cu articolul „Valorificarea superioară prin efort propriu a materiilor prime disponibile”, publicat în nr. 6 al „R.E.”, menționăm că s-au luat măsuri pentru lichidarea stocurilor supranormative. Dintre acestea se remarcă întocmirea de grafice de lichidare a stocurilor în consum propriu la întreprinderile deținătoare; întocmirea de liste de stocuri disponibile, pe care întreprinderile le transmit la centrala industrială și la bazele județene pentru valorificare la terți; în cadrul centralei se redistribuie la celelalte întreprinderi sortotipodimensiunile necesare, după care listele de stocuri disponibile se mențin la M.I.C.M.-D.A.D.

Pe lingă aceste măsuri, în fiecare perioadă de plan, conform metodologiei, în vederea mobilizării întreprinderilor în lichidarea stocurilor supranormative, coatele de metal teros se alocă ținîndu-se cont de stocurile normale și cantitățile integrale existente în stoc la întreprinderi. În vederea eliminării mai rapide a stocurilor supranormative, opinia noastră este că bazele județene ar trebui să sprijine mai concret întreprinderile noastre, în sensul preluării spre valorificare pe economie a tuturor stocurilor disponibile prezentate.

Ion CONSTANTINESCU

director comercial la Centrala industrială de utilaj energetic

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

Relația centrală-întreprindere în contextul autoconducerii și autogestiunii muncitorești

FORMULIND o magistrală caracterizare a stadiului actual al edificării socialismului în țara noastră, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la Plenara largită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., a dezvoltat cu noi deschideri baza conceptuală a sistemului autoconducerii și autogestiunii muncitorești. Creșterea rolului acestui sistem profund democratic în realizarea unei noi calități a muncii și vieții în societatea socialistă românească este direct legată de întărirea conștiinței și manifestării calității oamenilor muncii, a întregului popor, de deținător al proprietății sociale.

De aici derivă lărgirea atribuțiilor și responsabilităților ce revin întreprinderii, proces ce corespunde necesităților dez-

voltării intensive prin folosirea la maximum a potențialului fiecărei unități. În acest context considerăm că o evoluție pe coordonate noi se impune în mod obiectiv și în ce privește poziția centralei față de întreprinderile din subordine, eliminarea din această relație a urmelor de stil administrativ și de tutelă mărunță, paralel cu reglarea la nivel de centrală a rezolvării unor probleme esențiale pentru eficiența economică și a căror abordare separat de către fiecare unitate, în limitele capacității sale, ar avea un raport efort/efect modest sau nesatisfăcător.

Iată câteva din aceste probleme de mare actualitate și unele soluții ce ar putea fi aplicate prin valorificarea deplină a organizării existente.

În domeniul diminuării importului

● **PIESE, SUBANSAMBLE, ANSAMBLE DE SCHIMB.** Fiecare minister economic are în subordine o centrală — sau cel puțin un grup de întreprinderi — de utilaje și piese de schimb (C.U.P.S.) pentru nevoile ramurii. În aceste condiții, ar fi util ca acțiunea de asimilare a pieselor să fie coordonată, pe subramuri industriale, de către aceste centrale sau de către unele întreprinderi specializate pentru o anumită subramură. Constituirea, la fiecare centră industrială, a unor colective având ca responsabil delegatul C.U.P.S. și cu participarea reprezentantului compartimentului tehnic din centrala utilizatoare, a șefilor compartimentelor mecano-energetice din întreprinderile interesate, a unor specialiști din colectivele mecano-energetice ale institutelor de proiectare și inginerie tehnologică, din întreprinderile de întreținere și reparații (acolo unde există) aflate în componența centralei utilizatoare ar permite o analiză calificată și operativă a reperelor ce se mai importă încă, stabilirea soluțiilor și sarcinilor de asimilare (proiectare sau reproiectare; unitatea — din cadrul C.U.P.S. sau al centralei utilizatoare — ce ar putea asimila respectivul reper; cantitate necesară; program de execuție etc.).

În acest mod, într-un timp relativ scurt, fiecare centrală și departament ar cunoaște potențialul de asigurare cu forțe proprii a necesarului de componente de schimb și ceea ce ar mai rămâne de asimilat cu sprijin din partea celor două ministere constructoare de mașini, accelerându-se diminuarea și chiar eliminarea importului acestor componente.

● **MATERIALE AUXILIARE, ADJUVANȚI, CHIMICALE** ș.a. E vorba de o mare diversitate de materiale necesare în cantități mici și a căror neasigurare la timp perturbază serios procesul de producție. Propun ca la fiecare institut de cercetare-proiectare din sistemul centrelor industriale, să fie constituite colective, conduse de reprezentantul institutului (sau al centralei), cu participarea specialiștilor din întreprinderile utilizatoare (compartimentele de proiectare tehnologică), care să analizeze posibilitățile de realizare în cadrul sectorului a acestor materiale. În cazul în care se găsește soluții de asimilare, s-ar putea stabili și măsurile de fabricare centralizată a lor, eventual prin amenajarea de instalații noi sau prin adaptarea celor existente. Dacă acest lucru nu va fi posibil, ar urma să se procedeze la unele reproiectări de produse finite, pentru a nu mai necesita importuri de materiale auxiliare.

În domeniul creșterii exportului

● **MĂSURI DE ORGANIZARE ȘI CONDUCERE.** În ultimii ani au fost luate măsuri pentru profilarea unor linii de fabricație, ateliere, secții, chiar întreprinderi specializate în producția pentru export. O organizare mai practică și mai eficientă în acest sens ar presupune analiza temeinică a capacităților de producție (inclusiv asigurarea unor de rezervă, care să preia eventuale comenzi urgente, cu termene foarte scurte și la care se obțin prețuri ridicate), reconsiderarea planului fizic, a normelor de muncă și a formațiilor de lucru, a stimulentele materiale pentru atragerea celor mai bune cadre de muncitori și specialiști etc. Experiența

arată că trebuie evitată încărcarea excesivă a acestor capacități, pentru a nu dăuna calității și promptitudinii în realizarea comenzilor. Diferențele față de planul producției fizice ar putea fi preluate de către linii, secții și întreprinderi ce nu pot realiza respectivul sortiment în condiții de competitivitate pentru export.

O asemenea organizare ar trebui să aibă în vedere ca din unitățile (sub-unitățile) specializate pentru export să nu lipsească și colective de cercetare-proiectare tehnologică, retribuite în acord global, după rezultatele obținute în ce privește aportul valutar net.

Având în vedere că atunci când mai survin unele reclamații din partea clienților externi, ele se referă de regulă nu la defecțiunile ținând de valoarea intrinsecă a produselor exportate, ci mai ales la modul de ambalare, încărcare, expediție, ar fi util ca: pe centrale industriale, cu sprijinul institutelor de proiectare, al secției de specialitate a Ministerului Aprovizionării Tehnico-Materiale și al Inspectoratului General de Stat pentru Controlul Calității Produselor, să se stabilească în acest domeniu tehnologii riguroase, generalizabile pe produse și grupe de produse; să fie asimilate linii de ambalare automatizate cu încărcături paletizate, containerizate etc.; să se introducă în nomenclatorul de funcțiuni — cel puțin pentru depozitul de expediție la export al întreprinderilor producătoare — funcția de tehnician de expediție-ambalare, în locul celei existente, de primitor-distribuitor, prin care se pot asigura cel mult absolvenți de liceu teoretic, fără o temeinică pregătire de specialitate; să fie extinsă mecanizarea operațiunilor de manipulare-transport-depozitare, ceea ce, pe lângă avantajele privind productivitatea muncii, ar avea implicații favorabile asupra menținerii calității produselor finite realizate, inclusiv datorită nivelului de conștiință

profesională mai ridicată al muncitorilor calificați ce ar fi folosiți în acest caz.

Ar fi, de asemenea, nimerit ca pentru unele produse de masă să se extindă fabricarea în stoc, cu depozitarea în portul Constanța sau alte puncte de expediție, organizându-se în același timp, la bazele de livrare ale întreprinderilor de comerț exterior, operațiile de etichetare și marcare pentru diverse destinații.

In domeniul reducerii consumurilor specifice

● **ENERGIE ELECTRICĂ ȘI TERMICĂ.** Recentele hotărâri ale conducerii de partid și de stat privind economisirea acestor resurse prevăd sarcini deosebit de exigente, a căror îndeplinire necesită implicarea în această acțiune a colectivelor de specialitate (termic-electric) din institutele de proiectare care, împreună cu energeticienii din întreprinderile fiecărei centrale industriale să găsească soluții comune pentru tehnologii și instalații asemănătoare, comparabile cu cele realizate la nivel mondial.

În acest context ar fi de luat în considerare: în industriile cu pierderi tehnologice de căldură (metalurgie, fabricarea celulozei și hârtiei, unele procese chimice ș.a.), proiectarea și aplicarea unor soluții tip de recuperare, inclusiv folosirea pompelor de căldură, despre care se discută de atâta timp; utilizarea în proporții mult mai mari a surselor neconvenționale de energie; construirea unor cazane pentru producerea de apă caldă sau abur folosind drept combustibil diverse reziduuri din uzine, care nu-și găsesc o valorificare mai eficientă.

În fiecare județ există întreprinderi puternice de producere și furnizare a energiei termice și electrice, ca și în specții energetice, care ar trebui ca, pe lângă urmărirea încadrării utilizatorilor în cotele acordate, să se preocupe și de stabilirea unor măsuri globale de economisire a energiei electrice și termice la nivelul platformelor industriale, orașelor și municipiilor, județului.

● **MATERII PRIME ȘI MATERIALE.** Problema nu trebuie lăsată numai pe seama fiecărei întreprinderi în parte, deoarece aceasta ar duce la rezolvări incomplete, ce nu ar epuiza posibilitățile reale. Principalul factor de identificare și promovare a posibilităților de economisire a acestor resurse ar trebui să fie colectivele de cercetare din institutele centralelor industriale, ca și acele întreprinderi care au obținut cele mai bune rezultate, introducându-se generalizarea obligatorie a soluțiilor ce-și regăsesc aplicabilitatea pentru instalații

¹) Rândamentul se exprimă prin raportul dintre unitatea de produs finit și consumul specific, fiind deci inversul normei de consum. De exemplu, dacă pentru 1 t de celuloză se folosesc, 3,2 t de paie (consumul specific), rândamentul materiei prime folosite este de $(1 : 3,2) \times 100 = 32\%$, ceea ce înseamnă că doar o treime din conținutul material al palelor este utilizată.

²) A se vedea ciclul de dezbateri privind rezolvarea unor probleme economice, tehnice și ecologice în cadrul procesului circular activ, inițiat de dr. Maria Popescu, dezbateri publicate în „Revista economică”, în anul 1978-1982.

și tehnologii asemănătoare. O astfel de organizare apare ca foarte indicată mai ales pentru producția de masă, cu tehnologii relativ stabile și foarte asemănătoare de la o întreprindere la alta.

Eforturile depuse de colectivele de oameni ai muncii din întreprinderile industriale pentru diminuarea consumurilor specifice pe unitatea de produs finit nu trebuie să le determine să neglijeze ce se întâmplă cu materia primă ce rămâne nefolosită, datorită valorificării doar parțiale a resurselor. Problema poate fi rezolvată prin introducerea generalizată și obligatorie a urmării randamentului utilizării materiilor prime și materialelor ¹⁾.

În vederea creșterii acestui randament, apare ca oportună luarea în considerare a organizării unor fabricații în care să se aibă în vedere nu numai realizarea unui (unor) produs finit, ceea ce de regulă generează inevitabil pierderi de materii prime, ci — mai ales — folosirea cât mai deplină, în trepte succesive, a resurselor materiale, potrivit conceptului de proces circular activ ²⁾. Fără îndoială, aceasta solicită un potențial de cercetare interdisciplinară și plurispecializată, de care nu dispune întreprinderea, iar în multe cazuri nici institutul subordonat centralei respective. O formulă de rezolvare ar putea fi aceea ca, pe baza unui program special de cercetare condus de către Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și finanțat cu cote-parte de către ministerele (centralele) interesate în gama de produse ce ar putea rezulta din acest proces, să se formeze colective mixte pe durată determinată, din specialiști cooperați din mai multe institute și întreprinderi în al căror profil se încadrează fazele succesive de prelucrare; aceste colective să aibă ca sarcină (și să fie stimulate pentru) conceperea și experimentarea unor tehnologii complexe care, odată omologate, să fie generalizate prin efectuarea, în diferite întreprinderi, a unor investiții conexe.

Desigur că în acest caz, însăși structura de organizare a secțiilor și a atelierelor ar trebui adaptată la noul specific de fabricație pe baza principiului procesului circular activ, ceea ce ar conduce nu numai la o mai profundă integrare a producției, dar și la realizarea unei diversități de produse (iar în unele cazuri, și la asigurarea parțială a necesarului de energie electrică și termică), prin prelucrarea uneia și a celeiași materii prime de bază folosind procedee ce țin de mai multe specializări tehnologice.

Se poate avea eventual în vedere, de asemenea, ca în mod diferențiat, pe centrale și întreprinderi să se stabilească și un efectiv suplimentar de muncitori pentru valorificarea prin prelucrare a resturilor, ștraifurilor, pentru recondiționări etc., efectul economic obținut pe această cale justificând consumul sporit de muncă vie.

In alte domenii

● **GENERALIZAREA CELOR MAI BUNE REZULTATE OBTINUTE DE CĂTRE UNELE UNITĂȚI ECONOMICE.** Există întreprinderi care au implementat metode și soluții superioare ce-

lor aplicate curent în cadrul centralei sau al ramurii căreia îi aparțin — de exemplu în ce privește economisirea materiilor prime, modernizarea și mecanizarea operațiilor de manipulare, transport intern și depozitare, informatică etc., — soluții ce ar putea fi generalizate prin constituirea unor colective la nivel de centrală și minister care să inventarieze asemenea realizări, creându-se apoi condiții de introducere obligatorie în întregul sistem (așa cum se prevede, de pildă, stabilirea ca normă a celor mai reduse consumuri de manoperă pe produs, pe baza generalizării condițiilor care au permis obținerea lor în întreprinderile luate ca etalon).

● **EVIDENȚA COSTURILOR, BUGETELE DE VENITURI ȘI CHELTUȘELI.** Necesitatea introducerii unei stricte planificări și evidențe pînă la nivelul atelierelor și formațiilor de lucru nu mai trebuie demonstrată; dar o astfel de acțiune reclamă evidență suplimentară. Pentru ca aceasta să nu însemne și personal suplimentar, se impune utilizarea largă a tehnicii de calcul, pe baza unor programe anume întocmite și generalizabile, a unui sistem informatic al conducerii prin costuri în vederea maximizării producției nete etc. Rezolvarea în continuare a acestor probleme de către fiecare întreprindere, în funcție de propriile posibilități și preocupări, dă rezultate oricum mai puțin eficiente decât ar avea implicarea mai profundă a Institutului central pentru conducere și informatică și a organelor de specialitate din Ministerul Finanțelor, care să realizeze, implementeze și generalizeze metode și programe eficiente, cu un consum redus de muncă.

CONSIDERĂM că orientarea preocupărilor centralelor industriale și unităților asimilate lor, a ministerelor, a organelor de sinteză implicate, în sensul sugerat prin propunerile prezentate ar duce la:

● obținerea unor rezultate globale superioare celor pe care le-ar oferi măsurile luate cu forțe proprii de fiecare întreprindere pentru rezolvarea problemelor menționate;

● stimularea generalizării organizate a celor mai bune experiențe din sistemul fiecărei centrale, iar pe această bază, progresul general pe calea unei tehnici și organizări de vîrf;

● degrevarea întreprinderilor de presiunea unor probleme care le depășesc capacitatea de intervenție, putîndu-se astfel concentra asupra aspectelor atît de complexe ale autoconducerei și auto-gestiunii;

● rodarea practicii modalităților informale de soluționare a unor elemente tehnice și organizatorice vizînd creșterea eficienței economice, prin colective ad-hoc, formă de integrare și cooperare cu largi perspective de afirmare în economia noastră.

dr. Ionel DUMBRAVĂ
Constanța

LEGITĂȚILE DEZVOLTĂRII PROPRIETĂȚII SOCIALISTE (III)

În cadrul mijloacelor de producție — obiect al proprietății socialiste — un rol însemnat revine **mijloacelor de muncă**, volumul, structura și mai ales nivelul tehnic al acestora constituind parametrii fundamentali ai ritmului și dimensiunilor producției, ai evoluției eficienței economice, și, deci, ai dezvoltării proprietății socialiste. Înfăptuirea acestui rol depinde însă de un complex de procese obiective privind **funcționarea mijloacelor de muncă** care, prin conținutul lor, în condițiile socializării, se manifestă în primul rând ca legități ale dezvoltării proprietății socialiste.

În abordarea acestora este important să se țină seama că mijloacele de muncă — proprietatea socialistă — nu numai că au ponderea cea mai mare în averea națională acumulată în bunuri materiale create de societatea noastră, dar că ele constituie esența bazei tehnico-materiale, subsistemul funcțional al ei, de care depinde direct progresul economico-social. Ca urmare, proprietatea socialistă asupra mijloacelor de muncă presupune acțiunea socială, a proprietarilor, atât pentru creșterea volumului unor astfel de mijloace, cât și pentru ridicarea conținutului a capacității de funcționare a acestora.

Cele două procese se desfășoară, în principal, în funcție de mărimea și evoluția acumulării, lege obiectivă a reproducției lărgite. După cum se știe, folosirea unei părți din valoarea nou creată pentru reluarea producției la o scară mai mare decât cea prevăzută se concretizează în creșterea volumului mijloacelor de muncă cu un nivel tehnic superior celor existente. În acest sens, experiența țării noastre este concludentă. În anii construcției socialismului, datorită — îndeosebi — ratei înalte a acumulării din perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, volumul fondurilor fixe a crescut de nouă ori, cca. 60% din acestea fiind puse în funcțiune în ultimii zece ani.

În condițiile actuale când în țara noastră a fost construită, în linii generale, baza tehnico-materială, când peste 2/3 din averea națională acumulată sub forma bunurilor materiale se concretizează în fonduri fixe, una din legitățile dezvoltării proprietății socialiste o constituie **modernizarea și reînnoirea mijloacelor de muncă, corespunzător cerințelor progresului tehnico-științific contemporan și ale funcționării mecanismului economic național unitar**. Geneza acestei legități decurge din specificitatea mijloacelor de muncă de a fi supuse proceselor de uzură, precum și din rolul proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție ca premisă și condiție esențiale ale desfășurării întregii producții socialiste și creșterii eficienței acesteia. Ca urmare, **proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție poate să-și îndeplinească funcțiile complexe numai în măsura în care obiectul său se produce pe un plan calitativ superior**. Din acest punct de vedere considerăm că prezintă importanță cel puțin doi factori: gradul de uzură morală al mijloacelor de muncă în funcțiune și nivelul rezultatelor cercetărilor tehnico-științifice proprii pe scara progresului mondial în acest domeniu. Primul solicită modernizarea mijloacelor de muncă ca proces continuu. Cel de-al doilea presupune obținerea pentru originalitate, deoarece asimilarea rezultatelor obținute în alte țări poate duce la creșterea eficienței economice față de perioada precedentă, dar în mod cert mărește gradul de uzură al mijloacelor de muncă. Pentru că, de regulă, producătorul de mijloace de muncă din oricare țară care acceptă să vândă sau să transfere o licență, dispune de cel puțin alte două tipuri noi — una în faza de experimentare, alta în faza de proiectare.

Afii acumularea, cât și modernizarea și reînnoirea mijloacelor de muncă sînt din punct de vedere funcțional procese obiective ale oricărei reproducții lărgite contemporane și, în acest cadru ale oricărei forme de proprietate. **Specificitatea acestora, ca legități ale dezvoltării proprietății socialiste, constă însă în faptul că ele trebuie să se realizeze simultan în toate ramurile economiei naționale și unitățile productive, în funcție de necesitățile obiective ale funcționării mecanismului economic național unitar**. În acest sens, Congresul al XII-lea al partidului, analizînd stadiul actual al dezvoltării forțelor de producție din țara noastră, a stabilit orientările privind modalitățile evoluției acestora în cîncinalul actual, în raport de cerințele etapei pe care o parcurgem. Astfel, în sectoarele industriale și de construcții în care există o puternică bază tehnică, se va desfășura un amplu proces de modernizare și reînnoire a mijloacelor de

muncă. În sectoarele industriale purtătoare ale progresului tehnic și în ramurile industriei extractive pe prim plan se situează folosirea unei părți însemnate din fondul de acumulare pentru înființarea de noi unități economice. Totodată, corespunzător cerințelor dezvoltării intensive a agriculturii și ținîndu-se seama de rolul tot mai mare al transporturilor în economia națională, odată cu creșterea înzestrării tehnice a acestor ramuri, va avea loc și un amplu proces de modernizare și reînnoire a mijloacelor de muncă existente.

Proiectele de desfășurare a proceselor de modernizare, reînnoire și creștere a volumului mijloacelor de muncă pe seama unor noi investiții sînt determinate atât de evoluția dezvoltării forțelor de producție din perioadele precedente, cât și de obiectivele majore ale etapei actuale; în cadrul cărora restructurările sectoriale din industrie, revoluția agrară și lărgirea bazei proprii de materii prime ocupă locurile primordiale. Ca urmare, și în cîncinalul actual cea mai mare parte a fondului național de dezvoltare economico-socială este folosită pentru creșterea volumului mijloacelor de muncă, ceea ce înseamnă **dezvoltarea extensivă a proprietății socialiste**. Dar, în timp și mai ales odată cu înfăptuirea în linii generale a obiectivelor menționate, locul și **rolul modernizării și reînnoirii mijloacelor de muncă în funcțiune vor deveni primordiale**. Acestea vor fi determinate nu numai de uzura fizică, cât mai ales de uzura morală care acționează asupra tuturor mijloacelor de muncă în funcțiune. De aceea, încă de pe acum apare necesitatea perfecționării întregului sistem de amortizare și de formare a fondului național de dezvoltare economico-socială. În acest sens, considerăm că limita minimă a acestui fond trebuie să fie **gradul de uzură morală a fondurilor fixe productive, în funcție de care să se constituie distinct și mijloacele necesare pentru modernizarea lor continuă**. Totodată, organizarea și desfășurarea modernizării și reînnoirii mijloacelor de muncă în flux continuu, pe baza celor mai noi realizări ale științei și tehnicii contemporane vor avea ca rezultat ridicarea pe o treaptă calitativ superioară a întregii proprietăți socialiste din țara noastră.

Procesul de ansamblu al dezvoltării proprietății socialiste este dependent direct și de un complex de necesități și acțiuni sociale generate de funcțiile obiectelor muncii în calitatea lor de componente ale mijloacelor de producție. În abordarea acestora se impune să se țină seama de particularitățile pe care le prezintă obiectul muncii. Astfel, mărimea și structura lor sînt date, în primul rând de resursele și condițiile naturale din fiecare țară, obiectele muncii de origine vegetală sînt regenerabile, cele de origine minerală — de regulă — limitate și epuizabile. Unele pot fi înlocuite, dar majoritatea dintre ele se impun ca restricții naturale ale proceselor de muncă. Sistemele și modul de exploatare a resurselor naturale în decursul evoluției istorice a unei societăți determină direct volumul acestora din perioadele viitoare. În etapa actuală, criza energetică și de materii prime pe plan mondial amplifică semnificațiile și problematica obiectelor muncii din oricare țară.

Înfăptuirea obiectivelor strategice ale construcției socialismului din țara noastră în etapa actuală imprimă caracteristici deosebite dezvoltării proprietății socialiste asupra obiectelor muncii. Continuarea industrializării, în condițiile existentei unor prețuri mondiale extrem de ridicate la materiile prime de bază și combustibili, impune ca necesitate de prim ordin lărgirea bazei proprii de astfel de resurse. În acest sens hotărîrile adoptate de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la intensificarea activităților geologice, la orientarea prioritară a investițiilor în sectoarele extractive, precum și la dezvoltarea resurselor energetice pe baza unui program de largă perspectivă sînt concludente. De asemenea, un rol hotărîtor pentru etapa actuală prezintă **recircularea productivă a resurselor refolosibile, care la dimensiunile actuale ale producției industriale din țara noastră poate să asigure 30—50% din necesarul de materii prime de bază**. În legătură cu această cale, considerăm că ea poate deveni și sursă a dezvoltării proprietății socialiste numai

I. V. TOTU

(Continuare în pag. 20)

Considerații cu privire la problematica dezvoltării în socialism

IN ZILELE noastre, abordarea conceptuală a dezvoltării a căpătat, în mod firesc, noi orizonturi în măsura în care ea nu mai poate fi dissociată de tipurile de societate existente, respectiv de diferitele strategii de realizare a creșterii. În acest context, s-a transpus tot mai mult în planul preocupărilor concrete cerința definirii proiectelor naționale de dezvoltare în cadrul societății socialiste. Criza generală a capitalismului este dublată, la scara progresului istoric, de tranziția spre noi modele de producție, tehnologice și de consum. A structura un sistem, care să țină seama de necesitatea găsirii unei alternative posibile și echitabile economice de piață, poate fi pasionant — după cum se exprimă John K. Galbraith¹⁾ — dar semnificația acțiunii în sine are, în mod cert, și alte dimensiuni. În măsura în care, din motivele cunoscute, după cel de-al doilea război mondial reflecțiile asupra dezvoltării ocupă un loc statornic pe agenda tuturor factorilor politici, socialismul, ca mod de producție, este confruntat cu însăși problema fundamentală a confirmării superiorității sale. Iar, dacă adeziunea la ideile socialismului a unor mase tot mai largi, de pretutindeni, este deja un fapt de netăgăduit, acuzațiile de manipulare ideologică proferate de detractorii săi pot fi cel mai bine infirmate de manifestarea durabilă a capacității noii orînduirii de a genera și întreține progresul economico-social.

După cum se știe, concepția revoluționară, potrivit căreia orînduirile sociale se deosebesc nu prin ceea ce produc, ci prin modul în care produc, vizează atât latura materială a producției, cât și natura raporturilor dintre agenții economici ai societății. Este de netăgăduit că subestimarea oricărui din aceste două aspecte conduce la simplificări voluntariste privind rolul mijloacelor de producție ori la manifestări de reformism în teoria și practica social-politică. Anii de construcție socialistă au spulberat multe deformări de acest gen imprimate economiei politice marxiste, respectiv reprezentările idilice asupra unei opere atât de complexe, evidențiind necesitatea imperioasă de a se discerne în mod adecvat mecanismele progresului social-economic contemporan, inclusiv resorturile dezvoltării capitalismului, și de a se adapta astfel, potrivit cerințelor vremii, coordonatele făuririi noii societăți. Dincolo de valoarea sa politică intrinsecă, o asemenea antiteză este de natură să confirme indivizibilitatea progresului istoric și să repună viguros în atenție, prin prisma recentelor evoluții din sfera economicului, tendința obiectivă spre eliminarea antagonismelor dintre forțele și relațiile de producție.

O privire sintetizatoare asupra dinamicii capitalismului relevă că aceasta a fost și este, pe un anume plan, rezultatul inovației tehnologice. Direcțio-

nind substanțialul potențial de acumulare, care rezultă și este totodată solicitat de acest tip de reproducție, și spre atenuarea presiunilor interne — izvorite din alterarea continuă a structurilor sociale și din conflictele de clasă — capitalismul s-a dovedit capabil să-și creeze, de-a lungul existenței sale, noi resurse de putere. Nu trebuie omis însă că astfel s-au creat și asimetriile în dezvoltarea economică a popoarelor, în cadrul cărora subdezvoltarea reprezintă nu atât un stadiu pe calea dezvoltării, ci o construcție structurală remanentă — evoluția țărilor respective fiind impusă de logica sistemului capitalist, fără a fi rezultatul unui proces de concepție proprie.²⁾ Tot dialecticii acestui mod de producție îi este impuțabil, de asemenea, impactul serios asupra ecosistemului: activitățile sale productive au generat și generează procese naturale ireversibile, care contribuie la creșterea entropiei universale, avînd în vedere faptul că — cel puțin la actualul nivel al forțelor de producție — manipularea cererii în goana după profit este însoțită, frecvent, de consumuri neraționale și risipă.

Tema dezvoltării se pune deci astăzi pentru orînduirea socialistă în termenii concreți impuși de stadiul forțelor de producție. Înfăptuirea obiectivelor profund umaniste pe care și le-a propus socialismul este strict determinată de înscrierea adecvată a economiei în parametrii progresului, pentru că, după cum afirma și Lenin, „istoria nu o poți convinge cu discursuri“³⁾. Desigur, considerațiile pe această temă trebuie să țină seama de condițiile concrete de apariție și dezvoltare a socialismului. Succesele uriașe obținute de țărilor socialiste în opera de refacere economică postbelică, ca și în lichidarea înapoierii moștenite din perioada de dezvoltare pe calea capitalistă pledează convingător în favoarea virtuților de esență ale orînduirii socialiste. În fapt, aceste rezultate cumulează și cîștiguri certe pe planul definirii creatoare a conținutului problematicii dezvoltării în socialism. Sintetizarea experienței etapei de înfăptuire a revoluției socialiste a fost și este în măsură să imprime procesului de edificare a noii orînduirii o viziune dinamică și cuprinzătoare, ancorată în interconexiunea elementelor propriului sistem economic, respectiv în realitățile complexe și contradictorii ale lumii.

Faptul că făurirea socialismului are loc în condițiile istorice ale existenței imperialismului, cînd trebuie învinse, de asemenea, greutățile inerente realizării unei orînduirii sociale fără precedent, face mai complexă și dificilă sarcina făuririi orînduirii socialiste. Potențialul suplimentar pe care îl asigură socialismului abordarea științifică a realităților este întregit de datele obiective ale stadiului actual de evoluție a civilizației umane, care pune la îndemîna acestei orînduirii cuceririle celei mai fertile revoluții tehnico-științifice din istorie. La acest punct de

răscruce al civilizației, unde capitalismul își dovedește diminuate resursele de depășire a contradicțiilor interne, socialismul dispune de capacitatea de a-și promova propriul tip de dezvoltare economică, susținută și de realizarea prosperității sociale. O astfel de viziune e cu atât mai realistă cu cît se ține seama de probabilitatea crescîndă ca opțiunea pentru socialism să se materializeze în noi și noi țări, inclusiv acolo unde forțele productive au atins un înalt grad de maturizare în contrast cu caracterul perimat al raporturilor sociale.

Problematica dezvoltării în socialism, cu deosebire raportată la experiența României, a fost adeseori analizată în documentele noastre de partid, inspirate de gîndirea creatoare, originală și profund științifică, a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În acest cadru se poate arăta că conținutul acestui tip propriu de dezvoltare trebuie să combine în mod coerent parametrii obiectivi ai progresului economic cu comandamentele echității și armoniei structurilor sociale. În acest context, este exclusă, evident, orice considerație asupra unor „modele“ unice de dezvoltare, întrucît — așa cum a dovedit deja practica — strategiile naționale trebuie să se axeze pe datele concrete ale potențialului economic, mărimii, specificului și intereselor fiecărei națiuni, care definesc și traiectoriile articulării în diviziunea internațională a muncii.

Pentru alimentarea procesului de reproducție largite, așa cum s-a subliniat adeseori și o demonstrează însăși experiența mondială, acumulările se cer constituite în ritm susținut și la valoare ridicată. Fiind, în mod firesc, fundamental diferit ca metodă în comparație cu mijloacele acumulării capitaliste, izvorul resurselor pentru reproducție, este, cu preponderență, de ordin intern. Etapa nouă de dezvoltare la care se raportează implică inerent și forme distincte de prelevare a plusprodusului, față de politicile în materie utilizate în zorii socialismului, mai ales datorită cerinței de a stimula dezvoltarea echilibrată a tuturor sferelor producției materiale într-o societate mai omogenă, unde interesele de clasă nu mai sînt divergente. Dilema inerentă între necesitatea ritmurilor înalte de acumulare, cu consecințele politice și sociale aferente, și imperativul susținerii reproducției, la costuri cît mai mici pe aceste tărîmuri, se poate reglementa satisfăcător făcînd apel la

¹⁾ John Kenneth Galbraith — Nicole Salingier „Tout savoir — ou presque — sur l'économie“, Editions du Seuil, Paris, 1978, p. 185.

²⁾ Celso Furtado „A global view of the development process“ in „Different Theories and Practices of Development“, UNESCO, Paris, 1982, p. 76—77

³⁾ V.I. Lenin Opera complete vol. 36 Ed. politică, București, 1965, p. 128

pirghiile cointeresării oamenilor muncii, în calitatea lor concomitentă de proprietari, producători și beneficiari ai producției și serviciilor. Socialismul, ca sistem, poate astfel concilia cerințele dinamismului economic cu ideologia progresului social.

În măsura în care, la actualul stadiu al evoluției civilizației, progresul nu mai poate fi disjunct de inovația tehnologică, este evident că socialismul, ca orînduire nouă, superioară, dispune de potențialități distincte pentru punerea în valoare a acestei noi forțe de producție. Întrucît creativitatea nu este apanajul nimănui, ci este la îndemîna oricărei națiuni, iar știința și tehnologia nu au culoare ideologică, aplicațiile lor pot foarte bine să servească reproducției unor structuri sociale neantagoniste. În capitalism, tehnologia și aplicațiile sale sînt direcționate spre înăbușirea tensiunilor sociale, dar fundamentele acestui mod de producție, axate pe profit nu permit realizarea acestui obiectiv. Socialismul are cu ce să înlocuiască acest element de incitare și de promovare susținută a progresului tehnic, fiind, totodată, în mod obiectiv mai bine adaptat pe planul raporturilor de producție pentru a face față transformărilor profunde prefigurare de noile izbinzi tehnico-științifice: dezvoltarea caracterului social al muncii poate asigura, combinînd experiența istorică cu căutările creatoare, stimulențele economice absolut necesare care să completeze acțiunea factorului ideologic, conștient. Posibilitatea desfășurării fără sincopa a reproducției lărgite este intrinsec legată și de considerarea adecvată a problemei cererii în socialism, căreia progresul tehnologic îi servește ca sursă și ca rezultat. Realizarea produsului social va fi astfel condiționată în mod decisiv de cererea solvabilă — productivă și neproductivă — in-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, Expunere la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1-2 Iunie 1982, E.I. politică, București 1982 p. 59-60.

ternă, respectiv de competitivitatea produselor pe piața externă.

Caracterul conștient și reglementat al activităților economice în socialism constituie premisa fundamentală pentru menținerea echilibrului mediului înconjurător. Practica de pînă acum a dovedit deja că este posibilă evitarea risipei și a exploatării neraționale, care ține de logica eficienței valorificării în capitalism, ca și abandonarea unora din tehnologiile agresive față de om și mediu. Viitoarele strategii naționale de dezvoltare vor trebui să țină în mod obiectiv seama de cerința conservării și îmbunătățirii mediului, corelată cu stringența utilizării raționale a resurselor de materii prime și energetice. Este de reținut, în acest context, faptul că pe anumite trepte ale progresului tehnic devine tot mai mult posibilă — și necesară — trecerea de la organizarea „liniară” a producției spre tipuri „ciclice”, „circulare” ale acesteia, fără reziduuri și poluare, asemănătoare modelelor din natură.

Ca operă a maselor, care se construiește cu poporul și pentru popor, socialismul a înscris echitatea socială pe același plan de prioritate ca și propulsarea forțelor de producție pe pisurile cele mai înalte ale cunoașterii umane și dezvoltării. Echitatea fiind în raport direct cu poziția celor ce muncesc față de forțele de producție, se înțelege că determinarea sa este biunivocă: fiecare membru al societății este chemat să-și pună întreaga capacitate de muncă și cunoaștere în slujba progresului economico-social național, iar societatea trebuie să-i asigure condițiile necesare pentru dezvoltarea fizică și intelectuală, pentru satisfacerea necesităților personale. Întrucît dezvoltarea caracterului social al muncii face inoperant mobilul activității economice din capitalism (satisfacerea intereselor personale prin mecanismul concurențial al pieței), modalitățile concrete de participare a oamenilor muncii la conducerea, pe diverse trepte, a tuturor sectoarelor de activitate trebuie să preia acest rol

și în exercitarea lui să se înregistreze neconținute perfecționări. Afirmarea tot mai deplină a democrației economice și politice trebuie realizată în strînsă corelare cu îmbunătățirea activității organelor de stat și eliminarea deformatărilor birocratice din practica lor. În măsura în care procesul dezvoltării este și în socialism legat de structura socială, configurația concretă a forțelor politice de organizare și conducere a acestei opere conștiente a maselor constituie o problemă cu soluții specifice tradițiilor și condițiilor din fiecare țară.

Finalitatea ultimă a societății socialiste fiind bunăstarea și prosperitatea poporului, realizarea unei noi calități a vieții și puternica ridicare a gradului de civilizație vor fi un rezultat firesc al acțiunii cumulate a parametrilor menționați mai sus. Într-o accepțiune socialistă prosperitatea nu presupune o societate egalitară și nici asimilarea noțiunii exclusiv cu consumul. Prin prisma amplelor prefaceri economice și sociale care le presupune, prosperitatea în socialism postulează în primul rînd un sistem de valori proprii, imbinînd aspirațiile individuale de bunăstare și împlinire a personalității cu idealurile umaniste de progres, conlucrare echitabilă și pașnică.

Oportunitatea aprofundării preocupărilor pentru descifrarea multiplelor aspecte pe care le impune atenției noua etapă de dezvoltare a societății noastre socialiste este dată de necesitatea analizei temeinice a realităților și extragerii concluziilor adecvate, teoretice și practice, pentru activitatea viitoare. Așa cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, aceasta va înarma partidul și poporul cu o perspectivă clară, va contribui la „îmbogățirea tezaurului comun al teoriei și practicii revoluționare, la respingerea propagandei îndreptate împotriva socialismului și comunismului, la creșterea prestigiului socialismului și comunismului în lume”⁴⁾

Marian CHIRILĂ

LEGITĂȚILE DEZVOLTĂRII PROPRIETĂȚII SOCIALISTE

(Urmare din pag. 18)

în măsura în care pe seama prelucrării elementelor materiale refofosibile se recuperează cheltuielile sociale pentru recircularea lor și se obține și un venit net suplimentar. În asemenea condiții, valorificarea superioară a resurselor refofosibile este și legată a dezvoltării proprietății socialiste. Oricum însă, capacitățile de producție de care dispune țara noastră în sectoarele industriei de prelucrare a țiteiului, metalurgiei și construcțiilor de mașini grele, în condițiile unor resurse reduse de țitei, minereu de fier și o serie de minerale neferoase, menține problema importului de astfel de obiecte ale muncii și în deceniul actual, și reprezintă una din restricțiile principale ale dezvoltării proprietății socialiste din țara noastră. Atenuarea intensității acesteia va avea loc însă pe măsura înlăturării obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului cu privire la dezvoltarea prioritara a sectoarelor de prelucrare superioară a acestor materii prime și modernizarea capacităților de prelucrare primară existente. Totodată, dezvoltarea cooperării pe linie de producție cu țările deținătoare de astfel de resurse naturale, sub forma executării de către țara noastră a diverselor obiective economice și sociale în schimbul cantităților corespunzătoare

de materii prime de bază va contribui la acoperirea unei părți din necesarul aprovizionării tehnico-materiale a producției naționale, condiție esențială a dezvoltării proprietății socialiste. Pentru celelalte sectoare industriale, cum sînt industria ușoară, alimentară, de prelucrare a lemnului, procesul esențial care contribuie la dezvoltarea proprietății socialiste este valorificarea superioară, integrală a resurselor naționale proprii de materii prime, în prezent existînd însemnate rezerve.

Specificitatea dezvoltării proprietății socialiste din țara noastră în funcție de rolul obiectelor muncii este reflectat pregnant de acțiunea socială organizată pentru **exploatarea și folosirea rațională** a rezervelor naționale. Din acest punct de vedere este deosebit de expresivă politica științifică a partidului nostru de asigurare a resurselor de materii prime de bază nu numai în funcție de necesitățile prezente, dar și prin prisma dimensiunilor acestora într-o perspectivă cit mai îndepărtată. În acest sens, măsurile inițiate cu privire la creșterea producției de țitei pe calea ridicării gradului de recuperare a vechilor sonde, limitarea exploatării gazului metan și folosirea acestuia îndeosebi pentru producția de valori de întreținere cu înalt grad de valorificare, condiționarea extinderii exploatării fondului fosil în raport de perspectivele regenerării sale, și altele, sînt procese esențiale ale menținerii și creșterii rezervelor naționale necesare dezvoltării neîntrerupte a proprietății socialiste din țara noastră.

În încheierea analizei privind legitățile proprietății socialiste, privind funcționarea mijloacelor de producție se impune mențiunea că realizarea lor depinde direct de perfecționarea relațiilor sociale, pe fondul cunoașterii și folosirii legilor economice obiective. Dar despre acestea într-un studiu viitor.

Statutul epistemologic al studiilor asupra viitorului

ESTE un fapt, ansamblul de ipoteze, analize, judecăți de valoare conturat sub denumirea generică de „probleme globale” sau „viziuni holistice” a dobândit o identitate bine precizată. Ar putea fi oare ignorate, din optica unei conștiințe care scrutează cu luciditate timpul în care trăiește, efectele profund perturbatoare ale crizei energetice și de materii prime, ale dezechilibrelor ecologice? Pot fi oare nesocotite sau judecate într-un sistem conceptual inadecvat — din aceeași perspectivă raționalistă și umanistă — implicațiile subdezvoltării? ale malnutriției? ale cursei înarmărilor? Desigur, răspunsul nu poate fi decît negativ, iar dacă pentru cei care sînt preocupați de cercetarea viitorului veridicitatea unora dintre concluziile formulate sînt puse uneori sub semnul îndoielii aceasta se poate explica și prin caracterul incipient, embrionar al acestui nou tip de investigații științifice.

Nu ne propunem să adîncim analiza validității aparatului metodologic utilizat, rigurozitatea demersului logic al cercetărilor sau coerența și flexibilitatea cadrului teoretic elaborat mărginindu-ne la a remarca faptul că cercetătorii din sfera studiilor asupra viitorului procedează fie la extrapolarea unor tendințe trecute sau prezente, la elaborarea de scenarii, la imaginarea unor modele matematice complexe. Aria problematică la care ne referim vizează cu deosebire implicații în plan epistemologic, al instrumentelor cu care știința își propune să cunoască realitatea. Pentru că, dacă realitatea și însemnătatea problemelor globale nu mai este necesar a fi dovedite, un loc prioritar revine modului în care surprindem această realitate, felului în care formulăm întrebările și căutăm răspunsurile. Din această optică apreciem că viziunile globale constituie o veritabilă provocare epistemologică pentru științele sociale deja constituite. Să încercăm o expunere mai sistematică a argumentelor.

Viziunea globală operează cu generalul. Fenomenele pe care le revendică a se integra obiectivului său de studiu cunosc dimensiuni planetare. Mondo-economicul reprezintă cadrul de referință curent, deliberat acceptat. Creșterea demografică prezintă interes în măsura în care implică destinul întregii omeniri, criza energetică și de materii prime are acest statut în măsura în care insuficiența resurselor se repercutează, într-un fel sau altul, asupra tuturor statelor; problemele ecologice sînt circumscrise analizelor holistice în măsura în care unele posibile dezechilibre vor afecta biosfera. Dar este oare această operare cu generalul un apanaj exclusiv al abordărilor de factură globală? Sau, într-o altă formulare, cu ce fel de general se operează?

O privire, fie și sumară, asupra sistemului științelor în general, dar mai cu seamă al științelor sociale, prilejuiește contactul cu un ansamblu relativ încheșat de cunoștințe în care elementul cel mai important al dialecticii cunoașterii îl reprezintă integrarea rațională a concretului, a faptului individual într-un sistem de noțiuni cu caracter general, structurat și explicativ. Pot fi decelate, din această perspectivă, mai multe moduri de interpretare a particularului. Într-o primă ipostază ni se relevă mecanismul propriu fiecărei științe ce studiază lumea naturală sau universul social. Însăși logica cunoașterii științifice presupune existența unui aparat conceptual specific, prin

care faptele concrete, circumscrise unei anumite sfere a realității, să poată fi analizate, clasificate, integrate într-un sistem explicativ coerent. Cu alte cuvinte, orice disciplină științifică, oricît de specializat ar fi domeniul său de cercetare, își propune să opereze cu noțiuni generale.

Sînt prezente, fie în clasificările unor epistemologi contemporani, fie prin înseși ariile de investigare pe care și le revendică și unele ierarhizări ale științelor sociale ca atare în funcție de criteriul generalității. O asemenea clasificare, ce se calchiază întrucîtva pe raportul dintre disciplinele de ramură și disciplinele ce aspiră spre un statut de teoretician al domeniului — cum ar fi, de pildă, raportul dintre economia politică și disciplinele economice concrete, dintre sociologia generală și sociologiile de ramură etc. — sugerează și o altă posibilitate de operare cu generalul. Astfel, din perspectiva unei ipotetice ierarhizări a științelor în funcție de criteriul generalității obiectului de cercetare, poate fi identificată o trecere graduală de la discipline strict specializate la sfere de cercetare care cuprind ansambluri largi, în eșalonul lor superior situîndu-se economia politică, sociologia, filozofia. Se încadrează oare studiile asupra viitorului, așa cum au fost ele realizate și concepute pînă în prezent, în vreuna din aceste categorii? Reprezintă oare acest gen de investigație o modalitate sui generis prin care se încearcă o mai bună cunoaștere a realității sociale?

Reflectînd asupra modului în care au fost formulate întrebările și exprimate concluziile se remarcă faptul că instrumentalul euristic al studiilor globale operează cu un general „individualizat”. Variabilele alese ca parametri ai cercetărilor au, din punct de vedere al procesului de cunoaștere, același nivel limitat de abstracție cum ar fi, într-o cercetare economică de întreprindere, numărul de ore prestat de un muncitor sau cuantumul fondurilor fixe existente. Astfel, variabila demografică sau indicatorul „resurse mondiale de materii prime” sînt utilizați ca bază de calcul simplă (prin extrapolare, prin corelare cu alți indicatori) și nu reprezintă un elaborat teoretic apt să dobîndească statut de „general” (deci cu o arie de cuprindere maximă) prin agregare sau prin reconstrucție conceptuală. Poate tocmai din această cauză unele critici formulate la adresa acestui gen de studii invocă argumente valide, judicioase. Poate tocmai această absență (dacă nu chiar ignorare) a mecanismelor construcției științifice au infirmat anumite previziuni avansate de autori cunoscuți în domeniul studiilor globale. Căci nu faptul că primul raport către Clubul de la Roma — pentru a ne referi la un exemplu notoriu — nu ar fi anunțat iminența crizei energetice ni se pare un punct criticabil. Deosebit de relevant este, că, din momentul conștientizării șocului petrolier și a crizei de materii prime de către comunitatea mondială și pînă la găsirea și concretizarea unui răspuns eficient a trecut o perioadă îndelungată de timp, perioadă care a fost necesară tocmai pentru a găsi acele mecanisme economice și sociale apte să concretizeze aceste deziderate ale progresului omenirii. Iată și un alt exemplu: prin afirmarea cerinței de a situa omul în centrul strategiei de dezvoltare nu poate să fie ignorată și existența unui anume cerc vicios. Economocentrismul — după cum o relevă și sintagma utilizată — a constituit o denaturare, hiperdimensionarea criteriilor economice comparativ cu cele sociale în procesul creșterii (economia reprezintă unul dintre subsistemele societății globale) precum și o inversare a raporturilor dintre științele care studiază domeniile respective. Tocmai de aceea, sesizarea cerinței de a alcătui o nouă ierarhie în logica obiectivelor dezvoltării — corectă în sine — nu reprezintă decît recunoașterea unor insuficiențe conceptuale, iar pe tărîmul cunoașterii progrese relativ limitate.

Dacă în ceea ce privește unele probleme de construcție teoretică și conceptuală se poate anticipa drept necesară apropierea acestor studii de factură globală de cunoștințele acumulate în timp și de arsenalul noțional al științelor sociale, nu poate fi contestată originalitatea viziunii pe care o propun cercetările asupra viitorului disciplinelor științifice deja constituite. Poate aceasta reprezintă un fapt cu adevărat remarcabil, o viziune nouă asupra condiției lumii în care trăim. Filozoful român Lucian Blaga, meditănd la modul în care știința se apropie de obiectul cunoașterii identifică un cîmp epistemologic căruia el îi spunea „zare a cunoașterii”. Ce semnifică acest concept? — anume că fiecare știință se raportează în mod diferit, în funcție de specificul său, la lumea inconștientă. Este pus în lumină, prin această constatare, un adevăr pe care nici o investigație asupra dialecticii cunoașterii științifice nu îl poate ignora: faptul că realitatea obiectivă, universul natural și social reprezintă un tot unitar în timp ce disciplinele științifice se raportează la această entitate complexă în mod fragmentat.

Ce valoare gnoseologică dobîndește această idee poate fi

Cristian POPESCU

(Continuare în pag. 24)

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

PRIVITĂ în perspectivă istorică, semnificația reală a teoriei dezechilibrelor constă, după aprecierea lui A. Barrère, în „a respinge «revoluția» keynesistă, utilizând în același timp, unele din contribuțiile ei pentru a reinnoi teoria neoclasică; ceea ce a fost dezvoltat sub forma: încercare de integrare în teoria tradițională a unor elemente din suprastructura analitică keynesistă, dar respingerea problematicei acesteia, a premiselor ei (ipotezelor ei de bază — n. ns.) și a infrastructurii ei analitice”.¹²⁾

Această atitudine contradictorie a promotorilor burghezi contemporani ai teoriei dezechilibrelor din economia capitalistă poate să pară paradoxală la prima vedere. De fapt, ea nu este nici nouă, nici de neînțeles. Ea exprimă afinități și reticente explicabile pentru gânditorii burghezi care încearcă să împacă două lucruri greu de împăcat și anume: dorința subiectivă a burgheziei de a perpetua existența capitalismului, în ciuda limitelor lui istorice, și realitatea obiectivă a dezechilibrelor din cadrul economiei capitaliste. Această realitate directă a dezechilibrelor constituie o expresie acută a acestor limite, însoțită de tentative subiective și de măsuri practice care să atenueze sau cel puțin să amâne consecințele lor tot mai greu de suportat — nu numai de burghezia neliniștită pentru poziția ei privilegiată, ci mai ales de opinia publică mondială progresistă și, în special, de clasa muncitoare, preocupate, pe bună dreptate, de destinul omenirii și de amenințările pe care le aduc acestuia dezechilibrele generate de esența capitalismului.

Autoritatea lui J.M. Keynes în lumea burgheză în legătură cu apărarea intereselor de durată ale capitalismului este prea mare pentru a putea fi total ignorată. Din această cauză promotorii contemporani ai teoriei dezechilibrelor s-au denumit și ei neokeynesiști. În același timp, critica adusă de J. M. Keynes teoriei economice burgheze tradiționale („revoluția keynesistă”) li se pare acestora prea aspră, în măsura în care și „neoclasicii” și keynesiștii doreau, în fond, perpetuarea capitalismului. La acestea se adaugă reticentele crescânde ale majorității economiștilor burghezi contemporani

DEZECHILIBRELE ECONOMIEI CAPITALISTE ȘI INSTRUMENTARUL PENTRU INVESTIGAREA LOR (III)

față de intervenția statului burghez în economie, mai ales cînd este vorba de măsuri cu caracter social, care ar putea ușura, fie și în parte, situația maselor populare, măsuri pe care le au în vedere unii keynesiști cu vederi mai liberale.

Promotorii teoriei dezechilibrelor resping „revoluția keynesistă”, ruptura (fie și relativă) dintre teoria economică „neoclasică” și cea keynesistă, propunînd reinnoirea la teoria economică „neoclasică” („contrarevoluția keynesistă”). Mai precis, ei propun corectarea (revizuirea) teoriei economice „neoclasică” cu ajutorul unor elemente keynesiste, în speranța unei duble renovări și fortificări: atât a economiei politice burgheze, prin sudarea celor două tipuri de teorii burgheze, cât și a economiei capitaliste, prin mai buna dozare a raportului dintre libera inițiativă și intervenția statului burghez în economie, acordînd prioritate celei dintîi. Pe plan teoretic, încercarea stă, în mod evident, sub semnul eclecticismului, în avântul teoriei burgheze tradiționale, preocupată de justificarea caracterului prețns etern al economiei capitaliste și de apărarea intereselor celor mai conservatoare pături din sinul marii burghezii. Pe planul politicii economice, încercările de acest fel stau sub semnul luptei dintre dirijism și neoliberalism, a luptei dintre partizanii intervenției statului burghez în economie și apologeții liberei inițiative și ai pieței concurențiale, în funcție de raportul de forțe dintre grupările marii burghezii monopoliste, respectiv dintre partidele

burgheze din țările capitaliste dezvoltate, interesate, unele în măsuri monopolist-statale, altele într-o mai mare libertate de acțiune a marilor corporații naționale și transnaționale.

Istoria modernă și contemporană a arătat însă că nici eclecticismul nu este o dovadă de rigoare științifică și de tărie teoretică, după cum nici alternanța politicilor economice dirijistă și neoliberală nu rezolvă — în mod durabil și constructiv — contradicțiile și dezechilibrele din economia capitalistă. Aceasta înseamnă că pentru explicarea temeinică și pentru înlăturarea efectivă a dezechilibrelor din economia capitalistă contemporană sînt necesare, în realitate, atît o metodologie mult mai riguroasă de abordare a acestora, comparativ cu metodologia burgheză tradițională și convențională („neoclasică”, keynesistă, neokeynesistă, postkeynesistă, ori pseudokeynesistă), cît și o politică economică incomparabil mai radicală în soluționarea acestor dezechilibre, comparativ cu politicile care au alternat pînă acum, contribuind la amplificarea continuă a dezechilibrelor.

Unele fisuri metodologice ale acestor încercări eclecticice de „împăcare” sau cel puțin de „amestec util” dintre cele două doctrine economice burgheze menționate mai sus au fost observate și semnalate și de către A. Barrère atunci cînd arată că promotorii teoriei dezechilibrelor au preluat din keynesism aspecte formale, de suprafață, pe care le denumește „suprastructura analitică” a lui J.M. Keynes, respectiv problematică, ipotezele și categoriile globale cu care opera acesta. „Ceea ce teoria dezechilibrelor a împrumutat de la J.M. Keynes nu ține decît de accesoriu — scrie A. Barrère —, în timp ce reinnoirea unei opere presupune o mai bună adaptare a inspirației fundamentale a acesteia la evoluția faptelor și la progresul științei. În acest spirit, încercarea (teoriei dezechilibrelor — n. ns.) apare mai degrabă ca un eseu de renovare neoclasică, a cărei inspirație este mai puțin nouă și mai mult retrokeynesistă”¹³⁾. Dezvăluind nepatrivirea dintre denumirea noului curent („neokeynesist”) și conținutul lui („contrarevoluție” keynesistă), respectiv revenirea la elementele esențiale din teoria „neoclasică”, A. Barrère scrie că

FISE

Conf. univ. dr.
VICTOR
DUCULESCUCONTINUITATE
ȘI
DISCONTINUITATE
ÎN
DREPTUL
INTERNATIONAL

● Instaurarea unei noi ordini internaționale, deziderat arzător al națiunilor, implică — alături

de soluționarea a numeroase probleme economice, politice, sociale — și crearea unui cadru juridic adecvat. Practica internațională a pus în evidență numeroasele și, adesea, extrem de nuanțatele probleme de drept internațional ce se cer rezolvate în acest context. Comentarea unei astfel de problematici constituie subiectul recentei lucrări semnate de Victor Duculescu „Continuitate și discontinuitate în dreptul internațional” tipărită la EDITURA ACADEMIEI. Autorul propune o dezbatere asupra conceptului de „instituție a succesiunii statelor în dreptul internațional”. Este, într-o exprimare mai largă accesibilă, o analiză a evoluției rolului națiunii și a statului în epoca noastră, privite cu precădere din optică juridică. Invocînd numeroase argumente de ordin istoric, bogate surse bibliografice, au-

torul demonstrează viabilitatea națiunii, a unității statale ca realități bine precizate ale istoriei contemporane, demonstrînd justetea concepției românești care promovează respectarea dreptului fiecărei națiuni ca o condiție esențială a fătării unei ordini mondiale echitabile.

Apa — resursă epuizabilă

● Irigațiile reprezintă unul dintre cei mai însemnați factori intensivi de sporire a producției agricole. A judeca eficiența acestora numai raportat la volumul producției obținute pe suprafața cultivată nu mai poate constitui unicul criteriu în condițiile actuale, opinează G. Markov în articolul Efectivno izpolzovane na vodata v polivnoto zemelie (Folosirea eficientă a apei în culturile irigate). Ca urmare a creșterii prețurilor la energie, a

aparitiei unor probleme ecologice, eficiența irigațiilor trebuie să fie măsurată, după opinia lui G.M., atît la nivelul costurilor de producție cît și al costurilor sociale pe termen lung. În strategia optimizării folosirii sistemelor de irigații un element important îl reprezintă însăși resursa naturală implicată: apa, care nu mai trebuie considerată drept o resursă ineputabilă. Apare necesar să se determine un preț al apei, care să fie inclus în costul de producție al produselor agricole. Această calculatie de preț ar include, alături de costurile implicate de captarea și transportul apei la diferite distanțe, și cheltuielile ocazionale de regenerarea unor terenuri agricole, de investițiile necesare menținerii echilibrelor ecologice specifice unor microzone geografice, etc.

ESTE UN FAPT ce ține de evidență că în lumina obiectivelor de dezvoltare stabilite pentru acest cincinal, orice cale, orice metoda capabilă să conducă la diminuarea costurilor de producție — și cu deosebire a consumurilor materiale și energetice — la sporirea competitivității produselor trebuie să-și găsească o aplicare operativă și pe un plan cât mai larg în economia națională. Unor atari exigențe se subsumează și analiza valorii, procedeu de mare eficiență, atestat în practica internațională ca și în unități economice din țara noastră. Și totuși, la mai bine de un deceniu de la inițierea primelor aplicații, în cadrul unor întreprinderi românești, după aproape patru ani de la elaborarea unui act normativ ce stipula aplicarea sa, aria de utilizare a metodei analizei valorii poate fi socotită relativ modestă.

Prin lucrarea „Elemente de analiza valorii”, publicată la Editura Academiei R.S.R.*) inginerii Paul Petrescu și Teodor Gherasim nu își propun să facă o analiză a obstacolelor ce apar încă în utilizarea, la nivelul activității de concepție, a analizei valorii. Dar, de bună seamă, o astfel de preocupare există chiar dacă are un caracter implicit. A realiza expunerea sistematică a principiilor și metodelor reunite sub denumirea generică „analiza valorii”, a evidențierea rezultatelor pozitive, multe spectaculoase, obținute de colective din țară care folosesc această metodă — așa cum procedează autorii — înseamnă a urmări nu numai scopuri strict informative, didactice, dar a contribui cu argumente puternice la sensibilizarea cadrelor din economie față de o modalitate verificată de sporire a eficienței economice.

Potrivit conceptului dat de autori analizei valorii, aceasta

* P. Petrescu, T. Gherasim, Elemente de analiza valorii, Ed. Academiei R.S.R., 1981.

constituie o disciplină de investigație a procesului asimilării de produse noi sau de modernizare a celor existente. Strategia analizei valorii pornește de la corecta identificare și clasificare a funcțiilor unui anumit produs în scopul evidențierii valorii de întrebuințare a acestuia, a felului în care produsul res-

de de stimulare a creativității, de elaborare a unor soluții constructive care asigură produsele proiectate un grad sporit de funcționalitate, sint mai economice. Se urmărește astfel precizarea elementelor unui ghid practic care să permită factorilor din întreprindere să realizeze produse cu o valoare

nejustificate și în realizarea produselor într-o viziune echilibrată — tehnică și economică, — printr-o acțiune efectivă în direcția optimizării raportului calitate/cost. Combinarea soluțiilor care să fie simultan favorabile funcțiilor produsului și costurilor lui este chiar scopul analizei valorii.

Principiul metodologic al analizei valorii, conturat și argumentat cu competență de către autori în paginile cărții, poate fi exprimat sintetic astfel: cantitatea de muncă consumată pentru materializarea funcției trebuie să corespundă cu ponderea funcției respective în valoarea de întrebuințare. Tocmai de aceea, soluțiile constructive noi pe care le sugerează analiza valorii sint atele decit cele cunoscute, încorporează numeroase elemente originale. Identificarea raportului dintre costuri și valoarea de întrebuințare prin definirea la rindul lor în funcție de necesitățile sociale pe care trebuie să le satisfacă produsul respectiv, permite proiectarea sau reproiectarea produsului în condiții mai economice, prin adoptarea soluției optime, printr-o gândire novatoare și promptă în acțiune.

Se cere a fi subliniat și faptul că, dacă în prima parte a volumului autorii optează pentru o expunere sistematică, actualizată a fundamentului teoretic și a instrumentarului analizei valorii, în cea de a doua parte, axată pe aspecte aplicative, sint relevate o serie de modalități concrete prin care se poate realiza analiza valorii, fapt care sporește considerabil valențele practice ale cărții. Adresându-se unui larg cerc de cititori, deopotrivă conducători de unități economice, proiectanți, practicieni, volumul reprezintă o pledoarie pentru promovarea noului în economie, pentru extinderea rapidă a metodelor avansate, de înaltă eficiență, în sfera concepției și proiectării produselor.

Marcel VOICA

ANALIZA VALORII: CONCEPT ȘI EXIGENȚE

pectiv răspunde nevoilor beneficiarilor, valoare de întrebuințare care, ulterior, este raportată la costurile de producție. Punind în evidență faptul că o parte însemnată a costurilor de producție (uneori chiar 50% din total), contribuie în mică măsură sau deloc la asigurarea valorii de întrebuințare, încercând, deci inutil cheltuielile cu realizarea produselor, analiza valorii indică în mod concret unde și cum se poate acționa pentru reducerea unor astfel de cheltuieli prin cuantificarea funcțiilor produsului, ierarhizarea lor ca importanță și eliminarea costurilor nejustificate.

Având în vedere caracterul său de disciplină de graniță, autorii pun accentul în paginile cărții pe latura ei practică, încorporând în structura analizei valorii tehnicile specifice unor noi metode de raționalizare a proceselor productive: instrumentarul valoros al teoriei deciziei; cele mai avansate meto-

maximă de întrebuințare, cu caracteristici tehnice și de calitate înalte, caracterizate prin parametrii de exploatare, confort, siguranță în folosire etc.

Autorii subliniază, pe bună dreptate, încă de la începutul lucrării, că sfera principală de acțiune a analizei valorii o reprezintă procesul de proiectare. Se pornește de la realitatea că două treimi din cheltuielile de fabricație se determină în însăși faza de proiectare, iar analiza valorii, prin faptul că acționează în această etapă de realizare a produsului nou, devine în mina specialiștilor un instrument indispensabil, cu valențe practice deosebite, în direcția reducerii consumurilor materiale și energetice. Cît privește cerința aplicării analizei valorii în mod generalizat, aceasta pornește tocmai de la posibilitățile pe care metoda amintită le oferă specialiștilor din orice domeniu economic în evidențierea costurilor inutile,

Statutul epistemologic al studiilor asupra viitorului

(Urmare din pag. 21)

ușor evidențiat dacă ținem seama de faptul că o anumită știință, mai ales dintre acelea care operează cu noțiuni de mai mare abstracțiune, propune și o viziune sui generis asupra lumii. Iată un exemplu posibil: factorul uman. Din perspectiva economică, factorul uman este considerat cu prioritate sub atributul său de forță de muncă, ca un factor de producție alături de resurse financiare, fonduri fixe etc. Cercetarea sociologică va porni, dimpotrivă, de la ipoteza existenței sociale ca realitate umană specifică integrând activitatea economică în dinamica foarte complexă a grupurilor umane în timp ce psihologia va privi ființa umană în sine, încercând să descifreze legile psihicului uman. În fapt, tendința spre interdisciplinari-tate în cercetarea științifică contemporană urmărește să înlăture tocmai această contradicție care s-a conturat în cimpul cunoașterii între realitatea unică și indestructibilă a obiectului cunoașterii și modul fragmentat, izolat de cunoaștere pe care îl oferă diversele științe. Tocmai pentru a se evita unele erori datorate

extinderii, dincolo de orizontul de cunoaștere legitimat, al viziunii specifice unei anumite științe sint orientate eforturile unor epistemologi contemporani în direcția unei mai raționale așezări a relațiilor dintre științe. Or, privind lucrurile în acest mod apare cu limpezime că studiile asupra viitorului oferă o nouă viziune asupra lumii. Ele sesizează interdependențe majore și avertizează asupra unor posibile pericole ce amenință dezvoltarea comunității mondiale. Din această perspectivă se poate aprecia că studiile globale reprezintă o identificare și o încercare de a răspunde problemelor actualei etape de dezvoltare a omenirii iar în plan epistemologic pot declanșa o autentică „tăietură epistemologică” după cum se exprima filozoful francez Gaston Bachelard, impunând o reorientare a opticii și o adecvare a instrumentelor pe care le utilizează cercetarea socială.

Aprofundarea cercetărilor în direcția sporirii calității științifice a studiilor asupra viitorului, deopotrivă cu lărgirea continuă a orizontului de cunoaștere al tuturor științelor sociale ar permite, în actuala conjunctură mondială, o creștere a contribuției științei la soluționarea complexelor probleme cu care sint confruntate statele lumii. S-ar asigura, astfel, în deplin acord cu principiile progresiste promovate de România socialistă pe arena internațională, un fundament mai trainic implicării active a oamenilor de știință în contemporaneitate, s-ar crea noi premise pentru afirmarea viguroasă a rațiunii și umanismului — atribute definitorii ale activității de cercetare științifică.

SPRE O REÎNTOARCERE LA AUR?

FAPTELE CARE AU REPUS ÎN DISCUȚIE în ultima vreme o eventuală reintegrare a aurului în sistemele monetare sînt următoarele: încă pe vremea Administrației Carter, Congresul S.U.A. a cerut Trezoreriei americane să constituie o comisie care să examineze posibilitățile ca aurul să recapete un rol în desfășurarea relațiilor monetare naționale și internaționale. În iunie 1981, președintele Ronald Reagan a stabilit componența acestei comisii, iar activitatea celor 17 membri numiți a început în septembrie anul trecut. Lucrările comisiei continuă, însă știrile despre problemele abordate și despre concluziile la care s-a ajuns pînă în prezent sînt parcimonioase. Avînd în vedere că mandatul comisiei constă textual în studierea rolului pe care aurul ar putea să-l aibă în viitor în relațiile economice internaționale¹⁾, se poate deduce că este studiată oportunitatea restabilirii unei acoperiri în aur și a unei convertibilități în aur a dolarului S.U.A., ca precursori ale unor schimbări fundamentale în sistemul monetar internațional²⁾.

Nu este greu de bănuț motivele care au determinat Congresul S.U.A. să ceară elaborarea unui atare studiu. Lumea, atît în S.U.A., cît și în alte țări occidentale, este profund nemulțumită de rezultatele diferitelor forme de conducere autoritară a treburilor monetare, adoptate în aceste țări. Niciodată în timp de pace nu au existat dezechilibre atît de mari pe acest plan ca în urma demonetizării aurului: inflație adeseori exorbitantă, lipsită de „vocația” afirmată pe timpuri de stimulare a economiei capitaliste, flotare continuă, uneori anarhică, a raporturilor valorice dintre monedele naționale, inclusiv dintre monedele de rezervă care, în principiu, trebuiau să constituie un exemplu de stabilitate, toate acestea cu repercusiuni negative profunde asupra relațiilor sociale și activității economice din țările respective. Este cert că dezechilibrele semnalate nu au fost determinate numai de eliminarea aurului din funcțiile monetare. Mulți comentatori sînt însă de părere că aurul a constituit un factor stabilizator important în relațiile monetare.

În condițiile dezechilibrelor din sfera financiar-monetară internațională care tind să se perpetueze, nu este de mirare că unii dintre oamenii politici și economiști din Occident se întrebă dacă nu cumva reintroducerea aurului în sistemele monetare, cu alte cuvinte revenirea la un mecanism de ajustare monetară automat și eficient, ar constitui o soluție — singura alternativă de altfel la nivelul actual al cunoștințelor teoretice și practice occidentale — la stările de lucruri din prezent.

Activitatea Comisiei aurului cîm S.U.A. constituie o dovadă a persistenței acestor preocupări, a îngrijorării care a cuprins nu numai cercurile de specialitate, ci și masele.

Problema care se pune este dacă aurul poate fi reintrodus cu succes în

sistemele monetare în condițiile actuale. Anticipînd asupra concluziilor Comisiei aurului, vom căuta să punctăm unele din argumentele pro și contra acestei reintroduceri.

■ Puțină istorie

AURUL a stat timp de milenii la baza sistemelor monetare interne, servind ca etalon (unitățile monetare naționale fiind definite printr-o cantitate de aur), ca mijloc de rezervă, de circulație și de plată, ca bani universali. Primele monezi de aur, potrivit celor relatate de Herodot, au fost bătute în Lidia sub Cresus (560—547 î.e.n.), iar apogeul aurului monetar s-a situat, după cercetările de specialitate, între anii 1900 și 1914 („epoca de aur a etalonului aur”). Aurul a ajuns să depășească sfera sistemelor monetare naționale și să se impună în cadrul relațiilor internaționale în 1944, atunci cînd acordul de la Bretton Woods a pus aurul, împreună cu dolarul S.U.A., la baza sistemului monetar internațional creat prin acest acord.

Relația dintre dolarul S.U.A. și aur data de mai multă vreme. În 1792, dolarul a fost definit printr-o cantitate de 1,504 g aur fin, fiind liber convertibil în această cantitate de metal. Valoarea legală în aur a dolarului, stabilită în 1792, a rămas valabilă timp de 141 ani, adică pînă în 1933, un record de longevitate. În 1934, prin „Gold Reserve Act”, președintele Roosevelt a procedat, în urma crizei economice mondiale, la o devalorizare drastică a dolarului cu 41% (conținutul legal devenind astfel 0,888671 g aur fin) și la o suprimare a convertibilității interne a acestei monede în aur.

Zece ani mai tîrziu, în 1944, profitînd de preeminența politică a S.U.A. față de celelalte state occidentale participante la Conferința de la Bretton Woods, de dependența economiei mondiale de economia S.U.A. („atunci cînd America strănută, Europa răcește și Japonia face o pneumonie”), precum și de inexistența altor mijloace de plată cu caracter internațional comparabile, S.U.A. au reușit să impună dolarul ca pivot al sistemului monetar internațional, singura monedă acoperită cu aur și convertibilă în acel moment în aur.

Dominația absolută a dolarului S.U.A. în lume s-a situat în timp între anii 1945 și 1960. Deceniul 60 a reprezentat însă o cotitură în situația internațională a dolarului, o serie de factori interni și externi ducînd la o instabilitate pronunțată a acestei monede. La 15 august 1971, recunoscînd oficial grava criză prin care trecea dolarul, S.U.A. au decis ruperea legăturii dintre dolar și aur, suprimarea convertibilității externe a dolarului în aur și în alte monede, trecerea dolarului la flotare, măsuri echivalente cu lichidarea de fapt, printr-un act unilateral, a sistemului monetar internațional din 1944. La 18 decembrie 1971, dolarul a fost devalorizat cu 7,89%,

conținutul teoretic de aur fiind redus de la 0,888671 la 0,818513 g aur fin, iar la 18 octombrie 1973, dolarul a fost din nou devalorizat cu 10%, conținutul de aur al monedei S.U.A. devenind 0,736662 g aur fin sau 1,20635 dolari egal 1 D.S.T. Anterior (în februarie 1965), obligația acoperirii cu 25% în aur a disponibilităților monetare din conturile băncilor americane care fac parte din Sistemul Rezervei Federale fusese abrogată.

Ruperea în 1971 a legăturii dintre dolar și aur, legătură consfințită pe plan juridic internațional prin statutul din 1944 al Fondului Monetar Internațional, a constituit veriga principală a lanțului de evenimente care au dus în final la „demonetizarea” legală a aurului prin statutul modificat al F.M.I. din 1978. În timp ce în statutul inițial al acestui organism aurul era considerat etalon, principal instrument de rezervă al sistemului monetar internațional, mijloc de plată între țările membre și F.M.I. pentru procurarea de valută, plata de dobînzii și comisioane etc., în statutul modificat aurul nu mai este acceptat, tacit, decît ca instrument de rezervă și, în această calitate, ca mijloc de achitare a datoriilor internaționale. În locul aurului se încearcă promovarea D.S.T. ca etalon, unitate de cont și de rezervă.

Într-un răstimp relativ scurt, comparativ cu istoria milenară a aurului monetar, rolul acestui metal s-a restrîns progresiv. Monetăriile nu mai bat monezi de aur; monezile de aur nu mai circulă pe piață; rezervele oficiale de aur, deși menținute, nu mai reprezintă o acoperire monetară, de vreme ce nu mai au nici o legătură cu banii în circulație; în tranzacțiile internaționale, aurul monetar apare foarte rar; foarte puține monede naționale mai sînt definite printr-o cantitate de aur. Toate acestea demonstrează că aurul a încetat de a mai fi considerat o marfă specială, cu preț oficial. El a devenit o marfă obișnuită, al cărei preț se stabilește pe piață, fiind supus fluctuației cererii și ofertei influențate de speculație.

„Demonetizarea” aurului a fost un proces în care mina S.U.A. a intervenit vizibil îndeosebi în ultimii ani. Eliminarea aurului din mecanismele monetare a apărut în documentele americane ale epocii drept „istoricește inevitabilă”, într-o vreme în care alte puteri occidentale nu erau deloc convinse de o asemenea inevitabilitate. Substratul acestei politici l-a constituit necesitatea salvagărdării situației internaționale a dolarului. În perioada în care dolarul a fost legat de aur, S.U.A. s-au străduit să acrediteze opinia că între aceste două valori nu există nici o diferență, că dolarul este „tot atît de bun ca aurul”, dacă nu chiar „mai bun”, căutînd să consolideze astfel hegemonia dolarului în lume. Deprecierea crescîndă a dolarului față de aur, exprimată prin creșterea prețului de piață al aurului, a constituit o infirmare a acestei poziții. Legătura dintre dolar și aur a devenit, dimpotrivă, un mijloc de măsurare a declinului valoric al monedei americane.

¹⁾ Joint Economic Committee (ed.): The Gold Standard, its History and Record Against Inflation, Washington D.C., 1981, p. 21 și u.

²⁾ W. Zippel: Restoring an International Gold Standard — A Viable Alternative?, în: Intereconomics, martie-aprilie 1982, p. 30

Conjunctura economiei occidentale

RELANSAREA SE MENȚINE SUB SEMNUL ÎNTREBĂRII

Domenii nevralgice :
investițiile și ocuparea forței de muncă

ÎN ȘIRUL DESTUL DE LUNG al studiilor care — în ultimii ani — tatonează „pulsul“ economiei țărilor capitaliste, încercând să discearnă semnele unei relansări stabile și de anvergură a acesteia, se înscrie și recent apăruta prognoză semestrială elaborată sub auspiciile O.C.D.E.* Deși autorii evită să folosească termenul de „criză“, preferându-l pe cel de „recesiune“ pentru caracterizarea evoluției recente a economiei occidentale și făcând referiri la necesitatea de a se depăși o serie de probleme structurale și legate de oferta pe piață (care s-au acumulat în mod lent, dar cu regularitate, în cursul deceniilor anterioare), tabloul schițat de ei se prezintă în culori destul de sugestive. Dacă în trecut insuficiența sulețe de adaptare a economiei naționale a țărilor capitaliste la modificarea unor factori de bază — interni și externi — nu constituia un lucru prea grav, — opinează autorii studiului — odată cu „șocul“ petrolier, cu manifestarea „crizei“ energetice și de materii prime, însoțită de ascuțirea concurenței pe piața mondială într-o serie de activități tradiționale, a devenit evident că degradarea continuă a situației economice, a competitivității economiilor (sau a unor ramuri componente) nu poate fi evitată decât prin eliminarea rigidității structurale, prin adaptarea consecventă la noile restricții.

Dacă în domeniul energetic acest lucru s-a realizat cu mai mult succes, apreciindu-se că între anii 1973 și 1981 țările membre ale O.C.D.E. au reușit să reducă consumul de energie, în medie pe o unitate de P.N.B., cu 16 la sută, iar cel de petrol — cu 26 la sută, în alte privințe evoluția a fost mult mai puțin satisfăcătoare, constatată valabilă îndeosebi pentru domeniul investițiilor și cel al ocupării forței de muncă.

Imperativul înlocuirii capitalului fix depășit și, concomitent, cerința menținerii gradului de ocupare a populației active (în creștere numerică) la nivelul atins înainte de anul 1974 reclamau — relevă experții O.C.D.E. — o intensificare a investițiilor productive. Or, în perioada 1974—1978 nivelul investițiilor productive n-a sporit în America de Nord, Europa occidentală și Japonia, iar după 1978 creșteri notabile ale acestora s-au înregistrat numai în cadrul economiei japoneze. Deși în ultimii ani obținerea unei rate mai înalte a formării capitalului a constituit una dintre preocupările de bază ale politicii economice promovate de guvernele țărilor capitaliste dezvoltate, fluxul investițiilor nu s-a redresat pînă în prezent într-o măsură suficientă pentru a asigura relansarea economiei.

Se apreciază că politica de reglementare a cererii pe piață, predominantă actualmente în țările capitaliste, nu este de natură să sporească încrederea investitorilor potențiali, iar persistența dobânzilor ridicate la credite inhibă — la rîndul ei — orice învioreare în domeniul investițiilor. La acestea se adaugă efectul de frînă, exercitat pe planul relațiilor economice externe de factori ca: presiunile protecționiste, instabilitatea cursurilor valutei occidentale ș.a.

În ceea ce privește ascensiunea șomajului, aceasta constituie — se recunoaște în studiu — o sursă importantă de agravare a tensiunilor sociale în țările capitaliste, de majorare a cheltuielilor sociale neproductive. Stagnarea creșterii economice aduce prejudicii nu numai potențialului mijloacelor de producție, dar contribuie și la degradarea unor calificări profesionale. Ținînd seama de toate acestea, avertizează experții O.C.D.E. „cu cît redresarea viguroasă a investițiilor se face mai mult așteptată, cu atît situația comportă o doză crescîndă de risc“ (pag. 12).

Previziuni prea optimiste ?

LA capitolul previziunilor asupra evoluției economiei țărilor capitaliste dezvoltate experții O.C.D.E. pleacă de la premisa continuității condițiilor interne și externe ale acesteia în perioada următoare de un an și jumătate, cum ar fi : perenitatea politicilor economice aplicate în diferite țări, menținerea cursului valutei convertibile la nivelul său mediu pe patru săptămîni precedînd 30 aprilie 1982 și stabilitatea prețului (în dolari)

*) Perspectives économiques de l'O.C.D.E., nr. 31, juillet 1982.

al petrolului pe piața mondială în perioada aprilie 1982—1983. Într-un asemenea context, principalii indicatori economici ar urma să înregistreze în anii 1982 și 1983 nivelele consemnate în tabelul alăturat, scontîndu-se pe înviorearea conjuncturii din țările capitaliste îndeosebi în cel de-al doilea semestru din ambii ani menționați.

Constatînd că asistăm în ultimul timp la o anumită „defazare“ a evoluției conjuncturii în diferite țări capitaliste, studiul O.C.D.E. arată că — în perioada imediat următoare — vor persista unele trăsături negative ale activității economice, cum sînt : menținerea nivelului ridicat al inflației în numeroase țări, dezechilibre considerabile ale balanțelor de plăți curente, un nivel înalt al dobânzilor, creșterea lentă sau chiar scăderea veniturilor reale ale populației și — mai ales — agravarea șomajului (pînă la efectivul de circa 32 milioane de șomeri, pe ansamblul O.C.D.E., în 1983).

Trebuie menționat, însă, că previziunile experților O.C.D.E. privind creșterea P.N.B. în anul 1983, creștere bazată — ea însăși — pe o relansare a cererii interne, par a fi prea optimiste, cel puțin pentru unele țări membre. De pildă, după cele mai recente aprecieri ale cercurilor de specialitate din capitala R.F.G., în pofida unor rezultate favorabile înregistrate în domeniul comerțului exterior, ritmul creșterii economiei vest-germane nu va atinge 1 la sută în acest an și nu va fi de 3 la sută

Indicatorul și țara	Unitatea de măsură	Anul	
		1982	1983
P.N.B. (volum)	0/0*		
— S.U.A.		— 1 1/2	2 1/4
— Japonia		2	4
— Țările vest-europene		1 1/2	2 1/2
— Pe ansamblul O.C.D.E.		1/2	2 1/2
Cererea internă totală (volum)	0/0*		
— S.U.A.		— 1	2 1/2
— Japonia		2	2 3/4
— Țările vest-europene		3/4	2 1/4
— Pe ansamblul O.C.D.E.		1/4	2 1/2
Inflația (indicele prețurilor în consumul privat)	0/0*		
— S.U.A.		5 3/4	5 1/2
— Japonia		3 3/4	4 1/4
— R.F.G.		4 1/2	3
— Franța, Anglia, Italia, Canada		12 1/2	11 1/4
Soldul balanței de plăți curente	mld. dolari		
— S.U.A.		11	—5
— Japonia		6	21
— R.F.G.		2	5
— Pe ansamblul O.C.D.E.		—15	—20
Șomajul	0/0**		
— S.U.A.		9 1/2	10
— Japonia		2 1/4	2 1/4
— Țările vest-europene		10	10 1/2
— Pe ansamblul O.C.D.E.		8 1/2	9

*) Variația față de nivelul atins în perioada precedentă. **) Din populația activă.

în 1983, cum s-a prevăzut anterior ; indicii ale unei asemenea evoluții sînt furnizate de reducerea comenzilor pentru industria vest-germană, reducere intervenită atît pe piața internă, cît și pe cea externă. Totodată, rata medie lunară a inflației s-a majorat în iunie a.c. la 5,8 la sută, iar șomajul continuă să se extindă, efectivul probabil al șomerilor din iarna 1982—1983 fiind evaluat la 2 milioane de persoane. Asemenea evoluții, ca și măsurile restrictive (în esența lor, antiinflaționiste), adoptate în ultimul timp sau care au fost propuse într-un mare număr de țări capitaliste dezvoltate, sînt de natură mai curînd să frîneze decît să stimuleze procesul de relansare a economiei țărilor O.C.D.E., mai ales dacă este vorba de acele țări cărora li se atribuie rolul de „locomotive“ în procesul respectiv (ca S.U.A., Japonia sau R.F.G.).

N. POPOV

**Priorități și orientări
în dezvoltarea economică**

**U.R.S.S. — program alimentar
pe termen lung**

NU DEMULT, în Uniunea Sovietică a fost adoptat Programul alimentar pe perioada pînă în anul 1990; obiectivul său constă în a asigura într-un termen cît mai scurt — pe baza utilizării potențialului economic sporit al țării — aprovizionarea stabilă a populației cu toate categoriile de alimente, a ameliora substanțial structura alimentației oamenilor sovietici cu produse alimentare mai valoroase. După cum s-a subliniat la Plenara C.C. al P.C.U.S. din 24 mai a.c., este vorba aici nu numai de o sarcină economică primordială, ci și de o sarcină politico-socială actuală. Se preconizează ca, la sfîrșitul perioadei menționate, să fie atinse următoarele nivele medii de consum la principalele produse alimentare (pe an și locuitor): carne și preparate din carne — 70 kg, produse din pește — 19 kg, lapte și produse lactate — 330—340 kg, ouă — 260—266 bucăți, ulei vegetal — 13,2 kg, legume și culturi de bostănărie — 126—135 kg, fructe și poame — 66—70 kg, cartofi — 110 kg, zahăr — 45,5 kg, produse de panificație — 135 kg.

Principalele direcții de înfăptuire a Programului alimentar constau în:

— dezvoltarea proporțională și echilibrată a complexului agro-industrial al țării, perfecționarea conducerii, planificării și stimulării economice în toate ramurile sale, cu orientarea fermă a producției către obținerea unor rezultate finale superioare;

— asigurarea unor ritmuri înalte de creștere a producției agricole pe seama sporirii consecvente a caracterului său intensiv, folosirii pămîntului în condiții de înaltă eficiență, consolidării pe toate căile a bazei tehnico-materiale, aplicării accelerate a cuceririlor științei și a experienței înaintate;

— îmbunătățirea pe cît posibil a utilizării potențialului tehnico-productiv al complexului agro-industrial, ridicarea considerabilă a randamentului de pe urma investițiilor efectuate și resurselor materiale folosite, dezvoltarea specializării și concentrării producției pe baza extinderii legăturilor intergospodărești și între ramuri;

— lupta pentru economii și promovarea spiritului gospodăresc, reducerea pierderilor și ridicarea calității producției agricole prin aplicarea pe scară largă a tehnologiilor avansate de

producție, de prelucrare și păstrare a produselor agricole, prin organizarea transportului acestora cu ajutorul unor mijloace specializate;

— ameliorarea în continuare a condițiilor de trai ale populației rurale.

În scopul de a asigura promovarea operativă a măsurilor menționate, ridicarea eficienței conducerii agriculturii și a ramurilor conexe, Comitetul Central al P.C.U.S. și Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. au adoptat o serie de hotărîri. Astfel, de pildă, pe baza hotărîrii „Cu privire la perfecționarea conducerii agriculturii și a altor ramuri ale complexului agro-industrial”, pentru prima oară acest complex se separă ca obiect independent al planificării și conducerii, se creează un sistem unitar de conducere a agriculturii și a ramurilor conexe, atît la nivel central, cît și pe plan local. Prin înființarea, la nivelul diferitelor unități teritoriale-administrative (raion, regiune, ținut, republică), de consilii ale uniunilor agro-industriale — ca verigi principale de conducere în acest domeniu — se preconizează, pe de o parte, potențarea preocupărilor sovietelor locale de deputați pentru ridicarea agriculturii și, concomitent, o mai bună îmbinare a planificării în profil teritorial, pe ramuri și pe programe speciale.

O altă hotărîre — „Cu privire la perfecționarea mecanismului economic și consolidarea economiei colhozurilor și sovhozurilor” — urmărește în principal întărirea autogestunii în unitățile agricole, intensificarea cointeresării colectivelor respective în mărirea volumului producției și îmbunătățirea calității acesteia. Pot fi menționate aici măsuri ca: majorarea (de la 1.1.1983) a prețurilor de achiziție la o serie de produse agricole importante, cu sporuri de preț în cazul în care sînt livrate de unități agricole care lucrează în condiții de rentabilitate scăzută sau în pierdere; finanțarea de către stat a construirii de obiective social-culturale în colhozurile care nu dispun de fonduri corespunzătoare, anularea unor datorii și alte înlesniri acordate colhozurilor și sovhozurilor cu rentabilitate scăzută sau care lucrează în pierdere; elaborarea de acte normative care să contribuie la perfecționarea relațiilor economice dintre agricultură și alte ramuri ale economiei naționale, la întărirea răspunderii și cointeresării acestora din urmă pentru obținerea de rezultate optime în producția agricolă; ameliorarea sistemului de aprovizionare tehnico-materială în cadrul complexului agro-industrial ș.a.

În sfîrșit, alte cîteva hotărîri prevăd un complex convergent de măsuri vizînd o mai bună asigurare a agriculturii cu cadrele necesare, ridicarea rolului specialiștilor din unitățile agricole și a stabilității lor în muncă, întărirea cointeresării cadrelor din agricultură în rezultatele muncii lor, îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață ale locuitorilor de la sate.

Pentru transpunerea în viață a prevederilor menționate, urmează a fi întărit fluxul investițiilor statului sovietic în agricultură, numai în anul 1983 preconizîndu-se alocarea suplimentară a peste 30 miliarde ruble.

N. T.

A 8-a ediție a Tîrgului internațional București

(Urmare din pag. 12)

mobilei, celulozei și hîrtiei, industria ușoară, industria construcțiilor și materialelor de construcții, industria poligrafică și a ambalajelor; pentru agricultură și silvicultură, mijloace de transport rutier, feroviar, naval și aerian (inclusiv echipamente și utilaje pentru fabricarea și întreținerea lor); echipamente și materiale pentru baze turistice, restaurante, spitale, școli, echipamente comerciale; instalații și aparate pentru medicină umană și veterinară, pentru laboratoare de producție și cercetare; bunuri de larg consum industriale și agro-alimentare; materii prime necesare în diverse sectoare ale producției materiale.

Interesul manifestat față de această competiție economică este ilustrat atît de numărul firmelor românești și străi-

ne prezente, cît și de participarea acestora cu o gamă largă de exponate.

Peste 700 de firme din 36 de țări vor fi prezente în pavilioanele și pe platformele complexului expozițional din Piața Scînteii, fapt edificator — în contextul conjuncturii economice mondiale — pentru interesul de care se bucură piața românească, pentru T.I.B. ca factor de promovare a schimburilor în zonă.

Pînă în prezent și-au anunțat participarea cu pavilioane naționale 31 de țări din Europa, Africa, America de Nord, America de Sud, Asia și Australia; consemnăm prezența unor țări care vor expune în premieră, cum sînt: Venezuela, Mexicul, Pakistan, Sri Lanka ș.a. Prezența unor țări ca: Austria, Australia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, R. P. Chineză, R. P. D. Coreeană, Cuba, Elveția, Franța R.D.G., R.F.G., Grecia, Iordania, India, Iugoslavia, Is-

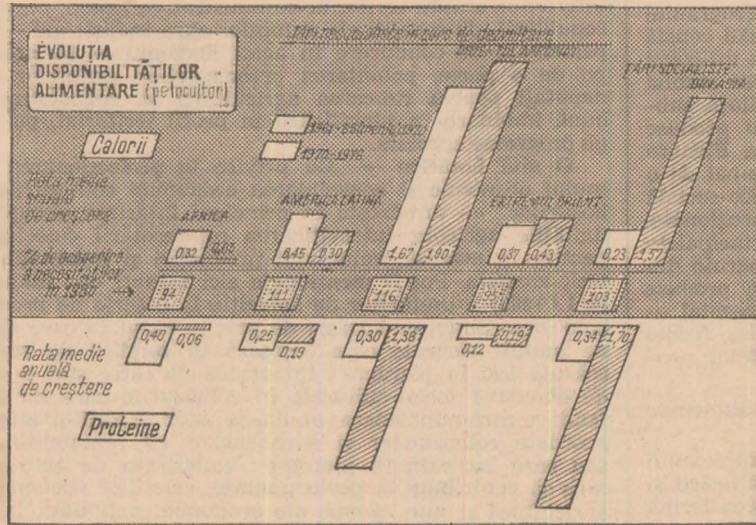
rael, Italia, Japonia, Libia, Polonia, Portugalia, S.U.A., Ungaria, U.R.S.S. ș.a. a devenit deja tradițională.

În afara firmelor prezente în pavilioanele oficiale ale țărilor respective, mai participă cu standuri individuale sau colective numeroase firme din Anghia, Austria, Franța, Olanda, Japonia, Liechtenstein, Italia, Suedia, Finlanda, R.F.G., Elveția, Grecia, Cehoslovacia, Canada. Dintre acestea subliniem firme cu prestigiu cum sînt: Coles Crane, Fr. Wilhelm, Rhode Schwarz, Citroën, Union Industrielle, Thomson, Michelin, Philips, Mitsubishi, Montedison, ASEA, Merck, Chemapol, AECL, Mannesmann, și altele.

Structura participării, a exponatelor, nivelul de organizare și stadiul pregătirilor asigură un nivel calitativ ridicat al manifestării, care va crea noi premise favorabile pentru dezvoltarea schimburilor și lărgirea cooperării economice și tehnico-științifice internaționale, contribuind astfel la statornicirea unor noi raporturi economice, echitabile, de înțelegere și respect reciproc.

Disponibilități alimentare in țările in curs de dezvoltare

DACĂ resursele alimentare mondiale ar fi repartizate în mod proporțional pe glob, ele ar asigura un nivel corespunzător de nutriție pentru ansamblul populației sale — estimează experții



(Sursa: FA.O.)

FA.O. În realitate, însă, populația din țările dezvoltate (circa 1,16 mld. locuitori, în 1980) dispune de resurse alimentare depășind cu circa o treime necesarul său nutrițional, în timp ce în numeroase zone în curs de dezvoltare (în țări însumând o populație de

aproape 3,3 mld. oameni) se înregistrează deficite absolute în regimul alimentar, fără a mai vorbi de structura mai mult sau mai puțin neadecvată a alimentației.

Graficul alăturat, elaborat pe baza datelor privind 45 de țări (cărora le revin 80% din totalul populației țărilor în curs de dezvoltare), ilustrează creșterea treptată, mult diferențiată, a disponibilităților de alimente — raportat pe locuitor — în diverse zone în curs de dezvoltare, creștere de regulă mai lentă în ceea ce privește proteinele decît vo-

lumul total de calorii. Referitor la importul de produse alimentare al țărilor în curs de dezvoltare, cifrele indică sporuri sensibile în cazul zonelor cu o producție agroalimentară deficitară în perioada examinată, cum este cazul Africii și al Extremului Orient.

S.U.A.: dezvoltarea leasing-ului

CONFORM datelor furnizate de Asociația americană a companiilor care se ocupă cu leasing-ul mașinilor și instalațiilor, valoarea totală a utilajelor închiriate pe termen lung în S.U.A. (excepțind automobilele) s-a dublat între anii 1975 și 1980, ajungînd la 150 miliarde dolari. Se apreciază că în prezent ponderea leasing-ului în volumul total al achizițiilor de mașini și instalații din această țară reprezintă 20—25% față de 13% cu cinci ani în urmă și de numai 10% acum un deceniu.

O parte considerabilă din calculatoarele, din mașinile și aparatele de birou, cele poligrafice și cele energetice, folosite în S.U.A., este procurată în cadrul leasing-ului; în ceea ce privește mașinile și instalațiile de transportat și ridicat ponderea acestuia este de aproape 60%, iar în cazul avioanelor și mașinilor-unelte — de 50%. O extindere rapidă cunoaște leasing-ul și în domeniul procurării de autoturisme și autocamioane; circa 80% din companiile americane închiriază pe termen lung automobilele utilizate de ele.

În cercurile de specialitate se apreciază că în deceniul actual valoarea operațiilor de leasing va crește în continuare într-un ritm susținut (în jur de 12% pe an) în S.U.A., ele fiind stimulate de factori ca: necesitatea modernizării producției și a ridicării productivității muncii, reducerea uzurii morale a utilajelor, creșterea complexității și scumpirea acestora, necesitatea utilizării mai judicioase a fondurilor disponibile pentru investiții în cadrul companiilor americane.

Orientările agriculturii cehoslovace

ÎN CONDIȚIILE epuizării practice a posibilităților de extindere a suprafețelor cultivate și chiar ale reducerii lente a acestora, agricultura R.S. Cehoslovace se orientează către intensificarea producției sale, atît prin îmbunătățirea bazei tehnico-materiale, cît și prin ridicarea calificării forței de muncă ocupate în acest sector de activitate (la sfîrșitul anului trecut în agricultură lucrau circa 156 mii de persoane cu pregătire de specialitate — medie și superioară). Printre principalele obiec-

tive ale agriculturii în actualul cincinal figurează sporirea în continuare a producției de cereale, acordarea de prioritate — în zootehnie — creșterii șeptelului de bovine, cel de porcine urmînd să se dezvolte în strînsă corelație cu disponibilitățile interne de nutrețuri concentrate, menținerea în centrul atenției a producției de sfeclă de zahăr și de hamei etc.

Deși producția agricolă se bazează pe cooperarea a numeroase alte ramuri (anul trecut, la valoarea finală a producției agroalimentare cehoslovace au contribuit: industria chimică cu 14,5 la sută, construcțiile de mașini cu 9,2 la sută, industria combustibililor și energiei cu 5,2 la sută ș.a.m.d.), un rol de prim rang joacă dotarea sa cu mașini și utilaje tot mai perfecționate, avînd parametri tehnico-economici superiori. În acest sens, în domeniul proiectării, în R.S. Cehoslovacă se lucrează în prezent la modernizarea mașinilor agricole din cea de a doua generație, îndeosebi în vederea sporirii gradului de automatizare a lucrărilor și a îmbunătățirii tehnologiilor prin prisma folosirii, cît mai rațională a combustibililor și energiei.

Franța: preocupari energetice

ACTUALA politică energetică a guvernului francez prevede, între altele, sporirea treptată a rolului cărbunelui în consumul general de energie al economiei naționale, respectiv un volum al vinzării pe piața internă de 53—60 mil. tone în 1990 (față de 50 mil. tone în 1980), ponderea cărbunelui extras din zăcămintele autohtone urmînd să ajungă la 50 la sută.

Pentru aceasta, în condițiile reducerii lente a cererii de cărbune din partea industriei energiei electrice și a siderurgiei, se pune problema de a „convinge” alte ramuri industriale, precum și sectorul termoficării, asupra avantajelor înlocuirii altor purtători de energie cu cărbune, în procesele lor tehnologice sau în instalațiile termice (principalul avantaj constituindu-l siguranța aprovizionării — în prezent și pe termen lung).

Deocamdată, relevă revista *L'Usine Nouvelle*, progrese notabile în acest domeniu s-au înregistrat (începînd din 1978) în industria cimentului, care — prin specificul său — poate utiliza orice fel de cărbune, poate încorpora cenușa rezultată din ardere în produsul finit, realizînd — totodată — însemnate economii la costurile energetice comparativ cu utilizarea produselor petroliere sau a gazelor.

Printre pirghiile avute în vedere pentru promovarea utilizării cărbunelui în ramuri ca industria chimică, cea a celulozei și hîrtiei, industriile cu profil agroalimentar ș.a. figurează finanțarea parțială a instalării de cazane sau cuptoare bazate pe cărbune, perfecționarea tehnologiilor de ardere a cărbunelui și adaptarea lor la instalații termice de capacitate mică și mijlocie, extinderea automatizării în funcționarea diferitelor componente ale instalațiilor respective.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 31 din 6 august 1982

- Repartizarea rațională a forțelor de producție — componentă a dezvoltării intensive (Constantin Bărbăcioru) 2

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Producția fizică realizată ritmic, la toate sortimentele (Teodor Stegaru) 4
- Accelerarea procesului de diversificare, înnoire și modernizare a producției (I) (V. Boescu, C. Bârnea) 5
- Cerințe ale agriculturii zonei montane necooperativizate (N. Brașoveanu) 8
- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Stimularea prin preț a reducerii consumului de metal (C. Prigorcanu) 10
- A 8-a ediție a Tîrgului Internațional București (Nicolae Suciuc) 12
- Alimentația populației pe coordonatele îmbunătățirii structurale (Aurel Vainer) 13
- Cititorii au cuvîntul 15

CONDUCERE-ORGANIZARE

- Relația centrală-întreprindere în contextul autoconducerii și autogestiunii muncitorești (Ionel Dumbravă) 16

TEORII-IDEI

- Legitățile dezvoltării proprietății socialiste (II) (I. V. Totu) 18
- Considerații cu privire la problematica dezvoltării în socialism (Marian Chirilă) 19
- Statutul epistemologic al studiilor asupra viitorului (Cristian Popescu) 21
- Școli ● curente ● economiști. Dezechilibrele economiei capitaliste și instrumentarul pentru investigarea lor (III) (Sultana Sută-Selejan) 22
- Analiza valorii: concept și exigențe (Marcel Voica) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Spre o reîntoarcere la aur? (Costin C. Kirîțescu) 25
- Conjunctura economiei occidentale. Relansarea se menține sub semnul întrebării (N. Popov) 27
- Tendințe — conjuncturi. Sudan: eforturi sporite pentru o creștere economică echilibrată (Marcel Moldoveanu) 28
- U.R.S.S.: Program alimentar pe termen lung 29
- Mondorama 30
- Curier 31

IN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ

IN THIS ISSUE

- Rational spread out of the productive forces: a component of the intensive development (Constantin Bărbăcioru) 2
- Production diversification, innovation and modernization in an accelerated process (I) (V. Boescu, C. Bârnea) 5
- Requirements for the agriculture in the highland, non-cooperative-system region (N. Brașoveanu) 8
- The 8th edition of the Bucharest International Fair (Nicolae Suciuc) 12
- Population nutrition on the coordinates of the structural improvement (Aurel Vainer) 13
- The laws of development of the socialist property (II) (I. V. Totu) 18
- Consideration on the problematic of the development in socialism (Marian Chirilă) 19
- Schools ● trends ● economists. Unbalances in the capitalist economy and the instrument for their investigation (III) (Sultana Sută-Selejan) 22
- Towards a coming-back to gold? (Costin C. Kirîțescu) 25

DANS LE NUMERO

- La distribution rationnelle des forces productives — une composante du développement intensif (Constantin Bărbăcioru) 2
- L'accélération du processus de diversification, innovation et modernisation de la production (I) (V. Boescu, C. Bârnea) 5
- Exigences de l'agriculture de la région montagnarde non-coopératiste (N. Brașoveanu) 8
- La 8ème édition de la Foire internationale de Bucarest (Nicolae Suciuc) 12
- L'alimentation de la population sur les coordonnées de l'amélioration structurale (Aurel Vainer) 13
- Les lois du développement de la propriété socialiste (II) (I. V. Totu) 18
- Considérations sur la problematic du développement dans le socialisme (Marian Chirilă) 19
- Ecoles ● courants ● économistes. Déséquilibres de l'économie capitaliste et l'instrumentaire pour leur investigation (III) (Sultana Sută-Selejan) 22
- Vers un retour à l'or? (Costin C. Kirîțescu) 25

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Рациональное распределение производительных сил — составной элемент интенсивного развития (Константин Бăрбăциору) 2
- Ускорение процесса обновления, модернизации и разнообразия продукции (I) (В. Боеску, К. Бăрнеа) 5
- Требования ведения сельского хозяйства в некооперированных горных местностях (Н. Брашовяну) 8
- Грядущая, восьмая Международная ярмарка в Бухаресте (Николае Сучиу) 12
- Питание населения на координаты структурного улучшения (Аурел Вайнер) 13
- Закономерности развития социалистической собственности (II) (И.В. Тоту) 18
- Соображения относительно проблематики развития при социализме (Мариан Чирилă) 19
- Школы ● течения ● экономисты. Диспропорции в капиталистической экономике и инструментарий для их изучения (III) (Султана Сутă-Сележан) 22
- Возвращение к золоту? (Костин Кириțеску) 25

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28-30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă P.O. Box 136-137, telex 11126, București, strada 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1

Magazinele și raioanele comerțului de stat specializate în desfacerea produselor electronice vă oferă pentru căminul dumneavoastră :

— radioreceptoarele staționare PACIFIC și BUCIUM 3:

- complet tranzistorizate ;
- dispun de 5—6 game de undă ;
- au sensibilitate și selectivitate în redare ;
- dotate cu picup la care pot fi audiate discurile fonografice.



— radioreceptoarele staționare :

SUPERSON : game de undă medii și ultrascurte ;
permite atașarea unei miniorgi de lumini care creează
o plăcută corelare între lumină și sunet ;

EXPRES : game de undă medii și ultrascurte ;

INTERSON : game de undă lungi și ultrascurte ;

ULTRASON : game de undă medii, scurte și lungi.

Moderne prin parametrii tehnici și funcționali, prin linia și coloritul casetelor, **SUPERSON**, **EXPRES**, **INTERSON**, **ULTRASON**, **PACIFIC** și **BUCIUM 3** prezintă un real avantaj, consum redus de energie electrică.

În împrejurimile Capitalei

PLĂCUTE LOCURI DE POPAS

Pentru cei ce doresc să petreacă cât mai plăcut și reconfortant timpul liber, la sfârșit de săptămână sau în orice zi, la mică distanță de Capitală, sugerăm câteva atrăgătoare și odihnitoare locuri de popas și recreere.

Pe șoseaua națională București-Constanța (E 60, km 31), la marginea localității Sinești, într-o pitorească pădure, a fost dat, de curând, în folosință — într-o construcție nouă — **HANUL SINEȘTI** (categoria de confort I B), cu 50 locuri de cazare în camere cu încălzire centrală, iar pentru vară încă 30 de locuri în căsuțe tip camping. Unitatea dispune și de un restaurant spațios cu 650 locuri la mese.

Pe șoseaua națională București-Alexandria, la 22 km de centrul Capitalei, în pădurea de pe malul Argeșului, **HANUL BUDA** are un restaurant și condiții bune de cazare în 30 de camere confortabile, cu încălzire centrală.

În comuna suburbană Măgurele se află un hotel elegant, cu 200 locuri de cazare, un restaurant spațios, o crămă. Alături, Supercoop Măgurele oferă cumpărătorilor un sortiment variat de mărfuri: articole de îmbrăcăminte, electrotehnice, de uz gospodăresc și altele.

Prin Agenția de turism din București, str. 13 Decembrie nr. 26 (în holul casei de bilete nr. 2 a Sălii Palatului) se pot primi informații și face reșineri de locuri la numeroase unități turistice din întreaga țară. Totodată agenția organizează și excursii turistice în grup. Telefon 14 52 09. Aceleași servicii oferă și Uniunile cooperativelor de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor (UJECOOP) din fiecare județ.



Campingul de la Sinești



Hanul Buda

Lei 5

(inclusiv suplimentul)